

Artuma

KO VERTAS TOKSAI GYVENIMAS?

Aršesniam esi žmogus kalėjime ir ištėrime, negu kad baimės apimtas ir suvaržytas, kaip tas slietas išitraukęs į savo dėžutę kai lindai, miegi ir nieko neveiki. Bijaisi, kad kiti tavęs neuždarytų į kalėjimą ir neištremtų, o tu patsai save uždari į aršesnį kalėjimą – į susnūdimo, nieko neveikimo, tamsia nakčia apgultą kalėjimą, kur turi žmogus pradėti gesti ir pūti, tu patsai save tada išvari į kalėjimą, nes save atskiri nuo būrio tikrųjų, veikliųjų Bažnyčios darbininkų.

Ko vertas toksai gyvenimas. Ar ne daug geriau būti dėl Kristaus ištremtu, surakintu, negu pačiam iš liuso noro lindėti savo rankomis statytame kalėjime, negu gėdingai valkioti savo rankomis nukaltus pančius, kuriais mus gėdinga baimė yra surakinusi. Kas liūdniausia, kad šitame pastarame kalėjime ir ištėrime žmogus, ilgai begyvendamas, turi pradėti gesti ir pūti, nes prisieina jame

gyventi be Dievo, o dažnai ir prieš Dievo valią. Tuo tarpu gi, jei dėl tų darbų, kuriuos varysi dėl Dievo garbės, Bažnyčios labo ir sielų išganymo, teks tau pakliūti ištėriman arba kalinėn, turėsi tą suraminimą ir džiaugsmą, kad būsi tenai su savo Viešpačiu ir Dievu. Jei dėl Dievo ir su Dievu būsi kalėjime, ar nebus jis tau poilsio vieta, o ištėrimas ar nevirs tau tada rojumi?

<...> Taip esi žmogus palinkęs savo ateitį nuo visokių netikėtų negandų apsaugoti, taip ima noras save nuo visokių nelaimių apdrausti, užhipotekuoti.

Bet ar tai galimas daiktas be Dievo. Vienas mažas mažmoželis suardys visą tavo išsvajotą rūmą, vienas nereikalingas žodžio ištartinimas, viena liga, vienas nedoras žmogus visą, ką esi su tokiu rūpesčiu daręs, tau sunaikins. O ką jau bekalbėti apie mirtį. Ar ne ramesnis esi žmogus, ar ne drąsiau žiūri į ateitį, kai visiškai su gyvu tikėjimu esi Dievo apvaizdai atsidavęs. Juk nė plaukas nenukrinta nuo mūsų galvos be Dievo valios, nė mažiausias paukštelis nepragaišta be Dievo žinios.

Beeinant prie tikslo reikia viskas daryti, kas galima, kad išvengus keblumų ir kliūčių, kad neįkrintus į pinkles, į nelaimes, kad į kalėjimą ir į ištėrimą nenuėjus; bet vėl, iš antros pusės, niekad nevalia dėl visokių kliūčių ir pavojų išsižadėti savo pašaukimo, savo aukšto ir prakilnaus tikslo, sutikti su tuo, kad dėl Dievo garbės ir Bažnyčios labo būtų mažiau daroma arba net ir nieko neveikiama. Reikia gudriai pavojų saugotis, bet kada prisieina, reikia mokėti stačiai ir drąsiai pavojui į akis pažiūrėti. Būkime gudrūs, kuklūs ir protingi, darykime kas galima, bet būkime ir drąsūs ir drąsiai eikime prie savo tikslo, tvirtai tikėdami, kad Dievo apvaizdos ranka mus veda ir neša. Kaip kūdikis ramiai ilsisi ant motinos rankų, taip mes dar ramiau darbuokimės ir dar ramesni būkime Dievo apvaizdos prieglobsty (*Užrašai*, 1910 10 24).

Duok, Jėzau, narsumą ir stiprybę, kad dėl Tavo vardo išaukštino, dėl Tavo Bažnyčios gerovės prieš jokias kliūtis ir keblumus nenusilenkčiau, rankų nenuleisčiau; kad drąsiai visur eičiau, visur įlįsčiau, kur tik būtų galima dėl Tavęs dirbti ir kentėti (*Užrašai*, 1911 01 13).

Turinys

Kronika

<i>Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC</i> Traukti, o ne stumti	2
<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Prisikėlimo drąsa	3
Evangelija mažiesiems	4
<i>Jonas MALINAUSKAS,</i> <i>Dalė GUDŽINSKIENĖ</i> Bažnyčios pulsas	6

Susitikimai

Pokalbis su vienu žmogumi	8
---------------------------	---

Didelės ir mažos kryžkelės

Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas paveikslėliuose: Peterburgas	11
<i>Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS</i> Daugiau negu drąsa	12
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Gyventi, kuo tiki	13
<i>Antanas GAILIUS</i> Amžinos pamokos	15
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Krikščionių ir Bažnyčios drąsa Naujajame Testamente	16
Laimė – imtynės su baime	17
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Prisitaikėliškumo patamsyje	18
<i>Tomas VILUCKAS</i> (Ne)grėsminga sekuliarizacija	20
<i>Romanas KAZAKEVIČIUS</i> Pasaulietiškas – ar tik prieš?	22
Aš net vorų nebijau!	24

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

Šeima išgyvena išbandymą	25
Gyvenimas kaip žydintis sodas	27

Jaunimo iššūkis

<i>Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ</i> Nenutylėti apie mumyse gyvenančią viltį	28
--	----

Veidu į vaiką

<i>Paul LEMOINE</i> Paauglystės krizė	30
--	----

Akiračiai

Didysis šv. Antanas	32
---------------------	----

Atokvėpio valandai

<i>Gabrielė GAILIŪTĖ</i> Pusiau literatūra	33
---	----

Sveikata

Katarakta: operuotis ar ne?	34
-----------------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBIANSKA</i> Malda	35
--------------------------------	----

Mieli mūsų Skaitytojai,

to man dar nėra buvę – baigus rengti šią „Artumą“ staiga supratau, kad turbūt visai ne apie tai turėjome rašyti balandžio numeryje, kurio tema pasirinkom *drąsą*... Įkvėpti vis to paties palaimintojo Jurgio Matulaičio – vyro, nepasižymėjusio jokia „supermeniška“ galia, nors ne sykį grasinta jį nužudyti net pačioj katedroj, siuntinėta jam karikatūros su vyskupu kartuvėse, tačiau dėl to jis per daug nesijaudindavęs – sukalbėdavęs rožinį, surašydavęs, kaip tvarkytis, jei staiga jo neliktų, ir eidavęs ramiai miegoti... Užtat karščiausios drąsos kibirkštys sužaižaruoja, jeigu jam tik reikia ką nors nuveikti dėl Kristaus ir Jo šventosios Sužieduotinės – Bažnyčios, mat ir tada jau siautėjo aršusis ateizmas bei visokiausių spalvų priešai; antai:

Nejaugi vis nusileidžiant ir nusilenkiant prieš visokius neteisingus Bažnyčios priešininkų įstatymus ir norus nieko neveikti? Nejaugi išsižadėjus brangiausių idealų rūdyti kur susirietus ir susitraukus iš baimės? Jei taip elgtumės, tai susilauktume to, kad kokią dieną mums uždraustų ir katalikais būti. Ne, anaiptol ne! Turime eiti narsiai ir drąsiai prie tikslo keliu, kurį Dievas mums rodo, ten, kur Dievo dvasia mus veda ir skatina eiti į jokus kliūtis neatsižvelgiant, nieko nenuogąstaujant. Jei pilni Dievo dvasios būsime, viską turėsime galutinai apgalėti. Dvasios ne pančiais nieks nesugebės surakinti, ne kalėjime neužkals, ne ištremime nebesulaikys. Ji išsivers iš visur, pro visur prasimuš (iš 1910 m. spalio 10 d. Užrašų).

Na, sakysite, taigi viskas čia teisinga ir gražu, o kurgi tavo problema?.. Šiandien ryte į darbą visai laiku, bet kiek nesava ateina naujoji mūsų redakcijos bendradarbė – sesuo Teresė (iš Marijos vargdienių seserų „matulaitiškosios“ kongregacijos, pakeitusi taip švelniai su Jumis atsisveikinusių Juliją). Matau, kad stengiasi neišsiduoti, tad neištvėręs klausiu: „Teresėle, ar viskas tau gerai?“ „Gavau į galvą“, – atsako ji ir iš to šypsenos bei ašarų mišinio jau suprantu, kad tai – tiesiogine prasme. Gražų pavasario rytą, provincijos didmiesčio stotelėje belaukiant autobuso, pačiame „savaitės be patyčių“ apogėjuje, staiga jaunuolis pradeda trankyt per galvą jaunai vienuolei, kumščiuot, daužyt bei rekt bjaurius žodžius apie Dievą ir jo tarnus... Mielieji, jei tik tiek būtų – kažį, ar būčiau čia Jus jaudinęs, betgi... stotelėje, be jūdvių, ten buvo daugiau žmonių ir nieko – niekas nē nepajudėjo! Kol autobusas atvažiavo ir visi kas sau išsivažinėjo...

Tada ir pagalvojau, kad mes su savo „Artumos“ intymiom dvasi-
nēm gelmēm turbūt ne toj pačioj realybėje gyvename ir rašome, kurioj gyvuoja ši „drąsi šalis“... Bet ką daryti – žurnalo jau neperrašysim, tad atiduodam Jums tai, ką turime. Atsiprašome. Terese, ir Tavęs taip pat. Ačiū Tau.

Darius Chmieliauskas

P. S. Tiesa – *aleliuja* – su šventom Velykom! Tiesa, ne iš karto ir Kristus prisikėlė... bet PRISIKĖLĖ, iš tiesų. Padėk, Dieve, iš naujo ir iš naujo tuo patikėti... ir gyventi!

Viršelyje – Kristaus Prisikėlimas. *Betliejaus Mergelės Marijos Ėmimo į dangų ir šv. Brunono seserys, Lietuva, XXI a. pradžia.*

Traukti, o ne stumti

Šventasis Raštas šeimoms

„Tegul neišsigąsta jūsų širdys! Tikite Dievą – tikėkite ir man! Mano Tėvo namuose daug buveinių. Jeigu taip nebūtų, argi būčiau pasakęs: „Einu jums vietos paruošti! Kai nuėjęs paruošiu, vėl sugrįšiu ir jus pas save pasiimsiu, kad jūs būtumėte ten, kur ir aš. Kur aš einu, jūs žinote kelią.“ Tomas jam sako: „Viešpatie, mes nežinome, kur tu eini, tai kaipgi žinosime kelią?“ Jėzus jam sako: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenueina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane“ (*Jn 14, 1–6*).

Nepaprastai džiugina dabartinis Bažnyčios atsivėrimas tautoms ir akivaizdus jos noras patraukti šventumu kiekvieną žmogų. Ryžtingas ir drąsus apsisprendimas šuoliui, naujai evangelizacijai drauge parodo Bažnyčios pastangas ateiti prie kiekvieno žmogaus ir ne tik bandyti jį keisti, atversti, bet ir keistis pačiai, žengti su laiku, užbėgti klaidoms už akių ir kurti ateitį amžinybėje.

Bažnyčia cituoja 20, 50 ir daugiau metų senumo savo dokumentus. Reikėtų ne priprasti prie to, o vertinti tai kaip Bažnyčios gebėjimą numatyti ateitį, pavojus ir išeitis. Dauguma pasaulėžiūrinės sekuliarosios literatūros remiasi tuo, kas buvo, kaip yra dabar, ir sunkiai geba pasakyti tiesą apie savo tvirtinimų ateities perspektyvas.

Sunku įsivaizduoti, kad tie, kurie skatino seksualinę „revoliuciją“, kalbėtų apie būsimąjį instančių šeimų, narkomanijos antplūdį. Dar sunkiau įsivaizduoti, kad dabartinės jėgos, kurios griauja šeimą ir įstatymais verčia iškrypusios moralės normas, kalbėtų apie būsimus padarinius ateities kartoms. Tas pats pasakytina apie negimusios gyvybės, blaivybės sritis, malonumų ir mokslo galios kultą visuomenėje.

Žmogaus protui priskiriamos galios tarsi apsaugomos nuo pačios didžiausios proto ir valios užduoties: numatyti būsimus padarinius ir būti atsakingam už savo elgesį. Tokiems apsisprendimams, visiškai atsakomybei tiesiog neužtenka drąsos ir ištikimybės tiesai.

Šiandienę krikščionišką drąsą pavadinciau viltimi ir drąsa ateities labui. Didžiuliame pasaulio katile jau kelios kartos ir daugelis tautų, gyvenamos ne pagal

išgales, neįmanomai prasiskolino ateities kartoms. Reikės ne tik daug tiesos, bet ir daug drąsos tai pripažinti ir keisti.

Jei norime geriau suprasti Bažnyčios pasirinkimus bei užduotis, privalome giliau pažvelgti į Kristaus paliktus ženklus, jo asmeninį pavyzdį šventųjų gyvenimuose: „O aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs“ (*Jn 12, 32*). Toji užduotis skamba žodyje „patraukti“.

Žinome, jog dėžę, roges, vežimą lengviau traukti, nei stumti. Ne kartą kito žmogaus atžvilgiu mes bandome „kinkyti arklį gale vežimo“ – jį stumti. Stumti kitus į šventumą, į dorybes, į dangų yra daug sunkiau, nei patraukti. Kad patrauktume, turime patys būti priekyje, jau paėję, jau pabuvę, turintys tai, kuomet siekiame patraukti kitus.

Lvovo lotynų apeigų katalikų arkivyskupas Mieczysławas Mokrzyckis

Romaldo Rakausko nuotrauka

2012 m. vasario 2 d. minint savo arkivyskupijos 600 m. jubiliejų (labai panašų kaip Lietuvos) sakė: „Reikia drąsos, kad galėtume išpažinti nuodėmes; dar labiau jos reikia, kad atsakytume visko, kas svetima mūsų krikščioniškam pasauliui, kas jį sumenkina ar temdo.“

Pasirodo, kad, sukūręs pasaulį ir davęs rojų žmogui (jį praradome ir likome tremty), Dievas nesukūrė jam vietos danguje! Jei paėmęs iš balos varlę ar kepurę nuo galvos imsi mėtyti į dangų, kiek sveikatos turi, jų vis tiek danguje neliks, jie vis tiek nukris žemėn. Fizikai tvirtins: žemės trauka, filosofai teigs: kiekvienas kūrinys veikia pagal savo prigimtį, o paprasta išmintis sakys: ten jiems ne vieta.

Dievo Sūnus paruošė žmonėms vietą danguje (*Jn 14, 3*). Krikščionio šventumas, Bažnyčios sklaida pasaulyje reikalauja drąsos ne tiek lyderio valia, organizacijos galia *stumti* kitus į Dievo karalystę, kiek savuoju šventumu kitus *traukti* prie Dievo.

Šventiesiems nestigo drąsos kovoti pirma prieš savo nuodėmes ir netobulumus, o paskui prieš kenkiančius bendrąjam gėriui. Visuomenės ar šeimos pedagogikoje ne *įsakmijo*, bet *patraukiančiojo* šventumo drąsa nuveikia daugiau ir sutinka mažiau pasipriešinimo.

Palaimintasis arkiv. Jurgis Matulaitis, pagautas ir patrauktas Kristaus meilės, savo šventumu traukė kiekvieną dėl to, kad ne tik nedūsavo dėl sunkumų ir savo ribotumų, bet save aukojo kaip deramą ir šventą auką Kristui Bažnyčioje. Manau, toks krikščionybės pavyzdys yra tarp patrauklių, o ne tarp įsakmiųjų ir tapo laiko ženklu drąsiai šandienos šventųjų krikščionybei, skatindamas sielų atsivertimus.

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Balandžio kalendorius

Prisikėlimo drąsa

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Drąsos tema ypač dera švenčiant ir išgyvenant Velykų įvykį, nes tai – ne Jėzaus praeities, bet kiekvieno krikščionio dabarties įvykis. Kristaus prisikėlimas neatsiejamas nuo jo atmetimo, kančios, nužudymo. Velykos – ne prisikėlimo, bet kančios, mirties ir prisikėlimo šventė. Ji švenčiama ne sekmadienį, bet Didįjį tridienį – ketvirtadienį, penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį. Apie prisikėlimo triumfą nieko neišmano tas, kuris nesuprato kančios

ir mirties tragedijos – Jėzaus ir mūsų jame. Iki susitikimo tos pirmosios savaitės dienos vakare su užsirašiusiais iš baimės mokiniais buvo ir Getsemanės sodas, baimės ir nežinios kankynė, pasirinkimo ir apsisprendimo laikas. Iš saldžių paveikslėlių į mus žvelgiantis Jėzus neatspindi vienos svarbiausių jo dorybių. Kas buvo jo elgesio variklis – nuo suradimo šventykloje iki „Atlikta!“ ant kryžiaus? Drąsa. Jis ištikimai liudijo Dievą, nebijantį tapti žmogumi, pasirodyti pažeidžiamas, netgi pralaimintis.

Juk sumanyti mus stiprinti sakramentais irgi reikėjo dieviškos drąsos. Todėl liturgija mums yra drąsos mokykla ir ugdytoja.

Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienį, įžengiant į svarbiausią krikščionims metų savaitę, mokomės sėkmės išminties. Ji pasiekama tik per kančią. Iškalbinga krikščioniškoji ikonografija yra gera Apreiškimo Jonui mokinė: palmės įduodamos į rankas nukankintiems dėl Kristaus.

Didysis Velykų tridienis skirtas būti su savo Viešpačiu – atmestu, pasmerktu, kančiamu, nužudytu, numirusiu, palaidotu, prisikėlusiu. Tai krikščionio viso gyvenimo programa. Kančią mums padovanoja daug kas: tikėjimo persekiojimai, ydos, pagundos, sužeista prigimtis, visuomenės nuomonė ir jos gyvenimo būdas, liga, nesėkmė, mirtis, nežinia...

Aštuonias dienas Bažnyčia švęs tarsi vieną vienintelę svarbiausios iškilmės dieną, Kristaus tikėjimo šviesa nušviesdama savo būtį ir buitį. Penkiasdešimt dienų krikščionys nesklaids Senojo Testamento, o vien Naująjį, kad pratintųsi naujai pamatyti pasaulį Prisikėlusiojo akimis.

Atvelykis vėl ir iš naujo skelbs Gailėstingumo stebuklą pal. Jono Pauliaus II dėka. O mes mokysimės atleisti, kaip atleidžia Dievas. Ar Dievui būna sunku atleisti? Kai kurie sako, kad lengva... Reikėjo

numirti ant kryžiaus, kad nuodėmės galėtų būti atleistos. Jos juk numazgojamos Krauju. Ir, beje, neįmanoma atleisti be tikėjimo Kristumi, o tikėti – be Bažnyčios.

III Velykų sekmadienis. Prisikėlusysis visada lieka sužeistas. Jo rankos, kojos, šonai perverti. Ir jis to nesigėdi. Priešingai, nešiojasi kaip įrodymą.

IV Velykų sekmadienis. Prisikėlusįjį vadiname Geruoju Ganytoju, nes jis ne samdinys. Jis rūpinasi savaisiais, guldo gyvybę dėl jų. Štai kodėl jį Tėvas myli ir išaukština. Paprastai šį sekmadienį sveikiname ir meldžiamės už Bažnyčios ganytojus vyskopus ir tuos, kurie jam atstovauja ir padeda, – kunigus. O, kad ir jie Mokytojo pavyzdžiu būtų ne samdiniai... Šiomis dienomis vėl išgirsime pagraudenimų apie pašaukimų į kunigystę mažėjimą. Nejau Prisikėlusysis pradėjo kvieisti mažiau nei anksčiau? Turbūt. Nes mažiau gimsta kviestinųjų. *Geraisiais ganytojais* galėtų vadintis ir tėvai, gimdantys ir ugdatys savo vaikus, ir kiekvienas krikščionis, pagelbstintis kitam, o ypač jaunam žmogui pasaulio triukšme išgirsti Prisikėlusiojo balsą. Kaip visada, drįstantį šaukti tyliai. „Drąsos, tai aš, nebijokite! Ramybė jums!“

Balandį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad daug jaunuolių išmokyti atsilipti į Kristaus pašaukimą juo sekti kunigystėje bei vienuoliniame gyvenime;

misijų – kad prisikėlęs Kristus taptų tvirtos vilties ženklu Afrikos žemyno vyrams ir moterims.

- 1 S **VIEŠPATIES KANČIOS (VERBŲ) SEKMADIENIS** (II sav.)
Procesija: Mk 11, 1–10 arba Jn 12, 12–16
Mišios: Iz 50, 4–7; Ps 22; Fil 2, 6–11; Mk 14, 1–15, 47
Pasaulinė jaunimo diena
2 P Iz 42, 1–7; Ps 27; Jn 12, 1–11
3 A Iz 49, 1–6; Ps 71; Jn 13, 21–33. 36–38
4 T Iz 50, 4–9a; Ps 69; Mt 26, 14–25
5 K **DIDYSIS KETVIRTADIENIS**
Krizmos Mišios: Iz 61, 1–3a. 6a. 8b–9; Ps 89; Apr 1, 5–8; Lk 4, 16–21
Paskutinės vakarienes Mišios: Iš 12, 1–8. 11–14; Ps 116; 1 Kor 11, 23–26; Jn 13, 1–15
6 P **DIDYSIS PENKTADIENIS**
Iz 52, 13–53, 12; Ps 31; Žyd 4, 14–16; 5, 7–9; Jn 18, 1–19, 42
7 Š **DIDYSIS ŠEŠTADIENIS KRISTAUS PRISIKĖLIMAS – VELYKNAKTIS**
Pr 1, 1–2, 2; Ps 104; Pr 22, 1–18; Ps 16; Iš 14, 15–15, 1; Iš 15, 1–6. 17–18; Iz 54, 5–14; Ps 30; Iz 55, 1–11; Iz 12, 2–6; Bar 3, 9–15. 32–4, 4; Ps 19; Ez 36, 16–17a. 18–28; Ps 42; Rom 6, 3–11; Ps 118; Mk 16, 1–8
8 S **KRISTAUS PRISIKĖLIMAS – VELYKOS**
Apd 10, 34a. 37–43; Ps 118; Kol 3, 1–4 arba 1 Kor 5, 6b–8; Jn 20, 1–9 arba Lk 24, 13–35
9 P Apd 2, 14. 22–32; Ps 16; Mt 28, 8–15
10 A Apd 2, 36–41; Ps 33; Jn 20, 11–18
11 T Apd 3, 1–10; Ps 105; Lk 24, 13–35
12 K Apd 3, 11–26; Ps 8; Lk 24, 35–48
13 P Apd 4, 1–12; Ps 118; Jn 21, 1–14
14 Š Apd 4, 13–21; Ps 118; Mk 16, 9–15
15 S **II VELYKŲ SEKMADIENIS** (II sav.)
Dievo Gailėstingumo šventė
Apd 4, 32–35; Ps 118; 1 Jn 5, 1–6; Jn 20, 19–31
16 P Apd 4, 23–31; Ps 2; Jn 3, 1–8
17 A Apd 4, 32–37; Ps 93; Jn 3, 7b–15
18 T Apd 5, 17–26; Ps 34; Jn 3, 16–21
19 K Apd 5, 27–33; Ps 34; Jn 3, 31–36
20 P Apd 5, 34–42; Ps 27; Jn 6, 1–15
21 Š *Šv. Anzelmas, vyskupas, Bažnyčios mokytojas*
Apd 6, 1–7; Ps 33; Jn 6, 16–21
22 S **III VELYKŲ SEKMADIENIS** (III sav.)
Apd 3, 13–15. 17–19; Ps 4; 1 Jn 2, 1–5a; Lk 24, 35–48
23 P Šv. Jurgis, kankinys
Apd 6, 8–15; Ps 119; Jn 6, 22–29
24 A Šv. Adalbertas (Vaitiekus), vyskupas, kankinys
Apd 7, 51–8, 1a; Ps 31; Jn 6, 30–35
25 T *Šv. Morkus, evangelistas*
1 Pt 5, 5b–14; Ps 89; Mk 16, 15–20
26 K *Šv. Fidelis Signaringietis, kunigas, kankinys*
Apd 8, 26–40; Ps 66; Jn 6, 44–51
27 P Apd 9, 1–20; Ps 117; Jn 6, 52–59
28 Š *Šv. Petras Šanelis, kunigas, kankinys; Šv. Liudvikas Marija Grinjonas Monfortietis*
Apd 9, 31–42; Ps 116; Jn 6, 60–69
29 S **IV VELYKŲ SEKMADIENIS** (IV sav.)
Maldų už dvasinius pašaukimus diena
Pasaulinė gyvybės diena
Apd 4, 8–12; Ps 118; 1 Jn 3, 1–2; Jn 10, 11–18
30 P *Šv. Pijus V, popiežius*
Apd 11, 1–18; Ps 42; Jn 10, 1–10

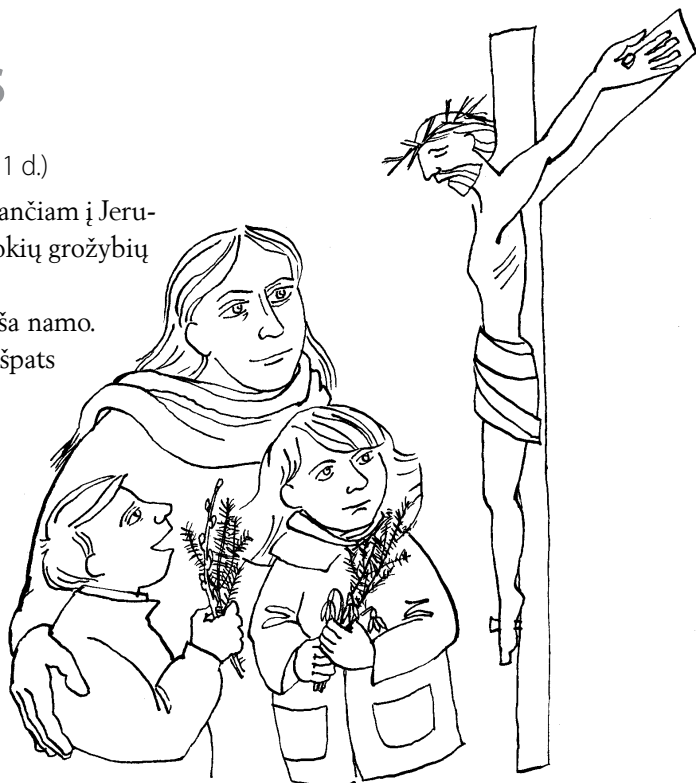
Evangelija mažiesiems

Jėzus ir gėlės (Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis, balandžio 1 d.)

– Jėzus niekada negavo tiek gėlių kaip šį sekmadienį. Jam, įjojančiam į Jeruzalę, žmonės žalumynais mojavė. Kasmet Verbų sekmadienį jie tokių grožybių atsineša į bažnyčią, kad net akys raibsta, – mena Dominykas.

– Jėzui gėles ar kokias šakeles tik parodo, o paskui jas parsineša namo. Tada lengviau prisiminti, jog esi Jėzaus sekėjas, jį sveikinai, kai Viešpats nusprendė už visus žmones gyvybę atiduoti, – sako Benedikta.

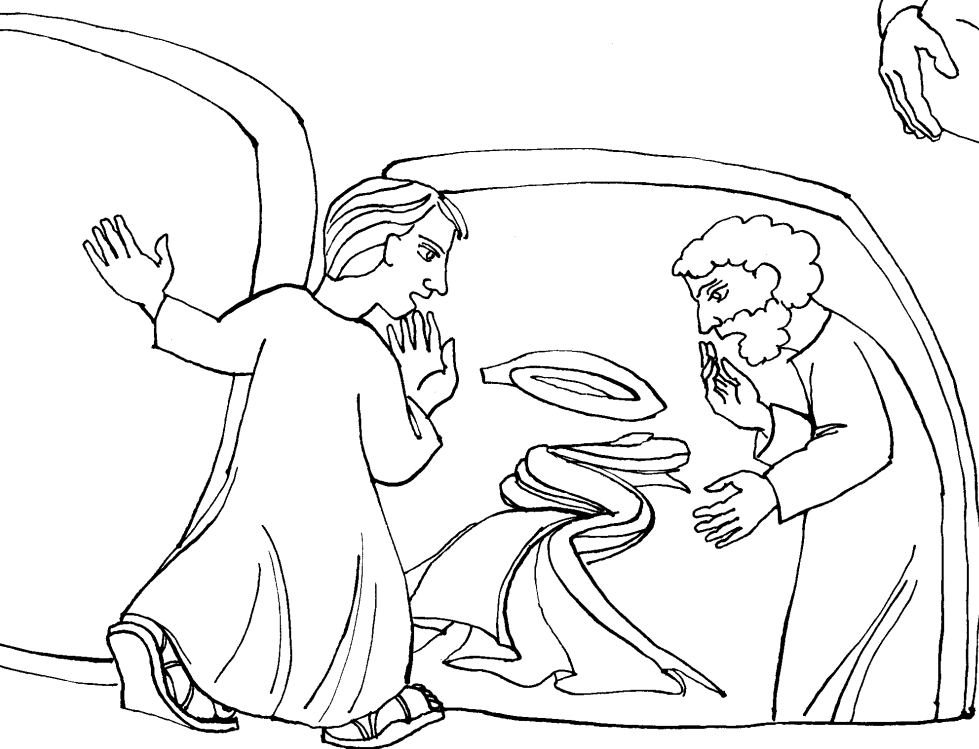
– Gražus paprotys Verbų sekmadienį bažnyčioje atsinešti kadagio šakelę, – sako mama. – Kadagys duria ir taip primena, kad Jėzus per kančią ir mirtį žmones išgelbėjo. Kadagys visus metus žaliuoja bylodamas apie amžiną, nesibaigiantį gyvenimą, kurį iš mirties prisikėlęs Jėzus visiems dovanoja.

Jėzaus drobulės (Kristaus Prisikėlimo iškilmė – Velykos, balandžio 8 d.)

– Kodėl prisikėlęs Jėzus paliko drobules kapo uoloje? Nejaugi anksti ryte jam nebuvo šalta išeiti iš kapo? – teiraujasi brolis.

– Prisikėlęs Jėzus jau nei šalo, nei alko – įveikė visus nepatogumus. Drobulėse visiems laikams atsispaudė kape paguldyto Jėzaus atvaizdas. Net ir po daugelio metų žmonės žiūri į jas ir mato, kad Jėzus tikrai kentėjo: likusios jo žaizdų, vinių dūrių žymės. To atvaizdo niekam nepavyko iš naujo pagaminti, – pasakoja sesutė.

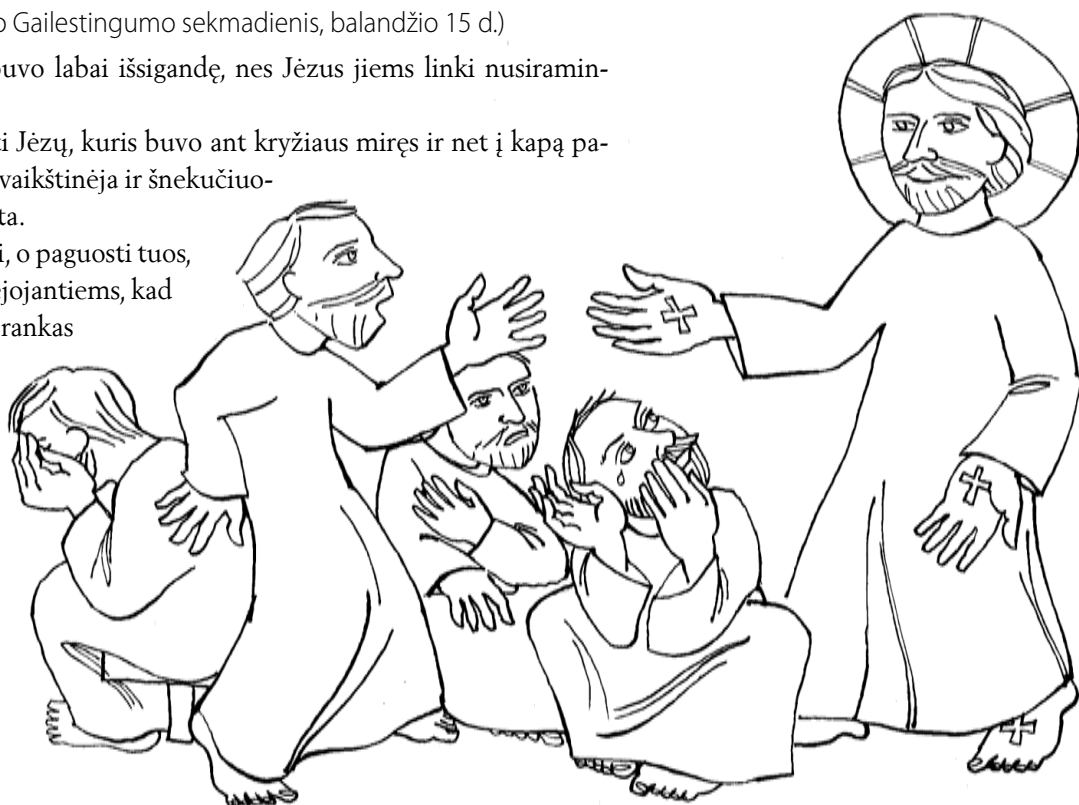

Jėzus linki ramybės (Dievo Gailėstingumo sekmadienis, balandžio 15 d.)

– Mokiniai tikriausiai buvo labai išsigandę, nes Jėzus jiems linki nusiraminti, – svarsto Dominykas.

– Turbūt nejauku matyti Jėzų, kuris buvo ant kryžiaus miręs ir net į kapą paguldytas, o dabar štai gyvas vaikštinėja ir šnekučiuojasi, – nuogąstauja Benedikta.

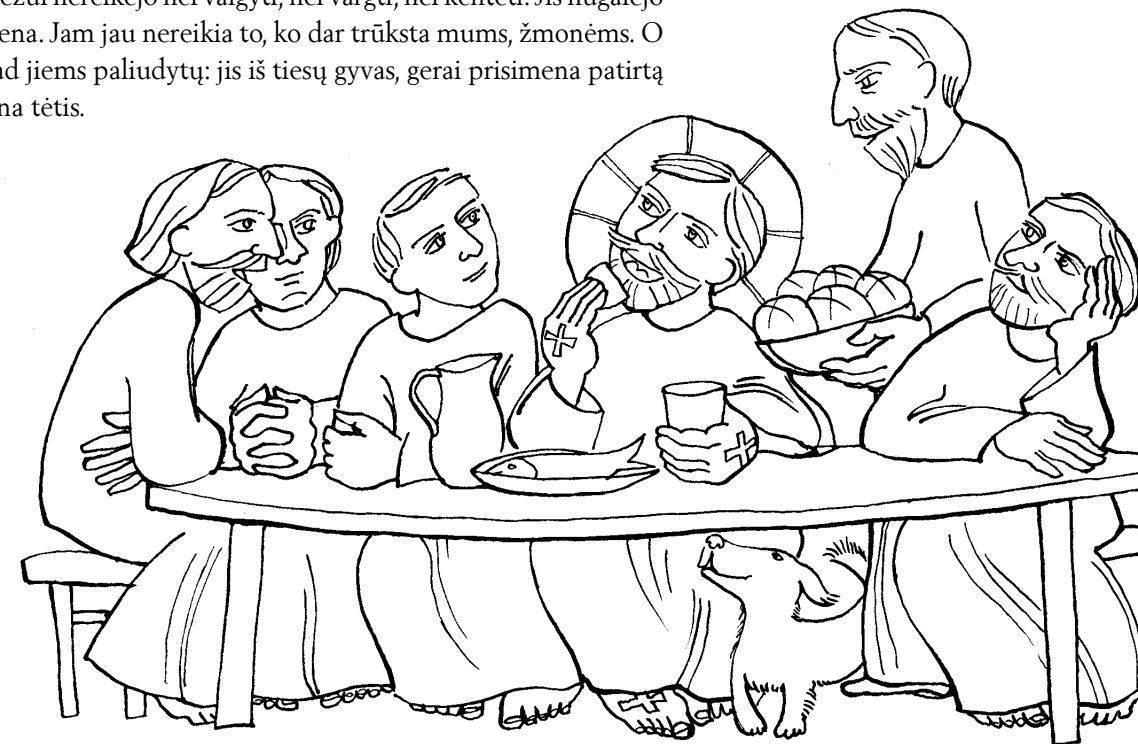
– Jėzus nori ne išgąsdinti, o paguosti tuos, kurie jo gailėjo, mylėjo. Abejojantiems, kad jis gyvas, parodo perdurta ranka ir šoną, kviečia nešti gailėstingumo žinią visiems žmonėms ir visiems atleisti. Jėzus ant kryžiaus atleido didelių ir mažų žmonių nuodėmes, kad visi draugiškai sugyventume, vieni kitiems padėtume, – tikina mama.

Jėzus valgo žuvį (III Velykų sekmadienis, balandžio 3 d.)

– Jėzus draugavo su žvejais ir turbūt mėgo žuviene. Jis net prisikėlęs iš mirties ir susitikęs su mokiniais buvo pavaišintas žuvimi, – prisimena Dominykas.

– Prisikėlusiam Jėzui nereikėjo nei valgyti, nei vargti, nei kentėti. Jis nugalėjo mirtį ir amžinai gyvena. Jam jau nereikia to, ko dar trūksta mums, žmonėms. O valgė su draugais, kad jiems paliudytų: jis iš tiesų gyvas, gerai prisimena patirtą draugystę, – paaiškina tėtis.

Jėzui rūpi avys (IV Velykų sekmadienis, balandžio 29 d.)

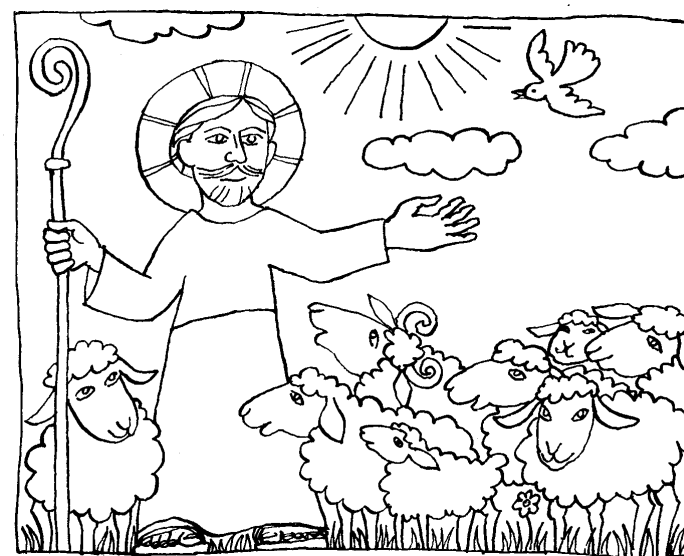
– Jei Jėzus – gerasis ganytojas, tai jis augino bent keletą avių. Įdomu, kas jas prižiūrėjo, kai Jėzus plaukdavo su mokiniais valtimi ar užsibūdavo kur nors svečiuose? – parūpsta Dominykui.

– Tėti, gal nupirktum ir mums kokį avinėlį? Po parką pavadžiotume, visi galėtų paglostyti, – prašo Benedikta.

– Vaikai, avis augino tikriausiai Jėzaus kaimynai. Jis apie jas pasakoja, kad parodytų, kaip ganytojas, piemuo rūpinasi savo globotiniiais. Jėzus taip rūpinasi kiekvienu žmogumi, nori, kad būtume geri, ramūs, o ne pikti ir išdykę, – moko vaikus tėtis.

Surask 9 skirtumus.

Spalvindamas jų gali sugalvoti dar daugiau.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ, nuspalvino

Visuotinės Bažnyčios pulsas

Bendrystės link

✿ Kovo mėnesį Vatikane daug įvykių nebuvo. Gal dėl to, kad jau pati Gavėnia savaime diktuoja santūresnį ritmą, o gal todėl, kad daugiau laiko buvo skiriama popiežiaus laukiančiai, gana įtemptai ir 85 metų amžiaus beveik sulaukusiam žmogui nelengvai kelionei į Meksiką ir Kubą.

✿ Iš tų nedaugelio viešųjų renginių vienas vertas atskirai paminėti. Kovo 10 d. popiežius Benediktas XVI ir Anglikonų bendrijos vadovas, Kenterberio arkivyskupas Rowanas Williamsas kartu šventė Grigaliaus Didžiojo liturginį minėjimą. Ekumeniniai Mišparai šia proga buvo surengti VI a. pabaigos popiežiui šv. Grigaliui dedikuoto Romos vienuolyno bažnyčioje. Iš šio vienuolyno Grigalius Didysis kelias dešimtis vienuolių pasiuntė skelbti Kristaus anglams. Vienas tų benediktinų, Augustinas, tapo pirmuoju Kenterberio arkivyskupu. Jo sosto dabar sėdi arkivyskupas Williamsas.

✿ Beje, vos grįžęs į Londoną arkivyskupas Williamsas pranešė gruodį pasitrauks iš anglikonų vadovo pareigų. Ne paslaptis, kad jau kuris laikas Anglikonų bendrija nevieninga. Jau prieš keletą metų formaliai konstatuota, jog skiriasi Bendriją sudarančių Bažnyčių

ekleziologija ir moralinis mokymas. Tą kart arkivyskupo Williamso prašymu paskelbtas „moratoriumas Bažnyčios skilimui“. Pasitraukęs iš Kenterberio arkivyskupo pareigų, R. Williamsas vadovaus Kembridžo universiteto Šv. Marijos Magdalietės kolegijai.

✿ Iš pastarojo mėnesio įvykių paminėtina ir kovo 20 d. paskelbta pernai Airijoje vykusios apaštališkosios vizitacijos ataskaita. Popiežius Benediktas XVI buvo pasiuntęs penkis kardinolus ir vyskopus iš Anglijos, JAV ir Kanados į visas keturias Airijos Respublikos ir Šiaurės Airijos bažnytines provincijas, jose veikiančias vienuolijas ir ypač kunigų seminarias iširti, kaip sprendžiamos kunigų seksualinių nusikaltimų sukeltos problemos, kaip taikomos specifinės šiems atvejams skirtos bažnytinės teisės normos, kaip bendradarbiaujama su civiline valdžia, kokių prevencijos priemonių imamasi ir, svarbiausia, koks dėmesys skiriamas nusikaltimų aukoms. Ataskaitoje konstatuota, jog padaryta didelė pažanga ir lemiamai prie to prisidėjo prieš keletą metų Airijoje įkurtos institucijos *Nacionalinė taryba vaikų apsaugai* (*National Board for Safeguarding Children*) veikla ir Bažnyčios bendradarbiavimas su ja. Vizitatorių rekomendacijose dar kartą priminta pareiga stropiai taikyti pastaruoju metu atnaujintus priėmimo į seminarias kriterijus ir nepilnamečių apsaugos problemas įtraukti į seminarijose dėstomus dalykus.

✿ Kovo 16 d. Vatikane lankėsi Šv. Pijaus X kunigų brolijos vadovas vyskupas Bernardas Fellay. Po vizito paskelbtame komunikate pranešta, kad lefebristai nesutinka su pernai rudenį jiems pasiūlyta vadinamąja „doktrinos preambule“ ir čia išdėstytomis jiems keliamomis sąlygomis siekiant galutinio susitaikinimo su Apaštalų Sostu. Dokumente buvo išvardyti pagrindiniai principai ir katalikų doktrinos interpretavimo kriterijai, būtini ištikimam Bažnyčios mokymo laikymuisi. Lefebristų vadovą priėmęs Tikėjimo mokymo kongregacijos vadovas kardinolas Williamas Levada dar kartą paragino priimti keliamas sąlygas, kad

būtų išvengta skaudaus skilimo. Galutinį atsakymą lefebristai turi duoti iki balandžio vidurio.

✿ Europos žmogaus teisių teismas kovo 15 d. paskelbė sprendimą, patvirtinusį tradicinės santuokos ir šeimos pranašumą prieš kitas partnerystės formas. Dvi sugyventinės lesbietės buvo iškėlusios bylą Prancūzijos valstybei, kaltindamos ją diskriminacija dėl to, kad pagal šalyje galiojančią tvarką įvaikinimas ir dirbtinis apvaisinimas naudojant donoro lytines ląsteles leidžiamas tik sutuoktiniams. Šiuo konkrečiu atveju į Europos žmogaus teisių teismą buvo kreiptasi po to, kai Prancūzijos teismai atmetė vienos iš dviejų moterų prašymą leisti įsivaikinti savo partnerės vaiką, kuris buvo pradėtas dirbtiniu apvaisinimu užsienyje. Strasbūro teismo sprendime pažymėta, kad normos, draudžiančios žmonių diskriminavimą dėl lytinės orientacijos, ir santuokos bei šeimos gyvenimą reglamentuojantys įstatymai yra dvi savarankiškos sritys. Privaloma ginti žmones nuo diskriminavimo, tačiau valstybės turi teisę savarankiškai vykdyti šeimos politikas. Šeimos statuso pripažinimas tik susituokusiems vyrai ir moteriai nesusituokusiųjų nediskriminuoja. Simptomiška, kad „didžioji“ spauda šito Strasbūro teismo sprendimo beveik nepastebėjo. Panašiai buvo ir su garsiąja *kryžių byla*. Apie sprendimą, reikalaujantį pašalinti kryžius iš mokyklų, rašė visi, bet apeliacinėje byloje paskelbtas priešingas sprendimas buvo nutylėtas...

Jonas MALINAUSKAS

Tiesos ir laisvės šventumas

✿ „Šventumo kvapsnis“ (*in odore sanctitatis*), kuriuo kan. J. Tumas-Vaižgantas kitados apibūdino pal. Jurgio Matulaičio gyvenimą, kasmet iš naujo padvelkia pavasario pradžioje, minint šventąjį karalaitį Kazimierą. Jį, „nuostabaus tyrumo pavyzdį“, prieš 25 metus mums priminė pal. Jonas Paulius II, 1987-aisiais drąsines apaštališkuoju laišku, kai dar negalėjome laisvai švęsti savo Krikšto 600 metų jubiliejaus.

Šiandien nuostabą kelia, jog asketiškasis šv. Kazimieras patraukia visai kitokioje aplinkoje bręstantį jaunimą. Gausiai jo susirinko į Šv. Kazimiero iškilmes

Vilniaus arkikatedroje, o ateitininkai netgi išsirengė į žygį už skaistumą sostinės Kalvarijose. Kardinolas A. J. Bačkis sakė: „Tai mūsų Bažnyčios viltis. Jų nuoširdus ieškojimas ir troškimas surasti autentišką ryšį su Kristumi žadina viltį, kad mūsų Bažnyčia bus jaunesnė ir veiklesnė.“

Kristaus raginimas atstatyti Bažnyčią dešimtmetį Lietuvoje būrė Šv. Damijono jaunimo maldos grupes, šią sukaktį smagiai paminėjusias Baltriškėse su Tiberiados broliais.

Kad Viešpats daro stebuklus ne tik šventųjų gyvenime, kad tikintis jaunimas kartais atrodo kaip stebuklas, ypač kai ateina į Bažnyčią iš jos nelankančių šeimų, sakė Panevėžio vyskupas J. Kauneckas savo konferencijoje Vilniaus kunigų seminarijoje. Veiklius, jaunos Bažnyčios žmones jau pastebi ir visuomenė. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba ir Jaunimo reikalų departamentas prie SADM geriausiu 2011 metų jaunimo renginiu išrinko Kauno arkivyskupijos „Šv. Valentino dieną kitaip“, o Jaunųjų ateitininkų sąjungą – tautiškiausia organizacija.

✿ Lietuvos katedrose vyskupai darsyk priminė Nepriklausomybės gimtadienį

švenčiančiai tautai, kad prieš 22-ejus metus ji atėjo ne į galutinį savo tikslą ir tebėra kelionėje, kad remdamasi Dievo žodžiu turi kurti gyvenimą čia, Lietuvoje.

✿ Gaila iš jos išvykstančių, bet džiugu, kai svetur įsikūrę lietuviai katalikai stengiasi neatitrūkti bent nuo religinių šaknų. Gyvavimo 100-metį minėjo Šv. Kazimiero parapija Londone. Pasak iškilmėse dalyvavusio LVK delegato užsienio lietuvių sielovadaui prel. Edmundo Putrimo, Bažnyčia padeda žmonėms išlaikyti ir tautiškumo bendrystę greit įtraukiančiame „integracijos ar asimiliacijos procese“. Artėjant Prisikėlimo parapijos Toronte 60-mečiui, pranciškonų misijai joje skirtas naujas filmas „Malonė“ (rež. D. Kanclerytė).

✿ Turbūt dar daug „Artumos“ skaitytojų prisimins, kaip jaunystėje jų rankose, kažkaip nejučiomis ir be žodžių, atsidurdavo kuklus, nedidelis spausdintas leidinėlis, o jame – lakoniškasis: „Perskaitęs duok kitam!“; gal bus ir tokių drąsių skaitytojų, kurie ir patys jam pranešdavo apie susidūrimus su sovietine valdžia. Šis leidinys – tai „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“, 17 metų be pertraukos rinkusi Bažnyčios skriaudas ir skelbusi pasauliui, kokia iš tiesų buvo sovietinė tikrovė. „Kronikos“ gyvavimas sistemoje, kurioje buvo pilna šnipų, ginkluotų geriausia sekimo technika, išdavikų ir pataikūnų, yra beveik stebuklas. Pradžioje, jei pasiseks, redakcija planavo geriausiu atveju išleisti kokį dešimtį numerių ir sėsti į kalėjimą“, – rašo pirmasis redaktorius, dabar arkivyskupas S. Tamkevičius ką tik išleistoje prisiminimų knygelėje „Tiesa išlaisvina“. Nors kalėjimų ir tremčių KGB seikėjo negailėdama, *Kronika* vis ėjo, pasak ganytojo, erodiškoje to laiko dvasioje turbūt globojama šv. Juozapo, kurio iškilme pažymėtas pirmasis numeris pasirodė lygiai prieš 40 metų, kovo 19 d.

Kronikos leidėjai, platintojai Lietuvoje ir pasaulyje – kunigai, seselės

vienuolės, pasauliečiai, garsieji Rusijos disidentai Sergejus Kovaliovas ir Aleksandras Lavutas, taip pat tie, kam tiesa buvo brangi vakar ir tebėra brangi šiandien, nieko nekaltindami minėjo šią sukaktį LR Seime, taip pat Simne (kur gimė *Kronika*), Kaune, Telšiuose. Renginiuose pastebėta – *Kronika* šiandien jau tapo tiesos ir laisvės sinonimu. Minėjimuose ypač džiuginęs jaunimas gavo gyvosios istorijos pamoką apie laikus, „kai žmonės tiesą gėrė kaip vandenį“ (iš P. Plumpos žodžio Seime), katalikai šiandien – padrašinimą, o žiniasklaida, kur tiesa ir toliau sunkiai skinasi kelią, – elementaraus sąžiningumo priminimą. Juk *Kronikos* leidėjai buvo „sąžiningi net savo priešų atžvilgiu“ (iš arkivyskupo S. Tamkevičiaus pranešimo Seime).

✿ Dievo žodžiui jau 20 laisvės metų tarnaujanti Lietuvos Biblijos draugija paminėjo šią sukaktį konferencija Vilniaus universitete bei ekumeninėmis pamaldomis Šv. Jonų bažnyčioje.

✿ LVK ir LR Teisingumo ministerija kovo 23 d. pasirašė susitarimą dėl santuokų įtraukimo į valstybės apskaitą pakeitimo. Nuo birželio 1 d. ne jaunavedžiai, bet santuokas laiminę kunigai apie jas turės pranešti civilinės metrikacijos įstaigoms.

✿ Kaišiadorių vyskupija kovo 25 d. sveikino naująjį ganytoją – tą sekmadienį vyko vyskupo Jono Ivanausko ingresas į Kaišiadorių katedrą.

Dalė GUDŽINSKIENĖ

Pokalbis su vienu žmogumi

Šis žmogus prieš pat karą gimė viename iš gražiosios Dzūkijos kaimų. Mokėsi, augo, patyrė našlaičio dalią. Nuo mažumės žinojo, kuo nori būti, tad to ir siekė. Pasiekė. Paskui dirbo ne tik savo tiesioginį darbą, bet ir tai, ką liepė sąžinė, meilė Dievui, žmonėms ir tėvynei. Gyveno milžiniškoje įtampoje, praėjo gulagų mėsmales, pergyveno visa, ką su žmonėmis darydavo KGB. Nepalūžo. Žmogus, išlaikęs tiesų stuburą, orumą, visas priesaikas, priesakus ir išlikęs nepalaužtas nei tada, juodais sovietiniais laikais, nei dabar, kai ant jo bulvarinė spauda vis dar bando užpilti purvo. Nelimpa!

Tas žmogus – Sigitas Tamkevičius. Kovo mėnesį sukako 40 metų nuo tada, kai jis pradėjo leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, o balandį Kauno arkivyskupas metropolitas, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas švenčia savąjį kunigystės 50 metų jubiliejų. Ta proga „Artuma“ pakalbino ne Bažnyčios hierarchą, o tiesiog žmogų vardu Sigitas.

Prašom papasakokite apie savo Mamą.

Kaip gaila, kad aš taip anksti jos netekau... Ji buvo labai gera mama. Turbūt visi vaikai taip sako apie savo mamas, bet manoji iš tikro buvo ypatingai gera. Be to, labai pamaldi. Kas sekmadienį, savaime suprantama, eidavo į bažnyčią, bet ir šiaip daug meldavosi. Iš vaikystės liko toks prisiminimas: grįžusi iš šv. Mišių Mama sako: „Mano širdyje yra Dievas.“ Aš, vaikas, tuomet nesupratau, ką tai reiškia, o ji, be abejo, norėjo pasakyti, kad priėmė šv. Komuniją.

Niekada nepastebėjau, kad tarp jos ir tėvo būtų piktumų. Santykiai visada buvo geri. Niekada negavau nuo Mamos į kailį, nors buvau šiek tiek išdykęs, nes esu pagrandukas.

Kai mirė, man, paaugliui, einančiam tryliktuosius, buvo didžiulė tragedija, ją labai sunkiai išgyvenau. Buvau pakankamai didelis, kad žinočiau, kas yra mama. Kai mirė nuo vėžio, jai tebuvo 51-eri.

Prisiminkite savo vaikystės namus.

Augome keturi broliai, sesers neturėjau. Gyvenome nedidelėje kaimo pirkelėje plūkto molio asla.

Šeima. Sėdi tėvai: Anelė ir Motiejus, stovi (iš kairės) broliai: Albinas, Sigitas ir Vladas, 1950 m.

Joje tebuvo viena patalpa, ir viskas vienoje – virtuvė su duonkepe krosnimi, miegamasis, valgomasis, o žiemą per didelius šalčius atitverdavo kampą net ir avims.

Mano vaikystės metais gyvenome daugiau nei kukliai. Kai po pradinės mokiausi vidurinėje, man miestelyje pas pažįstamus išnuomodavo kambarį, o duodami maisto kaip didžiausią gardumyną įdėdavo sacharino, kad pasidaryčiau iš duonos ir vandens saldų mutinį. Saldainiams, 100 g *bombonkių paduškėlių*, pinigų gaudavau itin retai.

Tada būdavo tiesiog šventė! Tačiau viskas rodė natūralu ir net negalvojau, jog čia kažkoks vargas.

Mokytis man sekėsi ir jutau tėvų norą, kad siekčiau mokslo. Broliams sekėsi silpniau, tad įgijo profesijas ir toliau nesimokė.

Kokia gamta supo Jūsų tėviškę?

Gamta ten nuostabi. Gyvenome pamiškėje. Greta vienas ežeras, toliau kitas, kalnai, kalneliai. Labai gražus Dzūkijos kampelis netoli Seirijų į Nemuno pusę.

O mokykla?

Mokykla buvo už 8 km, taigi, aštuoni į vieną pusę ir tiek pat atgal. Tada atrodydavo, jog tą atstumą gali bėgte nubėgti, jei, aišku, ne žiema.

Nuo ankstyvos vaikystės svarstome: kuo būsiu?

Mano vaikystė buvo susijusi su Bažnyčia. Nors laikai ir sovietiniai, bet tame krašte vaikus kunigai mokė. Septynmetį mane katechezės mokė kažkokia moteris. Po metų mokė klierikas, parengęs mane galutinai. Tada atlikau išpažintį, priėjau šv. Komunijos. Tas pats klierikas man pasiūlė patarnauti šv. Mišioms, jei išmoksiu lotynišką ministrantū-

rą. Išmokau ir kas sekmadienį patarnaudavau. Eidavau išpažinties, priimdavau šv. Komuniją.

Sykį Mama sako: „Slapstosi vienas kunigas. Aš nuvesiu tave pas jį ir patarnausi jam Mišioms.“ Tai buvo rizikingas žingsnis, nes toks nedidelis vaikas, nors ir perspėtas, galėjau išplepėti. Tas kunigas – salezietis Antanas Skeltys. Pažintis su juo ir nulėmė, kad man nekilo norų tapti lakūnu, gydytoju ar gaisrininku. Kun. Antanas Skeltys buvo ne tik puikus pedagogas, daug reiškė ir jo asmeninis pavyzdys. Antras reikšmingas man žmogus buvo parapijos klebonas istorikas Jonas Reitelaitis. Didžiausią šventę išgyvendavau gavęs leidimą pasirausti jo bibliotekoje. Kopėčiomis laipiodavau prie viršutinių lentynų, rinkdavausi knygas ir nešdavau jas namo skaityti. Pats klebonas irgi buvo įtaką darantis asmuo. Tad gyvenimo krypties pasirinkimą ir nulėmė tie du kunigai bei knygos.

Pakalbėkime apie baimę ir drąsą. Baimė yra natūrali reakcija į pavojų, o drąsa – baimės išeliminavimas, ją kontroliuojant ir sutvardant. Ko nors kada nors bijo kiekvienas psichiškai sveikas žmogus.

Vaikystėje tekdavo tamsoje eiti į mokyklą arba grįžti iš jos. Kelias vedė per krūmus, miškelius. Baimės būdavo, bet tekdavo ją nugalėti. Kitokią baimę pirmą kartą pajutau, kai anksti rytą atėjęs į klasę radau apverstą Stalino portretą ir ant jo prilipdytą proklamaciją, raginančią žmones neiti balsuoti. Su kitais vaikais pasakėme apie tai mokytojų kambaryje. Nepaisant to, mane, tada aštuntoką, iškviatė į KGB būstinę ir apkaltino, kad proklamaciją priklijavau aš. Kai ėmiau dievogotis, jog aš čia niekuo dėtas, pagrasino duosią į kailį, o tada, girdi, ir ne tokie prisipažįsta. Galiausiai pamatė vaiką esant nekaltą ir paleido. Tada aš jau buvau visko prisiklausęs, matęs turgaus aikštėje suguldytų nužudytų partizanų kūnų, todėl ir nusigandau ne juokais. Tai buvo mano pirmas susidūrimas su represinėm struktūrom.

Vaikystės baimių nugalėjimas – puikus pasiruošimas ateičiai, išmokstant jas peržengti. Vėliau su baime iš-

Septintokas, 1950 m.

Lazdijų r. mokinių spartakiados gimnastikos čempionas, 1954 m.

mokau nesunkiai susidoroti. Būnant kunigu, leisdavo mokyti tik du vaikus, o aš mokydavau tiek, kiek ateidavo, – 15, 20 ar 30. Būdavo šiek tiek baimės, bet ją nesunkiai nugalėdavau. Praėjus dar kuriam laikui, jau leidžiant „Kroniką“, ji tapo netgi naudinga, nes taip pajusdavai pavojų. Jeigu baimę išmoksti įveikti, tada viskas gerai.

Kokia žmogaus savybė Jums yra pati atgrasiausia?

Manau, ta, kai žmogus turi daug puikybės ir visus mato blogus, o save neklystantį. Su tokiais žmonėmis susidūrus esti labai sunku. Turint kitų ydų, pavyzdžiui, pomėgį gerti, moralinę netvarką ir pan., yra daug lengviau prisikelti, nei iš puikybės. Tai žinau iš ilgos kunigiškos patirties. Tačiau Viešpats yra gailėstingas ir kartais leidžia išpuikėliui kakta atsitrengti į kokią sieną, kad žmogus atsitokėtų. Kitaip ji sunkiai pagydoma.

Kaip mūsų dienomis galima pasitikėti žmonėmis? Ar pasitikėti verta tik tais, kurie aplinkybių ir gyvenimo patikrinti, gal galima pasitikėti tiesiog intuityviai?

Leidžiant „Kroniką“ teko dirbti su daugybe žmonių. Vieni jų buvo pažįstami, kiti – ne. Kažkas pasiūlydavo, kad štai tas gal tiktų atsakingam darbui. Turbūt esu gimęs po laiminga žvaigžde, bet beveik neapsirikdavau. Tiesa, buvo atvejis, kai prie dauginimo darbų dirbusi seselė suimta kažką prasarė. Ja pasitikėjau, bet, nežinia kodėl, mažiau, negu kitais. Savo prisiminimuose parašiau, kad net KGB man sakė: „Esi laimingas avantiūristas, sugebėjęs su-
telkti šalia savęs tokius žmones, kurie suimti net pažaliavę gynėsi tavęs nepažįstantys.“

Kas Jums gyvenime buvo autoritetai?

Didžiulis autoritetas buvo tėvas Pranciškus Masilionis SJ. Niekas man nėra vedęs tokių rekolekcijų kaip jis. Tai buvo besimokant seminarijoje. Autoritetai buvo vyskupai Sladkevičius ir Steponavičius, ištikimybės Bažnyčiai gyvas pavyzdys. Galėčiau suskaičiuoti visą eilę kunigų iš Jėzaus Draugijos, kurie dirbo nepaisydami draudimų ir pavojų. Beje, tai buvo viena iš priežasčių, kodėl nuėjau į Jėzaus Draugiją.

Kokie didžiausi Jūsų norai išsipildė ir kurie – dar ne?

Na, nesakyčiau, kad esu turėjęs kokių ypatingų norų. Buvo laikas, dar sovietmečiu,

Su tremtiniu vyskupu Julijonu Steponavičiumi, minint Kybartų bažnyčios 50-metį, 1979 m.

Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas: PETERBURGO AKADEMIJA

Sibire, Krivošeine ant Obės kranto. Lanko Kybartų jaunimas, 1988 m. vasara

kai labai norėjau nuvažiuoti kur nors į Vakarus. Matyt, to noro būta tokio stipraus, kad lageryje susapnavau, jog esu... Amerikoje! Pabudau lygiai tokios pat palaimingos būsenos, kaip ir susapnavęs, kad einu per Simno bažnyčią. Taip norėjosi pamatyti, kaip žmonės gyvena laisvame pasaulyje!

Norėjau kunigystės ir tapau kunigu. Vyskupystės niekada nesiekiau. Tiesiog kardinolas parvažiavo iš Romos, pasišaukė mane ir pasakė: „Tave nominavo vyskupu“, nors iki to jokios kalbos apie vyskupystę nebuvo. Be to, norėjau visada tarnauti sąžiningai ir kiek leidžia mano galimybės gerai.

Ir dar noriu, kad ir Amžinybėje būtų gyvenimas su Viešpačiu.

Jei būtume gyvenę ne komunizmo tamsoje, o normalioje šalyje, kaip įsivaizduojate savo kunigystę?

Jei taip būtų, pirmiausia norėčiau pastudijuoti kur nors Romoje. Idealią kunigystę įsivaizduoju kaip darbą papirioje su žmonėmis. Didžiausias kunigo komfortas yra tada, kai žmonės jį myli, susiklosto labai geri santykiai. Tada bet kuris darbas būna mielas, lengvas. Įsivaizduoju save, – nesvarbu kokioje papirioje, – bet su žmonėmis dirbantį sielovados darbą.

Vyskupo tarnystė neteikia komforto. Norėtusi ir rėkėtų daug ką pakeisti, bet ne visada tai įmanoma.

Senstame... Kaip įsivaizduojate savo kaip emerito gyvenimą?

Daug apie tai negalvoju, nes neturiu kada. Žinau, kad jei Viešpats duos sveikatos, darbo tikrai bus. Savo įpėdi-

niui po kojom nesimaišysiu. Jis turės liniją, savo matymą. Nors patirties turiu daug, bet su patarimais nesiskubinsiu. Nebent patarimo rimtai norės.

Kas Jums kelia nuotaiką, žavi?

Tremtinių susirinkimai Ariogalos slėnyje. Perėję gūlagus ir Sibirą žmonės išliko linksmi, dainuoja. Jei tokių daugiau turėtume, gal ir Lietuva būtų kitokia. Dar mane žavi žmonės, kurie nepaisant sunkumų daro gera, ir tokių matau aplink save daug, tiek kunigų, tiek ir pasauliečių. Pridursiu, kad savo aplinkoje turiu žmones, kurie uždirba mažiau nei pusę to, kiek priklausytų, bet atkakliai ir pasiaukojamai dirba savo darbą. Jie tikrai mane žavi.

Jūsų artimiausias darbas?

Jį jau pradėjau. Tai nuolatinis diakonatas. Noriu jį „pastatyti ant bėgių“ ir kad eitų į priekį. To reikia ne tik Kauno arkivyskupijai, bet ir kitoms.

Paskutinis klausimas: kodėl neturite šuns?

Šunų esu turėjęs, ir labai gerų. Šuo mane išlydėjo į kalėjimą. Prie šventoriaus vartų budėjo KGB automobilis, o aš norėjau nuo jų pabėgti per daržus. Tuomet mano šuo ėmė taip siaubingai loti, nors niekada to nedarydavo. Matyt, jis jautė šeimininko įtampą ir nerimą.

Turėjau ir dogę vardu Cerbė. Kai atsiklaupęs melsdavai, ji ateidavo ir tyliai atsiguldavo man ant kojų. Naktį ji miegodavo koridoriuje, bet kas kelias valandas įeidavo patikrinti, ar viskas gerai, ir vėl tyliai išeidavo. Rytą tiksliai pusiau septintą valandą ateidavo žadinti, net snukučiu baksteldavo: „Kelkis!“

Dabar manau, kad kurioje nederėtų laikyti gyvūno. Bet kai būsiu emeritas...

O gaila, kad neturite dabar! Dėkoju už pokalbį.

Su arkivyskupu Sigitu Tamkevičiumi SJ arba tiesiog su žmogumi kalbėjosi Vanda Ibińska.

Tiesa išlaisvina

ARKIVYSKUPU SIGITO TAMKEVIČIAUS PRISIMINIMAI APIE DVIDEŠIMT „LKB KRONIKOS“ METŲ

Prisiminimai apima laikotarpį nuo 1968-ųjų, pirmųjų kunigystės metų ir pirmųjų susidūrimų su sovietinės valdžios represijomis prieš tikėjimo laisvę, iki 1988-ųjų, kai po kalinimo ir tremties pagaliau švito išsivadavimo rytas. Prisiminimuose liudijama „Kronikos“ leidimo ir platinimo istorija nuo pirmojo numerio 1972-aisiais; su pagarba minimi ištikimieji, nuolat pavojuje buvę talkininkai ir bendražygiai, nelengvos dienos ir naktys KGB kalėjime Vilniuje, vėliau Permėje, Tomske gyvai atskleidžia, prieš kokią baisią melo ir prievartos sistemą tada kovota nelygioje, bet Dievo laimintoje kovoje tiesos žodžiu.

Išleido Kauno arkivyskupija, 2012 m.

Parašė ses. Ona VITKAUSKAITĖ MVS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ

Daugiau negu drąsa

Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS

Drąsa. Drąsus žmogus. Kažin kaip šiuos žodžius girdi tie penkiolikmečiai, kurie ką tik ištrinkę laipais iš Pal. Jurgio Matulaičio muziejaus čia, Marijampolėje? Kas yra jų „drąsuoliai“? Ar tie, iš filmų ir kompiuterinių žaidimų? Na, gal ne tik.

Tiesą sakant, daugelis suklūsta mano paklausti: „Kaip manot, kokios drąsos reikėjo Jurgiui Matulaičiui, devyniolikmečiui vyrui, priimti kvietimą išvažiuoti į Lenkiją studijuoti? Jam, nebaigusiam gimnazijos, ketvirtoje klasėje paliktam antrus metus, jau treči metai paskui žagę vaikščiojančiam, dažnai su ramentais kėblinančiam?“

Drąsa gyventi. Drąsa pasitikėti... Kaip Abraomui – „Nematydamas jokios vilties, Abraomas patikėjo viltimi“ (Rom 4, 18a).

Drąsiai eiti... Drąsiai stoti... Tai jau žodžiai iš pal. Jurgio *Užrašų*. Ir jų tikrai daug. O kur dar visi: *nesibijant, nesibijoti*? Regis, būtent su drąsos tema susiję patys veržliausi pirmosios *Užrašų* dalies tekstai. Štai, kad ir šis:

Nereikia tik bijotis dėl Dievo garbės ir Bažnyčios labo nukęsti, nereikia bijotis, taip sakant, rizikuoti. <...> Pas Dievą nieko nepralaimėsime, o tik dar pelnysime. O pas žmones? Ką čia taip labai gali pralaimėti ir ko čia taip labai bijotis? Jei tik tikrai viso ko būsi išsižadėjęs ir viską būsi dėl Dievo apleidęs, ką žmonės galės tau padaryti? Dievo tau neatims, dangaus prieš tave neuždarys, į pragarą tavęs nenuvarys, jei pats ten eiti nenorėsi. Net nuo žemės tavęs nenustums (1910 10 24).

Tad imi ir nusišypsai, skaitydamas štai tokį kun. A. Petrausko paliktą tėvo Jurgio apibūdinimą: „Iš pažiūros labai kuklus, lėtas.“ Tai jau tikrai – iš pažiūros. Juk vidus kunkuliuoja nesulaikoma drąsa ir troškimu:

Duok, Jėzau, narsumą ir stiprybę, kad dėl Tavo vardo išaukštintimo, dėl Tavo Bažnyčios gerovės prieš jokiais kliūtis ir keblumus nenusilenkčiau, rankų nenuleisčiau; kad drąsiai visur eičiau, visur įlįsčiau, kur tik būtų galima dėl Tavo dirbti ir kentėti (Užrašai, 1911 01 13).

Vilniaus laikotarpio *Užrašai* atveria ir kitą perspektyvą: nuo vidinių troškimų – prie kietos gyvenimo tikrovės realių pavojų akivaizdoje:

Patarė man kur išvažiuoti ar išsikraustyti bent į kitą namą. Pasirýžau niekur iš čia neiti. Tai bus, ką Dievas duos. Jei tokia Dievo valia, mane areštuos ar net žudys, tegu visame kame Dievas būna palaimintas (1919 01 06).

Jau vėlai vakare atbėgo kun. prof. Miłkowski, pranešti, kad šią naktį tikrai ateisą bolševikai manęs areštuoti. – Sukalbėjęs vakare rašančių, kuo ramiausiai guliau miegot. Pirmiau tačiau sutvarkiau visas savo popieras ir

dokumentus ir paskyriau, kas vyskupiją valdys, jei man tektų kalėti (1919 03 14–15).

Iš tiesų sukrečia dar po kelerių metų rašytas laiškas kun. Pranciškui Būčiui:

Ne tik mane šaukia litvomanu esant ir baltagudžiomanu, bet net ir bolševiku dėl to, mat, kad aš nebėgau iš Vilniaus nuo bolševikų. Neseniai man pranešta, kad mane, kadangi nepakenčiamas esu, iš tikrųjų nuspręsta nušauti Katedroje; tai vėl dabar žada nunuodyti. Ir negalima sakyti, kad visa tai blogi žmonės būtų skelbė; kai kurie iš jų labai geri ir dievobaimingi; darė tai tikrai iš Dievo ir Bažnyčios meilės.

Tai jau daugiau negu drąsa. Jau neįmanoma žmogiškai prigimčiai. Šitaip gali prabilti tik Dievo malonė, įsisknijusi žmogaus širdyje.

Esu tikra, kad pal. Jurgis niekada savęs nelaikė drąsiu žmogumi. Žodis „bijau“ taip pat yra jo *Užrašuose* ir laiškuose. Kita vertus, gal kai kas ir sakytų, kad pal. Jurgio laikysena primena susitaikymą, pasidavimą, o ne drąsą. Kad ir tie penkiolikmečiai muziejuje. Bent jau kai kurie iš jų. Nes čia ne ta drąsa – su kumščiais ir riksmomis. Šita drąsa visai kitokia. Tačiau tie, kurie ją pažįsta, dažniausiai silpnieji ir kuklieji, yra drąsesni už drąsiausius. Nes ši drąsa yra dovana. O dovanos šaltinis – meilė:

Kas mus atskirs nuo Kristaus meilės? ar vargas? ar prispaudimas? ar badas? ar nuogumas? ar pavojus? ar persekiojimas? ar kalavijas?

<...> Bet visame tame pergalime dėlei to, kuris mus numylėjo. Nes tikras esu, jog nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei būsimieji daiktai, nei stiprybė, nei aukštumas, nei gilumas, nei joks kitas sutvėrimas negalės mus atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra Jėzuje Kristuje, mūsų Viešpa-

tyje (Rom 8, 35–39). <...> Pažinkime iš tų žodžių, kur yra mūsų stiprybė: visiškai savęs išsižadėjime ir visiškai Dievo numylėjime, visiškai Kristui atsidavime, su Juo susivienijime, susiliegame. Laikykime apkabinę Viešpaties Jėzaus kryžių, o jokios galybės mums nepakenks, jokios galybės mūsų nesutrukdys, neužtvenks mums kelio. Jei Dievas su mumis, kas prieš mus (Rom 8, 31). *Viską galiu tame, kurs mane stiprina* (Fil 4, 13) (Užrašai, 1911 03 07).

Štai rašau apie pal. Jurgį Matulaitį, bet vis neišėina iš galvos mažytė istorija knygoje „Pasakojimai iš stebuklingo vienuolyno“:

Priėjau prie seno seno vienuolio ir paklausiau: „Kas yra nuolankumo drąsa?“ Tas žmogus niekada nebuvo manęs matęs, bet žinote, ką jis atsakė? „Pirmam ištarti: ‘aš tave myliu.’“

Tiesa, yra istorijėlė ir apie palaimintą Jurgį. Kartą į Vilnių atvyko arkiv. K. Hryniewiczis, buvęs Vilniaus vyskupo 1883–1885 m., o vėliau caro valdžios ištremtas į Jaroslavlį. Jau grįžusį iš tremties jį kartais pasikviesdavo Vilniaus lenkai tautininkai. T. Górskis knygoje „Jurgis Matulaitis“ pasakoja apie vieną per tokį apsilankymą nutikusį incidentą: „Pats vysk. Matulaitis, norėdamas pagerbti savo pirmtaką, pakvietė jį į kunigų susirinkimą. Tame susirinkime arkiv. Hryniewiczis viešai jį kaltino ir barė. „Niekto nepadariau, nieko nepasakiau, tik karšta malda Dievui buvo viintelė mano gynyba“, – rašė vysk. Matulaitis nuncijui po to įvykio“ (p. 204). Na, o A. Kučas, lyg tarp kitko, pridėdą: „Apie ano incidento pabaigą liudija ir kun. V. Garbowski, kuris iš daugelio ten dalyvavusių kunigų girdėjęs, kad vyskupas, pabaigus arkiv. Hryniewiczui, <...> tarė: „O dabar klaupkimės ir prašykime Ekscelencijos ganytojiško palaiminimo“ ir pats atsiklaupė su kunigais“ („Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius“, p. 354).

Gyventi, kuo tiki

Antanas SAULAITIS SJ

Egipto Aleksandrijoje 261 m. siautė baisus maras, nebuvo kam mirusiųjų laidoti ar susirgusiųjų slaugyti, palydėti. Romos imperijos persekiojami krikščionys slėpdavosi, slaptose vietose švęsdavo Eucharistiją. Bažnyčia juos vadina kankiniais, nes nieko – nei persekiotojų, nei ligos – nepaisydami ėmėsi laidoti mirusiųjų, rūpintis ligoniais ir jų šeimomis (čia galime prisiminti apie 1705–1886 m. Lietuvoje veikusią rokitų vienuoliją). Ilgainiui aplinkiniai suvokė, kad krikščionys švęti artimo meile, ir girdėdami apie Pamatą, kuriuo šie remiasi, panoro tuo pačiu keliu eiti.

Dar seniau, VI amžiuje prieš Kristų, į Babiloniją ištremti izraelitai buvo ne tik tremtiniai svetimoje šalyje ir kultūroje, bet gyveno ir dirbo tarp kitatikių. Ten susidurdavo įvairiausi tikėjimai, sprendžiantys tas pačias gyvenimo ir būties mįsles. Vietiniai pasakojo, kaip pasaulį bei žmonių sukūrė dievas ir deivė, o šie – dievaičius, kaip tie savo vaikus žudė, paskui vaikai – dievaičius tėvus. Pats laikas buvo suredaguoti ir užrašyti Pradžios knygą, kurioje vienintelis Dievas iš meilės sukūrė pasaulį, juo džiaugėsi, per Abraomą uždraudė žmonėms savo vaikus žudyti (tinka prisiminti Andų kalnyne randamus prieš kelis šimtmečius dievams paaukotus vaikus). Izraelitai išmoko, kad visi yra žmonės, rūpinasi šeima ir trokšta gyventi, o jie patys turi tvirtą žinią apie gyvybės kilmę ir gyvenimo kelią, tinkantį visiems.

Gyvename ne romėnų imperijoje, ne Mesopotamijoje, įvairovės slegiami. Tačiau Vakaruose ir kitur akivaizdžiai matome, kaip religija stumiamą į nuošalį, iš visuomenės – į uždarą kambarėlį, kaip krikščioniškasis paveldas kai kur nebepriimamas, kaip nelengvai naujoms kartoms evangelizuojant ar katechizuojant perduodamas. Sakytume, supasaulėjimas (sekuliarizacija), tačiau tai yra daugiau negu politinės srovės ar sociologiniai duomenys.

Ten, kur gyvenama tarp kitataučių kaip JAV ar šalia kaimyninių šalių kaip Lietuvoje, kartais paklausama, kodėl lenkai uolesni katalikai negu lietuviai. Giluminis atsakymas tikriausiai šis: lenkai yra krikščionys 500 metų ilgiau negu lietuviai. Tokia prielaida – ne iš kalendoriaus ar iš piršto laužta. Štai Olandija, kuri pasaulėja nevienodai. Pietinėje jos dalyje, priklausiusioje Romos imperijai, krikščionybė gyvuoja 1600 metų, šiaurėje nebuvo krikščionių tinklo dalis dar kokius 500 metų. Šiaurinė tos pačios valstybės ir tautos dalis greičiau nukrikščionėja, negu tvirtesnę tradiciją turinti pietinė.

Visuomeniniu ir bažnytiniu atžvilgiu labai svarbus buvo Lietuvos Krikšto 600 metų minėjimas 1987 m., o dabar 2013 m. rengiamės švęsti Žemaitijos Krikšto 600 metų jubiliejų. Trumpesnė krikščionybės trukmė nedžiugina besirūpinančiųjų krikščionišku gyvenimu bei vertybėmis šiandien. Sutraukę Lietuvos ir lietuvių religinę praeitį į kelis sakinelius, mielai didžiuojamės, kad buvome paskutiniai pagonys Europoje (netikslu, bet tinka). Vis norisi paklausti: o pagonys senovės lietuviai – argi ne tikintys, giliai tikintys? Gal tas senobinis tikėjimo paveldas gyventi tuo, kuo tiki, ir kovoti už teisingumą, neatskiriamą nuo tikėjimo, reiškėsi Kęstaičiuose (1886), Kražiuose (1893), rezistencija

sovietams užėjus, Sibiro maldaknyge (1953 02 16), „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“ (1972–1989), sovietmečiu kone visuotinai, kad ir slaptomis, švęstomis Kūčiomis?

Atrodo, didėjanti visuomenės dalis Vakaruose, pamažėle ir kitur, tolsta nuo religinės praktikos kasdieniame gyvenime ir nuo balso visuomenėje. Vieniems jau šimtmetį užkliūva tariama mokslo ir religijos prieštara, paprastai nei vieno, nei kito „neiškošus“. Kiti vargsta su technologijomis ir tikėjimu, kai mokslai atstoja tikėjimo prielaidas ar poveikį. Jau Apšvietos amžiuje tolome nuo bendruomeniškumo, kuris yra labai ryškus Šventajame Rašte ir buvo

išsaugotas senovinėse visuomenėse. Sujaukina ir religinių bendruomenių bei bažnytinių žmonių ydos, klaidos, nusi-kaltimai. Žmogus orus ir pajėgus: kaip jam galvą nulenkti prieš Dievą ir juo pasikliauti? Nors kūdikystę ir senatvę išgyvename kitų vežami... Kiti užkliūname už doros dalykų, asmeninę patirtį subendrinę. Kartais pritrūkstama žinių apie krikščionybę, tikėjimus, Bažnyčių gyvenimą ir tarnystes. Pagal mokslinius duomenis, esama dvasingų, bet ne religingų, tikinčių, bet ne bažnytinių žmonių. Visokie sūkūriai supa šios dienos krikščionis, šeimas, visuomenę. Valstybių įstatymai bei potvarkiai, politikai taso ribą tarp valstybės ir Bažnyčių, kaip ir religinės bendruomenės, privalančios visuomenei nešti savo mintį.

* * *

Kasmet Vokietijos katalikų kunigų būrelis atskrenda į JAV geriau susipažinti su parapijų gyvenimu ir veikla. Istorikai žvelgiant, šioje protestantiškoje šalyje religija visuomet buvo reikšminga, o parapiinės bendruomenės remiasi veikliais nariais pasauliečiais (1776 m. paskelbus nepriklausomybę katalikų šioje šalyje buvo vienas nuošimtis). Nesant valstybinės religijos, klestint religiniams sąjūdziams, Bažnyčioms, sektoms, bendruomenėlių gyvenimas priklauso nuo pačių žmonių. Tokią savanorišką įnašą ir atsakomybės tradiciją perėmė katalikiška kultūra, pritaikė prie savo Bažnyčios sąrangos galimybių. Laisvai prisiimta savanorystė – būdinga piliečių ir tikinčiųjų savybė.

Daugialypėje kultūroje, įvairiojoje visuomenėje tvirtai krikščioniškai gyventi ir veikti sugeba ir asmenys, ir šeimos, ir bendrijos. Kaip bręsta patys ir ugdo kitus krikš-

čioniškai bendruomenėje tikėti, kai kaimynui nesvarbu, kitą – tik erzina ar piktina, kai šeimos narių daliai nebe ar dar neįdomu, o žiniasklaida pilna kaip pienės pūkų visokių nuostatų, nuotaikų, įtakos, prielaidų apie religiją, tikėjimą, krikščionybę, Bažnyčią?

Čikagos arkivyskupija, paskelbusi 2011–2012-uosius Paauglių ir jaunimo metais, siūlo jaunus žmones pritraukti ne peikimu ar pamokslais, o paprasta tarnystė. Jauni žmonės dosnūs, mielai išbando savo jėgas. *Gal galėtum man padėti vargdienių valgyklą trečiadienį aptarnauti? Vaikai, visi kartu sekmadienį eisime parapijoje arbatėlės paruošti ir aptarnauti. Jaunimo būrys iš Bernardinų rengia išvyką su ratuotais vaikais bei jaunimu – eime prisidėti. Jėzuitų gimnazijos mokiniai kviečia praleisti valandėlę vaikų namuose (ar dienos centre). Mums reikia būgnininko vėlykinėms pamaldoms, Tomai, ir trimitininko, Kovai...*

Tarnystė yra bendruomeninė. Keliems ar daugiau – daug mieliau, drąsiau ir veiksmingiau. Žinias, atramą, siuntimą gauname iš bendruomenės, pasikliaujančios krikščionys ir tikėjimo ieškančio būsimuoju Krikštu. Ne visi puola į talką, ne visi restorane ar pas močiutę prieš valgydami tuos didžiulius cepelinus persižegnoja. Kiekvienas krikščionis savo gyvenimu gali pavyzdingai it žvaigždę žibėti, bendruomenę kukliau jaučiama – kai spindi ryšiais, pasitikėjimu, palaikymu, džiaugsmu.

* * *

Naujai išverstu katalikų teisynu – *Kanonų teise* džiaugdamiesi, randame 1652 įstatymus, potvarkius, gaires ir dėsnius. Daug daugiau negu penktadienį pasininkauti ir sekmadienį švęsti, kartą per metus priimti šv. Komuniją. Kam Bažnyčia yra taisyklių ir tvarkos įstaiga, varžanti žmogaus laisvę ir akiratį, dar lieka patirti trečią ir pagrindinį raktą moderniam pasaulyje gyvenimu tikėti: Dievas yra asmuo – ne idėja, visata, mes patys, visa gamta, mintis, atsietą būtybę.

Kadangi dauguma žmogaus religinių patirčių, išgyvenimų – iš jaunystės, tenka išsijoti, kas tai buvo, ką žmogus pajuto ir širdimi suprato. Apklausose klausiamas: „Aš pajutau Dievo buvimą, kai...“ pirmiausia atsako: „Kai žmogus padeda žmogui.“ Kiti – bažnyčioje, artimam žmogui mirus, draugystėje, gamtoje... Retas kuris taip dramatiškai kaip apaštalas Paulius atsiverčia, daug kas kažkurią akimirką viduje suvokė, pajuto Dievo palietimą, paguodą, šviesą.

Kaip Aleksandrijoje pirmaisiais amžiais, Vilniuje per paskutinį 1709–1710 metų marą, tremtyje ir priespaudoje, laisvėje ir kančioje, taip džiaugsmo ir abejonių apsuptyje, kultūrų sąmyšyje šiandien jėgų ir krypties teikia asmeninis asmens ryšys su Dievu Kristuje Jėzuje, kaip apaštalas Paulius sakytų, prasidedąs švelniuotu Dievo: „Aš tau čia“ ir nuolankiuoju žmogaus: „Aš tavo čia.“

Amžinos pamokos

Antanas GAILIUS

„Juk aš net nesuprantu, kaip gali būti, kad mokinukai atsikelia kamarėlėse, dvelkiančiose pilku šalčiu; kas jiems duoda jėgų, tiems galvotrūkčiais lekiantiems skeletukams, kad jie bėga į suaugusiųjų miestą, į niūrią priešaušrio tamsą, į amžinas pamokas, vis maži ir maži, vis pilni nuojautų, vis vėluojantys. Nė neįsivaizduoju, kokia galybė pagalbos čia nuolatos suvartojama.“

Šia R. M. Rilke's citata prieš ketvertą metų pradėjau savo šneką per *Mažąją studiją* apie drąsą gyventi. Kartojau ją čia, nes manau, kad niekaip geriau neįstengčiau suformuluoti tos jaunos, kuri, man regisi, labiausiai atitinka šio „Artumos“ numerio temą.

Žinoma, kad kalbu ne vien apie mokinukus, bet apie save, savo aplinkos žmones ir net apie mūsų viešąjį gyvenimą.

Tame mūsų gyvenime labai daug pilku šalčiu dvelkiančių kamarėlių, labai daug niūrios priešaušrio tamsos, bet juk mes vis tiek bėgame į tas amžinąsias pamokas?

Net nežinau, ar tai yra drąsa. Bet kartu ir nežinau, ką dar derėtų tuo žodžiu vadinti.

Mat nemanau, kad esama dar ir kokios nors kitos, ypatingos drąsos. Tai, ką kartais drąsa vadiname, iš tikrųjų juk yra greičiau visai kas kita. Labai dažnai – tiesiog agresija, kai jaučiamės užspeisti į kampą ir tada elgiamės rėksmingai ar piktai, įtikinėdami patys save ir kitus, kad elgiamės drąsiai.

Kad visai neseniai minėjome „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikas“ keturiasdešimtmetį, tai irgi juk kalbėjome apie labai drąsius žmones, dariusius tai, ką laikė savo priederme tokioje aplinkoje, kur pavojus buvo net labai realus. Bet nė vienas tų žmonių, kaip man regisi, nei laikė save nepaprastu drąsuoliu, nei dabar yra linkęs apie savo drąsius žygius kalbėti. Kiek girdžiu, jie vis irgi kalba apie mūsų amžinąsias pamokas.

Gal dėl to man nelabai patinka, kai išgirstu kalbas apie „mus“, t. y. krikščionis, ir „pasaulį“. Neįsivaizduoju, kaip mes nuo pasaulio galėtume atsiskirti. Juk neketiname tapti kokia nors sekta ar užsidaryti į getą, kur galėtume nekliudomi puoselėti savo vertybes. Tiesą sakant, net esu tikras, kad ir užsidariusiems gete drąsos gyventi ir priimti gyvenimą mums reikėtų nė kiek ne mažiau. Tik mūsų žvilgsnis susiaurėtų iki geto ribų, ir tada jau reikėtų kalbėti ne apie drąsą, bet apie baimę su pasauliu susitikti.

Apie gyvenimo baimę, kurios visi turime, kalbėjau ir prieš ketverius metus, ir dabar man ši tema atrodo ne mažiau aktuali. Iš tos baimės randasi daugybė mūsų rimtesnių ar paikesnių vaidų, dėl baimės gyventi mes kartais liaujamės rūpinęsi bendruoju gėriu ir užsiima-me vien savimi.

Argi ne tą byloja kad ir ši aplinkybė, jog per visus dvidešimt dvejus metus ne tik nesukūrėme, bet ir tiesiog pragaišino krikščionių demokratų balsą mūsų politikoje? Pirmaisiais nepriklausomybės metais krikščionys demokratai galėjo nieko nedaryti, bet vis tiek gavo užtektinai balsų patekti į Seimą. Tačiau nebuvo galima nieko nedaryti, atėjus

į valdžią. Tai, ką anuomet krikščionys demokratai darė, buvo tikras ženklas, kad jie pasaulio bijo. Labai griežtai kalbant, jie būtent ir mėgino uždaryti Lietuvą į getą – į getą, mano nuomone, tos krikščionybės, kuri galbūt gyvavo ir klestėjo gal XX šimtmečio pirmojoje pusėje. Bet pasirodė, kad pasaulis pernelyg pasikeitęs, o tų permainų suprasti neįstengėme.

Turbūt tai ir yra tos mūsų amžinosios pamokos. Nieko kito nebus – turėsime bėgti ir bėgti, vis maži ir maži, vis pilni nuojautų, vis mėgindami pasaulį suprasti ir jį keisti. Jei kada išsigąsime ir sustosime, jei nuspręsimė, kad dabar jau visas pamokas išmokome, pasidarysime tik piktą. Mat pamokos yra amžinos.

Man įspūdinga, kad R. M. Rilke čia kalba ir apie pagalbą. Apie neįsivaizduojamą pagalbos gausybę. Nežinau, ką jis tiksliai turėjo galvoje, bet juk veikiausiai tai, apie ką mums byloja 23 psalmė. Toji, kur kalbama, kad Viešpats mus gano, o puotoje pila mums sklidiną taurę. Ką daugiau čia galėtum pridurti?

Šv. Petro pamokslas. Masolino da Panicale freska Santa Maria del Carmine bažnyčioje, Florencija, Italija, 1426–1427 m.

Drąsą Naujajame Testamente išreiškia įvairios sąvokos. Viena jų – *parrësia* (iš viso pakartota 31 kartą): „Matydami Petrą ir Joną drąsiai kalbant ir patyrę, kad tai paprasti, nemokyti žmonės, jie labai stebėjosi <...>“ (Apd 4, 13); „O dabar, Viešpatie, atkreipk akis į jų grasinimus ir suteik saviesiems tarnams drąsos atvirai skelbti tavo žodį“ (Apd 4, 29); „Jiems pasimeldus, sudrebėjo susirinkimo vieta, visi prisipildė Šventosios Dvasios ir ėmė drąsiai skelbti Dievo žodį“ (Apd 4, 31); „Jis skelbė Dievo karalystę ir visiškai drąsiai ir netrukdomas mokė apie Viešpatį Jėzų Kristų“ (Apd 28, 31; žr. taip pat Ef 3, 12; 6, 19; 1 Tim 3, 13; Fm 8).

Tačiau tai nėra vienintelė šios sąvokos reikšmė. Joje taip pat atsispindi *pasitikėjimo* Dievu ir žmonėmis mintis: „Mylimieji, jei širdis mūsų nesmerkia, mes pasitikime Dievu“ (1 Jn 3, 21); „Aš labai pasitikiu jumis, labai jumis giriuosi“ (2 Kor 7, 4a; žr. taip pat Žyd 3, 6; 4, 16; 10, 19.35; 1 Jn 2, 28; 4, 17; 5, 14). Bet ir tai dar ne viskas. Naujajame Testamente yra dar trys šio žodžio prasmės: *viešumas*, *atvirumas* ir *aiškumas*: „Bijodami žydų, visi privengė apie jį viešai kalbėti“ (Jn 7, 13; žr. taip pat Jn 7, 4.26; 11, 54; 18, 20; Fil 1, 20; Kol 2, 15); „Jis tai kalbėjo visiškai atvirai. Tada Petras, pasivadinęs jį į šalį, ėmė jį drausti“ (Mk 8, 32; žr. taip pat Jn 10, 24; 11, 14; 16, 25; Apd 2, 29;

Krikščionių ir Bažnyčios drąsa Naujajame Testamente

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

2 Kor 3, 12); „Jo mokiniai tarė: Štai dabar tu aiškiai kalbi ir nebesakai jokių palyginimų“ (Jn 16, 29).

Iš kur visa tai sužinome? Iš žodžio *parrësia* kilmės. Anot kalbininkų, pastarasis yra sudarytas iš dviejų graikiškų žodžių *pan* ir *rës*, kurie atitinkamai reiškia *viskas* ir *kalba*. Todėl *parrësia* paradižiui reikėtų *kalba apie viską*. Taigi, kaip matome, graikiško termino *parrësia* semantinis laukas apima ne tik drąsos/pasitikėjimo, bet ir aiškumo/atvirumo/viešumo temas. Vadinas, anot Naujojo Testamento mokymo bei teologijos, tarp drąsos ir pasitikėjimo/aiškumo/atvirumo/viešumo esama glaudaus ryšio.

Drąsai pirmiausia reikia *aiškumo*, t. y. egzistencinės savo būties tapatybės suvokimo: aš, žmogus, esu asmeninės dieviškos meilės tiesioginis padarinys („Tuomet Dievas tarė: Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą...“, žr. Pr 1, 26–27). Tai veda mane į dvigubą *pasitikėjimą* Dievu ir pačiu savimi – aš esu čia, nes Dievui manęs reikia, o jeigu Jam manęs reikia, vadinasi, aš esu ontologiškai, t. y., iš esmės geras („Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera...“, žr. Pr 1, 31). Kadangi esu ontologiškai geras, tad manęs reikia kitam/kitiems („Viešpats Dievas tarė: Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką“, Pr 2, 18). O tai paskatina mane *viešumui* ir *atvirumui* (plg. Pr 2, 19–25).

Tą patį galėtume pasakyti ir apie Bažnyčią. Ji taip pat yra Dievo kūrinys (gimstantis po Jėzaus kryžiumi, žr. Jn 19, ir pirmųjų Sekminių metu, žr. Apd 2), t. y. savyje gera ir žmonėms/žmonijai naudinga institucija („Jėzus prabilo: Man duota visa valdžia danguje ir žemėje. Tad eikite ir padarykite mano

mokiniais visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“, žr. Mt 28, 16–20). Taigi Bažnyčios drąsa turi labai rimtą ir solidų pagrindą – dieviškąjį pašaukimą bei antgamtinę misiją. Tai yra ir jos *viešumo* pamatas. O viešumui reikia *atvirumo* ir *aiškumo*. To pirmojo, ypač nuo Vatikano II Susirinkimo laikų (1962–1965), Bažnyčiai tikrai netrūksta ir, tiesą sakant, niekada netrūko. Mano galva, problemišiausias vis dėlto lieka *aiškumo* aspektas. Turiu omenyje ne teologinį Bažnyčios žodyną, kurį kadaise visai pagrįstai kritikuodavo kai kurie mūsų teologai. Aišku, jis visada kito ir dar ateityje kis. Šitai rašydamas galvoju apie visiškai kitą *aiškumą*. O būtent – man rūpi kai kurių Bažnyčios sprendimų motyvacijos/argumentacijos *aiškumas*. Kad ir, pavyzdžiui, skyrybų klausimu: Naujasis Testamentas lyg ir numato jų galimybę („Taigi aš jums sakau: kas atleidžia žmoną, – jei ne dėl ištvirtavimo, – ir veda kitą, svetimaują“, žr. Mt 19, 3–12), taip šitą tekstą interpretuoja ir stačiatikių bei protestantų Bažnyčios. Mes čia išvelgiame tik separacijos, t. y. stalo ir lovos atskyrimą, kuris neleidžia sudaryti naujos legalios bažnytinės santuokos ir taip riboja kai kurių tikinčiųjų vienybę su Dievu. Aišku, taip yra ginamas Sakramento šventumas. Ir labai gerai, bet kodėl tai daroma tikinčiųjų sąskaita? O tokių pavyzdžių buvo ir yra daugiau.

Taigi prašykitės sau ir kitiems tikrosios drąsos dorybės, kuri padėtų ne tikrai išverti prie tikrų krikščioniškųjų vertybių, bet ir siekti jų ten, kur trūksta. ■

LAIMĖ – imtynės su baime

Posovietiniam žmogui būdingas silpnavališkumas; žmonės nepasitiki savo jėgomis ir sprendimais. Juk būtent drąsos, drąsių žmonių ir sprendimų sovietmečiu mažiausiai reikėjo. Ar vėta šiais laikais, kai smarkieji pelno laurus, būti romiems, nuolankios širdies ir turėti krikščioniškos drąsos?

Tikintysis turi būti drąsus žmogus. Jėzus savo mokiniams yra kartojęs: „nebijokite“, drąsiai išpažinkite savo tikėjimą (plg. Lk 12, 4–9). Vienas iš skleidžiamų mitų apie krikščionybę – krikščionys yra pastumdėliai, į bažnyčią vaikšto neturintieji valios ir nemąstantieji. Taip kalba tie, kurie nepažįsta krikščionybės ir jos istorijos. Iš tikrųjų tik atkaklūs ir ryžtingi žmonės gali išsaugoti bei skleisti tikėjimą – tai mums liudija ir šventųjų gyvenimai. Vien drąsus žmogus gali pasitikti patyčias, panieką, pašaipą, su kuriomis neišvengiamai susiduria dėl to, kad, pavyzdžiui, tiki ne mokslo pažanga, o Jėzumi Kristumi.

Nors tikėjimas yra neregimas (tai vidinis apsisprendimas), tačiau galima pamatyti tai, ką jis žmoguje pažadina ir kokius padarinius sukelia. Taip tikėjimas pastebimas išorėje ir gali reikštis kaip drąsa. Tam tikromis aplinkybėmis tikėjimas netgi privalo būti drąsus, antraip kultų pavojus jo įtikinamumui. Drąsos neturėtume painioti su jėga. Net jei sau atrodome silpni, negabūs ir pažeidžiami, net jei taip apie mus kalba kiti, neverta išsigąsti. Tikroji drąsa yra tuomet, kai matydami savo silpnąsias puses ryžtamės priimti tikėjimo ir meilės iššūkį, drįstame artintis prie Jėzaus, leidžiamės su juo į gyvenimo avantiūrą.

Dauguma žmonių kartais būna drąsūs, kartais bailūs. Deja, baimė dažniau pasirodo esanti galingesnė už drąsą. Be to, pastebėtina, kad net aiški Dievo parama savo žodžiu ir buvimas šalia per ženklus bei antgamtinius apsireiškimus, – regis, būtent tai, ko taip dažnai trokštame, – nekildina herojų, net priešingai – atskleidžia visas žmonių baimes. Tačiau tuomet atsiveria erdvė Viešpačiui.

Iš kur randasi žmonių drąsa? Atsakymas tegali būti dvejopas: arba iš jų pačių, arba iš išorės.

Graikų filosofai dažniausiai laikėsi pirmosios nuomonės: dorybės glūdi mumyse; reikia tik teisingo supratimo bei valios, ir gėrio sėkla sudygs. Biblija priešinasi tokiai optimistinei žmogaus sampratai. Ji neapeliuoja nei į mūsų vidinį gėrį, nei į dieviškumą. Mes galime būti drąsūs todėl, kad egzistuoja Dievas, kuris veikia, reikiamu metu gali ateiti ir padėti.

Iš kur semtis drąsos?

- ▶ Iš atleidimo ir dovanoto teismo;
- ▶ iš pasitikėjimo Dievu ir vilties jame;
- ▶ iš Šventosios Dvasios pripildymo;
- ▶ iš Dievo pažado būti su mumis kartu;
- ▶ iš žinojimo, kad tas, kuris su manimi, yra didesnis nei visi kiti ir kartu kovoja mano gyvenimo kovas;
 - ▶ iš maldos;
 - ▶ iš kitų pavyzdžių.

„Mano jėga ir drąsa yra Viešpats, – jis mane išgelbėjo“ (Ps 118, 14) – štai kur drąsos šaltinis! Kad jį parodytų, Dievas dažnai rinkosi silpnuosius ar tiesiog skystablauzdžius (pvz., Mozė pašaukimo metu arba Petras). Todėl ir bails Dievo malonės ir meilės dėka tikrai matys Dievo karalystę.

Mes bijome visokių blogybių: skurdo, ligų, vienvės, blogo vardo, senatvės, mirties. Baimių sąrašas yra begalinis. Žinome ir tai, kad baimė sugrįžta kasdien, metai po metų. Atrodo, baimė yra žmogaus genuose, ir mes vienaip ar kitaip turime su ja kovoti. Nors Viešpats myli bijančius žmones, jis pats ir baimė yra nesuderinami, nes „tobula meilė išveja baimę“ (1 Jn 4, 18). Dievas nesiūlo naujų priemonių baimėi įveikti – jis tiesiog sako, kad nebijotume.

Jėzus pažįsta baimės jausmą – jis grūmėsi su baime Getsemanėje. Ne vaizduotė ar keistas nakties triukšmas privertė jį prakaituoti krauju, bet gerai pažįstamas skausmas, atskyrimo nuo Tėvo ir mirties baimė, su kuria susidūrė. Kristus įveikė ne tikrai mirtį, bet ir baimę.

„Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas Viešpaties jai pasakytą“ (Lk 1, 45) – sakė Elzbieta Marijai, patvirtindama, kad laimė neturi nieko bendra su palankiomis aplinkybėmis. Laimė – tai imtynės su baime ir apsisprendimas paklusti Dievo įsakymui nebijoti ir tikėti, kad jis myli ir rūpinasi.

Kas nori sekti Jėzumi, privalo tai daryti, priimdamas savo meto abejones, naštas ir nesusipratimus, kuriuos

Vido Venslovaičio nuotrauka

nelengva paaiškinti. Reikia ne akivaizdžių žygdarbių, bet atkaklių pastangų, padedančių atsilipti į šiandienos žmonių poreikius bei lūkesčius.

Ugdyti ir puoselėti drąsą visada tenka pačiam – niekas tau jos negali įsiūlyti, lygiai kaip ir tu kitiems negali jos perduoti vien gražiais žodžiais. Tai vidinis vyksmas, kurį išgyvename, jei iš tiesų krikščioniškai tikime. Baimės kupinas tikėjimas yra netikras. Tik drąsaus tikėjimo laukiama kaip savaimės suprantamo.

Pagal kun. Mindaugo MALINAUSKO SJ rekolekčių medžiagą parengė ses. Teresė ELSTERYTĖ MVS

Prisitaikėliškumo patamsyje

Zita VASILIAUSKAITĖ

Buitinėje kalboje prisitaikėliškumas žymi neigiamą žmogaus savybę, kai dėl asmeninės naudos jis yra linkęs prisitaikyti prie visokių aplinkybių ar bet kurios pasaulėžiūros asmenų. Nors ši savybė daugelio yra suvokiama kaip neigiama, prisitaikėliškumas nėra labai paprastas reiškiny, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Be to, ir daug labiau paplitęs, nei manome.

Konformistai – visi?

Dauguma savo aplinkoje rastume žmonių, kuriuos galėtume pavadinti prisitaikėliais. Pasikeitus aplinkybėms, pvz., politinei santvarkai, valdžiai, viršininkui ir pan., toks žmogus staiga pakeičia ankstesnes pažiūras, vertybes, elgesį. Pamenu, kaip atgavus Nepriklausomybę stebėjomės būriu staiga „atsivertusių“ komunistų, net aukštų anuometinių nomenklatūrinių. Tuo metu supratome, kad yra kategorija žmonių, kurie nuoširdžiai myli valdžią, nepaisydami „spalvos“ – buvo atsidavę „raudonųjų“ garbintojai, o pasikeitus situacijai ėmė garbinti atsiradusius valdžioje kitus. Vienus tai piktino, antri tokiam elgesyje įžvelgė gudrumą, sakydami, kad tokie prie bet kokios valdžios „nei skęsta, nei dega“, tretį norėjo tikėti nuoširdumu, o dauguma tikriausiai numojo ranka: genys margas, sviestas dar margsnis; suprask – visko gyvenime nesupaisysi.

Žmonių prisitaikėliškumu psichologijoje susidomėta jau praėjusio amžiaus viduryje, o šiam reiškiniui įvardyti buvo pasitelkta konformizmo sąvoka. Ja šiuolaikiniame psichologijos moksle yra apibrėžiama žmogaus savybė, skatinanti pasiduoti svetimių nuomonei, elgesio būdai ar pasaulėžiūrai. Eksperimentiniai tyrimai parodė, kad konformizmas daugiau ar mažiau yra būdingas visiems. Atliekant vieną eksperimentą, tiriamajam (t. y. žmogui, sutikusiam dalyvauti tyrime) reikėjo įvertinti ekrane rodomų dviejų linijų ilgį – nuspręsti, kuri ilgesnė. Kitiems eksperimento dalyviams iš anksto buvo nurodyta sakyti, kad ilgesnė ta, kuri iš tikrųjų buvo trumpesnė. Tiriama- sis girdėjo neteisingą kitų nuomonę ir dažniausiai jai pritarė, atsisakydamas patikėti tuo, ką mato savo akimis (taip elgėsi 75 proc. tiriamųjų ir tik 25 proc. nepritardavo klaidingai daugumos nuomonei). Įvertinti linijos ilgį nėra labai svarbu. Tačiau gyvenimo patirtis rodo, jog panašiai dauguma elgiasi ir tuomet, kai kalbama apie svarbius vertybinius dalykus, pvz.: šeimą, tėvynę, religiją.

Grupės įtaka asmens sprendimams

Grupė daro įtaką atskiro žmogaus nuomonei ir sprendimams. Viena eksperimente grupės narys privarė

bausti tiriamąjį už kiekvieną neteisingą atsakymą elektros smūgiu. Tai- gi baudėjas, norėdamas įtikti grupei, nepaisė savo sąžinės ir moralės normų ir kitą žmogų baudė bei žalojo. Ne visi tiriamieji taip elgdavosi, kiti

tiesiog atsisakydavo toliau dalyvauti eksperimente (beje, srovė buvo tariama, o skausmas simuliuotas, tik baudėjas to nežinojo), tačiau dauguma pasiduodavo grupės spaudimui ir nepaisydavo baudžiamojo maldavimų. Buvo nustatyta, kad konformizmas, kaip pasidavimas kitų grupės narių spaudimui, yra būdingesnis menčiau išsilavinusiems asmenims.

Kitame eksperimente studentų grupei reikėjo nuspręsti, kokia bausmė – didesne ar mažesne – bausti nepatyrusius vairuotojus už nežymius nusižengimus kelyje. Į grupę buvo infiltruoti 3 dalyviai, turėję atlikti skirtingus vaidmenis: „konformisto“ (pritariančio daugumos nuomonei), „disidento“ (besilaikančio visiškai priešingos nuomonės) ir „perbėgėlio“ (iš pradžių palaikančio „disidentą“, o vėliau pakeičiančio nuomonę ir pritariančio daugumos požiūriui). Apklausoje, kaip ir tikėtasi, nepalankiausiai buvo įvertintas „disidentas“. Grupės nariai jį smerkė ir nuvertino vien todėl, kad jis turėjo kitokią nei daugumos nuomonę. Tai reiškia, kad konformistiškai linkę elgtis tie, kurie bijo grupės bausmės – pasmerkimo, izoliavimo ar atmetimo.

Dažnai grupė gali daryti spaudimą konkrečiam žmogui ir **potekste**. Mokykloje per pertrauką buvo užklupta rūkančių aštuntokų grupelė. Direktorius ėmėsi skubių priemonių ir nurodė 5–8 klasių auklėtojams surengti

pamoką apie rūkymo žalą. Deja, rezultatas buvo apgailėtinas. Jaunesniųjų klasių moksleiviai, išgirdę, kad rūkymas yra labai paplitęs tarp aštuntokų, pasekė jų pavyzdžiu, pra-

šydavo iš vyresniųjų cigarečių ir už jas atiduodavo pietums skirtus pinigus. Taigi, vyresnieji tapo jiems didesniu autoritetu už mokytojus. Taip atsitiko ir su įvairiomis programomis žalingiems įpročiams, valgymo sutrikimams įveikti. Dalyvaudami jose vaikai gaudavo netiesioginę informaciją, kad šios negerovės labai paplitusios ir būdingos daugumai. Poreikis tapatintis su dauguma dažnai yra daug stipresnis nei noras gyvenime vadovautis protingais argumentais. Būti balta varna tikrai nelengva. Daugelis sutinka „derinti“ ir „koreguoti“ savo nuomonę, prisitaikydami prie daugumos, o dažniausiai visiškai atsisako savo pažiūrų, kad tik būtų „kaip visi“.

Įdomūs faktai

Tyrinėdami konformizmo reiškinį, psichologai atskleidė įdomių faktų. Štai, jei atsiranda bent vienas „disidentas“ nuomonę palaikantis „sajungininkas“, grupės galia ir įtaka gerokai sumažėja, t. y. „disidentas“ ne tik lengviau atlaiko jos spaudimą, bet ir patys grupės nariai daug mažiau smerkia „disidentą“. Kartais ir vieno žmogaus palaikymas „disidentui“ yra neįkainojama pagalba ginant savo vertybes ar įsitikinimus. Jei grupės nariai savo nuomonę išsako ne garsiai prie visų, bet potencialiam „disidentui“ konfidencialiai, ji „disidentas“ požiūriu

beveik neveikia. Jei „disidentas“ kalba aptariamam klausimui pirmas, konformizmo gerokai sumažėja, nes dauguma žmonių yra linkę laikytis nuoseklumo ir nekaitalioi jau išsakytos garsiai pozicijos. Kita vertus, daug priklauso ir nuo žmogaus asmenybės. Įrodyta, kad kitų pritarimo ne visiems vienodai reikia. Kuo žmogus labiau pasitiki savimi, kuo aukštesnė jo savigarba ir kuo svarbesnė vieta jo gyvenime užima vertybės, tuo jis mažiau pavaldus daugumos nuomonei.

Tarpkultūriniai tyrimai atskleidė, kad konformizmas susijęs ir su tautybe. Štai norvegai labiau priklausomi nuo aplinkinių nuomonės nei prancūzai, o japonai studentai dažniau laikosi mažumos pozicijos nei amerikiečiai studentai. Be to, moterims konformizmas būdingesnis nei vyrams. Gal todėl vis dažniau psichologinės pagalbos kreipiasi moterys, kurios jaučiasi nelaimingos, kad negali (arba tiksliau – joms sutuoktiniai nesuteikia galimybių) gyventi, anot jų, „normalaus“ gyvenimo, t. y. tokio, kaip gyvenimo būdo žurnaluose, kai moteris nedirba, gražiais daiktais puošia prabangius namus, važinėja brangiais automobiliais ir pan. Ir visai nesvarbu, kad tai – tik nedidelė dalis moterų; „nelaimėlės“ mano, kad taip gyvena beveik visos, išskyrus jas pačias. Tokio nelaimingumo priežastis – negalėjimas būti „kaip visos“.

Psichologijos požiūriu, konformizmas kaip polinkis pasiduoti aplinkinių nuomonei yra vienas iš psichinių reiškinių, veikiančių mūsų elgseną. Tačiau kiek konkretus asmuo pasiduos įtakai, priklauso ir nuo kitų. Mes greičiau būsim paveikti tų, kurių autoritetu ar profesionalumu tikime, nei tų, kurių pasaulėžiūra, išsilavinimas, gyveni-

mo būdas yra mums svetimi. Be to, svarbu, ir kaip žmogus jaučiasi grupėje: jei geriamas ir vertinamas, tada ir labiau nepriklausomas nuo kitų požiūrio, ir atvirkščiai. Taigi kuo tvirtesnę poziciją asmuo užima grupėje, tuo jo laikysena bus laisvesnė.

Sąmoningas prisitaikymas ir graudus prisitaikėliškumas

Beje, kai kada konformizmas yra natūralus ir sveikintinas. Pvz., jei žmogus laikosi priimtų elgesio taisyklių, subrendusių žmonių draugijoje bus vertinamas kaip kultūringas. Taigi, gebėjimas prisitaikyti prie visuomenės elgesio normų yra psichinės sveikatos požymis, o kartais ir logiška elgesio strategija. Jei, pavyzdžiui, tau nepatinka tvarka ar atmosfera organizacijoje, kurioje dirbi, stenkis, kilk karjeros laiptais ir įgijęs tam tikrą galią pamažu šią tvarką keiksi į, tavo nuomone, geresnę.

Kai polinkis į konformizmą peržengia savigarbos ribas, žmogus palaipsniui tampa varganu prisitaikėliu. Tokio žmogaus gyvenimo filosofija ir tikslas – prisitaikyti prie aplinkos, aplinkinių, jokia būdu neišsiskirti iš minios. Todėl jis atidžiai seka daugumos nuomonę ir skuba jai pritarti. Be to, paprastai prisitaikėlis, nuvertindamas save ir savo gabumus, jaučiasi priklausęs tik nuo kito, turinčio didesnę galią, malonės. Todėl jo jėgos yra nukreipiamos į tai, kad įtikėtų ne tik aplinkiniams, bet ir viršesniems už save – vadovui, valdžios atstovams ir pan. Negano to, dažnai ir pats įtiki, kad taip gyvena visi ir kiekvienas nori taip gerai sutarti su viršininkais kaip jis. Beje, geram vadovui reikia ne pataikavimo ir prisitaikėliško elgesio, o bendradarbiavimo organizacijos gerovei. Todėl prisitaikėlis siekia dirbti su vadovu, kuris pats jausdamasis nevisavertis reikalauja iš pavaldinių prisitaikėliško pataikavimo.

Vadinasi, prisitaikėliškumas – tai atsisakymas savo oraus gyvenimo, vertybių, tikslų, atsisakymas suteikti savo gyvenimui tikrą prasmę ir skonį. Tik brandžiam žmogui būdinga nepriklausomą laikyseną ir nuomonę svarbiais gyvenimo klausimais gražiai derinti su saikingu konformizmu, laikantis kultūringo elgesio normų bei nereikšmingose smulkmenose.

Prisitaikėliškumas – tai atsisakymas suteikti savo gyvenimui tikrą prasmę ir skonį.

(Ne)grėsminga sekularizacija

Tomas VILUCKAS

Praejusiaisiais metais autoritetingo „Pew“ tyrimų centro (JAV) darbuotojai apklausė evangelikalų bendruomenių pastorius siekdami išsiaiškinti, ką jie laiko didžiausiomis grėsmėmis krikščionybei. Dauguma respondentų (71 proc.) atsakė, kad tai – sekularizacija. Kas slypi už šio įmantraus žodžio ir kokius iššūkius tai kelia nūdienos krikščionims?

Žmonių religingumas nemažėja

Sekularizacija prancūzų (*sécularisation*) ir lotynų (*secularis*) kalbomis reiškia „pasaulietiškas“. Plačiaja prasme – tai bažnytinio reiškinių virtimas pasaulietiniu. Šis terminas vartojamas trejopai: nusakant turto, žemių, privilegijų atėmimą iš Bažnyčios ir jų perdavimą pasaulietinei valdžiai; taip pat kalbant apie valstybės ir Bažnyčios atskyrimą; pagaliau tvirtinant, kad mažėja religijos įtaka visuomenei. Pastarasis aspektas mus ir domina.

Šios sekularizacijos pradžios turėtume ieškoti Apšvietos epochoje, kai daug intelektualų buvo įsitikinę, kad religijos nunykimas yra neišvengiamas. Dar 1710 m. anglikonų teologas Thomas Woolstonas teigė, jog krikščionybė išnyks iki 1900 m., o praėjus pusei amžiaus François Voltaire pranašavo religijos pabaigą po 50 metų. Tokio mąstymo simbolis – Paryžiaus Dievo Motinos katedros, Prancūzijos revoliucijos metu pagrindinės bažnyčios, paskelbimas Išminties šventove, kur revoliucionieriai garbindavo „Proto deivę“ – laisvo elgesio moterį, pasodintą ant šios katedros altoriaus.

Nuo tada įsitvirtino nuostata, kad mokslo pažanga ir racionalumas pakeis religijos iracionalumą ir prietarumą. Taip manė ne tik Dievo mirties pranašas Friedrichas Nietzsche, bet ir kiti pagrindiniai modernieji mąstytojai. Auguste’as Comte teigė, jog dėl modernizacijos žmonija „išaugs“ teologinę socialinės evoliucijos stadiją, o naujojoje religiją pakeis mokslas; Karl Marxas religiją vadino opiumu liaudžiai, o psichoanalizės tėvas Sigmundas Freudas religiją laikė neurotine iliuzija.

Vienas iš labiausiai paplitusių įsitikinimų – kad sekularizaciją skatina šiuolaikinė gyvensena, mokslinė ir techninė pažanga ar popkultūra. Šiuo požiūriu itin įdomus yra vieno žymiausių religijos sociologų Peterio Bergerio atvejis. 1968 m. duodamas interviu laik-

raščiui *New York Times* P. Bergeris teigė: „Panašu, jog iki XXI a. tikinčius į Dievą žmones galėsime rasti tik mažose sektose, susikūrusiose pasipriešinti visame pasaulyje paplitusiai sekuliariai kultūrai.“ Tačiau jau 1997 m. pripa-

žino: „Tai, ką aš ir kiti sociologai rašė apie sekularizaciją 1960-aisiais, buvo klaida. Mūsų pagrindinė prielaida buvo tai, jog modernizacija ir sekularizacija eina koja kojon. Kuo daugiau modernizacijos, tuo daugiau sekularizacijos. Tai nebuvo kvaila teorija. Buvo kai kurių faktų. Bet iš esmės, manau, ji yra klaidinga. Didesnė pasaulio dalis, aišku, nėra sekuliari. Pasaulis yra labai religingas.“

Nors XX amžius patyrė buldozerinį ateizmą, milžinišką technologijų šuolį, kultūrinės pervartos, sociologai priversti konstatuoti: žmonių religingumas nemažėja.

Po pasaulį pasižvalgus

Kuo grįsti tokie teiginiai? Nereikia būti didžiu analitiku, kad pamatytum kylantį islamą, kurio judėjimų randasi visame musulmonišrame pasaulyje nuo Atlanto vandenyno iki Kinijos jūros, taip pat musulmonų diasporose Vakaruose.

Filosofijos profesorius Stephenas T. Asma teigia, kad „besivystančiose šalyse – kur ir gyvena dauguma tikinčiųjų – religijos vaidmuo visai kitoks, nei mūsų kraštuose“, kad ten prieš akis atsiveria „nematyti religiniai horizontai“, nes „beveik visoje Afrikoje, Pietryčių Azijoje, kaimiškiose Kinijos dalyse, Tibete, Japonijoje, Centrinės ir Pietų Amerikos kaimuose, čiabuvių gyvenamose Ramiojo vandenyno salose <...> vyrauja animistiniai tikėjimai“. JAV ir Izraelyje sparčiai auga ortodoksinis judaizmas. Induizmas ir budizmas suranda sekėjų ne tik Azijoje, bet ir Amerikoje bei Europoje.

Neginčijamai gausiausias ir dinamiškiausias reiškinys krikščionybėje yra dvasinio pabudimo sąjūdžiai: evangelikalai, sekmininkai, charizmininkai. Pastarasis judėjimas ypač paplitęs JAV ir Lotynų Amerikoje, yra daugiamatis, apimantis tiek griežtai apibrėžtas sekmininkų denominacijas, tiek nederminacines kongregacijas, tiek grupes protestantiškose ar katalikiškose parapijose. Jei sujungtume šias grupes į bendrą charizminį

sąjūdį, neseniai pasirodžiusiais *Pew* tyrimų centro duomenimis, pasaulyje jų būtų apie 400 milijonų.

Nors Katalikų Bažnyčios pozicijos yra iškilusios Europoje (išskyrus Lenkiją), tačiau Azijoje ir Afrikoje jai sekasi visai neblogai. Rusijoje, Rumunijoje ir Serbijoje pastebimas ženklus Stačiatikių Bažnyčios atgimimas. Kaip matome, daugumoje pasaulio vietų randasi naujų religingumo proveržių.

Trejopas sekularizmas

Atrodytų, kad nūdienos pasaulis yra religingas ir nėra pagrindo nerimauti bei kalbėti apie sekularizaciją. Tačiau kai kurios tendencijos verčia prabilti apie pavojus.

Vakarų ir Vidurio Europoje pastebimas abejingumas religijai. Tuščios bažnyčios per pamaldas, nepasitikėjimas bažnytinėmis institucijomis, religinis vidutinio europiečio neraštingumas byloja apie reiškinį, kurį tyrėjai vadina „eurosekuliarumu“.

Kitas svarbus sekularizacijos veiksnys – tarptautinis kultūrinis, politinis, intelektualinis elitas, kuris yra savotiškas Apšvietos idėjų tęsėjas. Nors visuomenėse ši grupė yra mažuma, tačiau labai įtakinga. Ji, naudodamasi žmonių abejingumu religijai, ir skatina sekularizacijos procesus.

Išskiriamos trys vakarietiškoje visuomenėje paplitusios sekularizmo rūšys. Pirmą, kalbama apie JAV įsitvirtinusią vadinamąją „denominacinę sistemą“, būdingą ekonominiam mąstymui, mat laisvos rinkos sąlygomis greta egzistuoja daug įvairių religinių institucijų – iš jų ir renkasi pilietis. Šis sekularizmas, nors ir skelbia, kad religijos „specializuojasi“ dvasiniame ir etiniame žmogaus gyvenime, neskleidžia antireliginio priešiško. Toks požiūris į religiją reiškiasi nuosaikiai valstybės ir Bažnyčios atskyrimo samprata, kai valstybė nėra priešiška religijai, paprasčiausiai nesikiša į jos reikalus ir pripažįsta religinių institucijų savarankiškumą bei jų teisę viešai skleisti savo įsitikinimus.

Antrasis sekularizmo modelis yra priešiškas religijai, ypač kai kalbama apie jos vaidmenį viešajame gyvenime. Čia religija yra laikoma išskirtinai privačiu dalyku ir pašalinama iš viešojo gyvenimo bei nustumiama į privaćią erdvę. Toks politiškai buvo įteisintas per Prancūzijos revoliuciją.

Verta paminėti ir trečiąjį variantą, kai sekularizmas stumia religiją į privaćią sritį ir, negana to, dar stengiasi ją užgniaužti. Tokio sekularizmo skelbėjai garsėja fanatiškumu, įkarščiu, su kuriuo platina savo idėjas, niekuo nenusileisdami religiniams fundamentalistams.

Lietuviškasis sekularizmas

Lietuvos viešojoje erdvėje aiškiai linkstama suplakti antrą ir trečią modelius. Štai buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas prof. Egidijus Kūris visai neseniai portale delfi.lt piktinosi: „Ką reiškia tai, kad yra šventinamos naujai atidaromos ar rekonstruotos valstybės institucijų patalpos, net teismai, mokyklų vėliavos, o tas apeigas

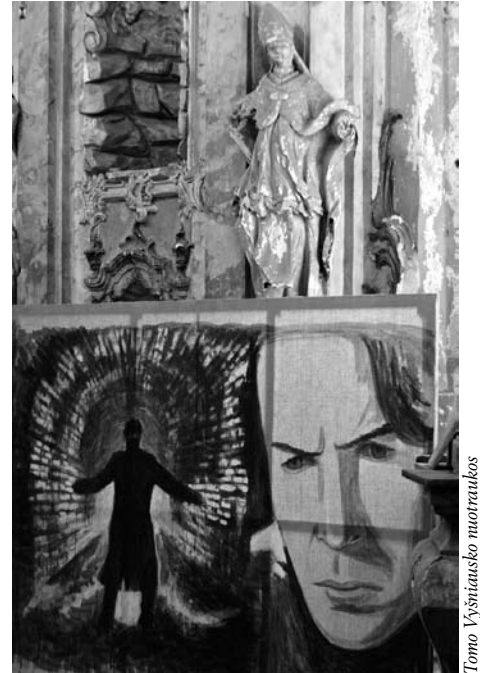
atlieka tik vienos – dominuojančios – konfesijos dvasininkai? Esu pats buvęs gimnazijos inauguracijoje, kurioje buvo atliekamos tokios religinės apeigos, apie kurias, beje, iš anksto nebuvo skelbta. Ten dalyvavo ir Švietimo ir mokslo ministras. Jam neužkliuvo?!“ Profesorius net svarsto, ar dvasininkai nelaužo Konstitucijos, jei pamoksluose „politikuoja“ (šia sąvoka galima pridengti abortų, gėjų teisių ar alkoholio prieinamumo klausimus).

Kita arši sekularizmo adeptė Seimo narė Marija Aušrinė Pavilionienė portalui alfa.lt praėjusių metų birželį teigė: „Bažnytininkai savo religinėmis dogmomis teigia, jog moralinės vertybės arba 10 Dievo įsakymų yra amžinos. Visuomenės raida ir mokslo pažanga keičia žmonių pažiūras ir santykius. XX amžius suklostė žmogaus teises ir laisves, moters teises, lytines ir reprodukcinės teises, lytinių mažumų teises, kurių bažnyčia nenori pripažinti. Taigi bažnyčia jau seniai

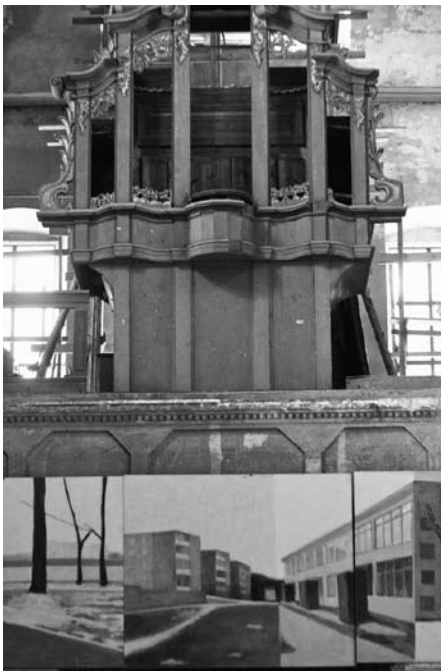
nutolo nuo sielovados funkcijos ir ėmė kištis į politinį, socialinį, kultūrinį gyvenimą. Kodėl? Todėl, kad XX a. pabaigos, XXI a. pradžios visuomenė yra išprususi ir geba kritiškai vertinti religines dogmas. <...> Mūsų valstybėje katalikų bažnyčia tapo pažangos stabdžiu.“

Šios dvi iliustracijos liudija, kad mūsų šalies teisiniame ir politiniame elite yra agresyviai ir net karingai nusiteikusių žmonių, kurie nenori kritiškai vertinti savo pažiūrų ir su panieka žvelgia į visa, kas yra katalikiška.

Tačiau šiuolaikinis gyvenimo būdas pats savaime visai nereiškia sekularizacijos, bet atspindi tai, kad mūsų visuomenėje daugėja tikėjimų, vertybių ir pačių įvairiausių požiūrių. Vadinasi, krikščionims tenka susitaikyti su faktu, kad yra ir kitokių religingumo raiškų, kad pati krikščionybė yra ne uniforminė, bet daugialypė, o Dievo veikimas neapsiriboja konfesijos sistema. Nuomonė, kad šiuolaikinė gyvensena gali sugriauti krikščionybę, yra silpno tikėjimo požymis. Krikščionybė nėra negyvinga, neatsinaujanti ir neprisiderinanti prie laiko dvasios, kad jai grėstų išnykimas. Juk ji ne iš šio pasaulio.

Tomo Vysniausko nuotraukos

Pasaulietiškas – *ar tik* PRIEŠ?

Romanas KAZAKEVIČIUS

Kalbant apie drąsą sekuliarizmo ar, sulietuvinus, pasaulietiško akivaizdoje pirmiausia reikia kviesti patikslinti. Yra daug pasaulietiško variantų ir sampratų, ir tikinčiam tikrai nereikia visoms joms priešintis. Priešingai, didelę jų dalį jis gali remti. Šiame straipsnyje apie pasaulietišumą stengsimės kalbėti juridiniu ir politiniu atžvilgiu, palikdami nuošalyje vieną iš pasaulietiško sąvokos prasmų, nusakančią kultūrinę ir socialinę tendencijas, kuriančias žmoguje neįtrauktą, abejingumą religinei dimensijai.

Priešiškas ar meilė religijai?

Kalbant juridiniu atžvilgiu, pasaulietiškas plačiau prasme reiškia, kad valstybė yra skiriama nuo Bažnyčios ir yra nekonfesinė. Šis principas, kartu su minties, tikėjimo ir sąžinės laisvės principu, yra įrašytas į daugelio pasaulio valstybių konstitucijas.

Tačiau patirtis rodo, kad remiantis tuo pačiu principu galima gauti skirtingus rezultatus, jei vadovaujamasi skirtingomis ideologinėmis prielaidomis. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Tiek Sovietų Sąjungos, tiek tuo metu jos sudėtyje buvusios Lietuvos konstitucijos garantavo sąžinės bei religijos laisvę. Apie šios „laisvės“ taikymą teismuose kaip tik buvo galima nemažai išgirsti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ pasirodymo 40-ųjų metinių minėjimuose. Sovietinėje doktrinoje pasaulietiškas buvo interpretuojamas kaip proto išlaisvinimas iš religijos, kuri buvo laikoma žmogaus ir visuomenės vystymosi kliūtimi. Tikintysis, nesvarbu kokios religijos, negali priartėti tokio ateistinio tono pasaulietiskumui, kurio siekinys galiausiai yra pats religijos sunaikinimas.

Visiškai priešingas yra Jungtinių Amerikos Valstijų atvejis. Kaip paradoksaliai kartą reziumavo popiežius Benediktas XVI, JAV yra pasaulietiškos ne dėl priešiško religijai, o dėl meilės jai. Verta pacituoti plačiau: „Man ypač nuostabu tai, kad Jungtinės Valstijos nuo pat pradžių pradėjo su pozityviu pasaulietiško supratimu, nes ši nauja tauta susidarė iš bendruomenių ir asmenų, kurie paspruko iš valstybinių Bažnyčių ir norėjo turėti tokią pasaulietišką valstybę, kuri atvertų galimybes visoms konfesijoms, visoms religinėms veiklos formoms. Pasaulietiškas turėjo tapti valstybiniu (principu) būtent dėl meilės religijai visame jos autentiškume, kuris gali būti patirtas tik laisvai“ (Benedikto XVI pokalbis su žurnalistais pakeliui į JAV, 2008 m. balandis).

Taip sakydami popiežius gerai žinojo, nuo kokių „valstybinių Bažnyčių“ spruko prieš keletą šimtų metų į

Amerikos žemyną emigravę europiečiai. Europos istorijos knygoje turime skaudžių puslapių apie konfesinius karus XVI–XVII amžiuose. Žvilgtelėję į juos iš arčiau pamatysime, kad greta su protestantiškąja reforma gimusių konfesiniu susiskaldymu konfliktus maitino aiškūs turtiniai, teritoriniai,

valstybiniai ar individualūs interesai, tačiau liūdnas faktas, kad kariauta su Dievo vardu lūpose ir vienos iš Bažnyčių vėliava, išlieka. Nė vienai pusei iki galo neįveikus kitos, nuo XVI a. vidurio (Augsburgo taika Vokietijoje) įsigaliojo principas „kieno valdžia, to ir religija“: valdovui pasiryžus priimti liuteronybę arba katalikybę, pavaldiniai privalėjo sekti juo. Valdovo liuteronas žemėse gyvenantys katalikai turėjo tapti liuteronais, o kataliko valdovo pavaldiniai liuteronai – katalikais. Pavaldinio sąžinės laisvė buvo paminama dėl valdovo įsitikinimų, dėl valstybės konfesinio vientisumo ir stabilumo. Tiems, kurie nenorėjo atsisakyti savo įsitikinimų arba, dar „blogiau“, priklausė toms krikščioniškoms bendruomenėms, kurie nebuvo nei katalikai, nei liuteronai, liko alternatyva – emigracija.

Teisė į tikėjimo laisvę

Jei pažvelgsime į minties Katalikų Bažnyčioje plėtotę, į popiežių mokymą, teologų darbus pastaruosius 50 metų, aiškiai pamatysime, kad nebėra „valstybinės Bažnyčios“ nostalgijos. Taip, keliolika amžių su šiuo statusu gyvenusiai Europos katalikybei nebuvo lengva jo atsisakyti. Ne vien dėl privilegijų, kurias gaudavo (ir už kurias turėjo atsilyginti), bet ir dėl nuoširdaus įsitikinimo, kad valstybės ir Bažnyčios atskyrimas, religijos laisvės pripažinimas yra klaidinga ir neatsakinga nuostata: juk rizikuojama žmogaus amžinuoju likimu, sudaromos sąlygos jam patekti į klaidą, dėl kurios nepažins Dievo ir atmes jo išgelbėjimą. Manyt, kad toleruoti klaidą galima dėl taikos išsaugojimo, o ne dėl asmens teisės pasirinkti įsitikinimus, kurie klaidingi.

Prieš keletą metų panašią nuoširdžių nuostatą, tik iš visai priešingos pusės, teko išvysti viename sielvartingame britų ateistų asociacijos pareiškime, kad vaikams ir jaunuoliams iki pilnametystės įstatymu turėtų būti uždrausta dalyvauti religinėse apeigose ar susipažinti su religinėmis idėjomis. Neva taip jie bus saugūs (gal net iki mirties, o juo labiau – po) nuo religijos melų ir nesugraius savo gyvenimo.

Šiandien ne tik bažnytinį, bet ir pasaulinį autoritetą turinčio popiežiaus lūpomis religijos ir sąžinės laisvė yra skelbiama kaip pamatinė. Šventojo Sosto diplomatai, tiek reziduojantys įvairiose pasaulio valstybėse, tiek dirbantys tokiose tarptautinėse institucijose kaip Jungtinių Tautų Organizacija, gina šią teisę ne tik katalikams, bet visiems žmonėms. Teisė netikėti yra religijos laisvės dalis.

Tai nereiškia, kad katalikai paneigia savo tikėjimo tiesos reikšmingumą ir reikalingumą žmogui. Tai reiškia supratimą, kad žmogui tiesą reikia priimti jo orumą, jo protą ir laisvą valią atitinkančiu būdu: vengiant bet kokios prievartos, tačiau „laisvai, naudojantis mokymu ir švietimu, bendravimu bei dialogu, kuriame (žmonės) vieni kitiems dėsto surastąją tiesą arba tiesą, kurią jie mano sielą radę, idant šitaip vieni kitiems padėtų jos ieškoti. <...> Teisė į tikėjimo laisvę grindžiama ne subjektyvia asmens nuostata, bet pačia jo prigimtimi“. Taip tvirtinama Vatikano II Susirinkimo deklaracijoje apie tikėjimo laisvę (1965 m.), prie jos parengimo ir priėmimo, kaip galima nesunkiai nuspėti, prisidėjo būtent iš JAV atvykę ganytojai ir ekspertai.

Čia reikia pridurti: be riboto skaičiaus istorinių epizodų, dėl kurių šiandien apgailestaujama, didžiojoje Bažnyčios mintyje tikėjimas visada turėjo būti laisvo atsivertimo ir priėmimo vaisius. Prievarta čia nepateisinama. Užtat pateisinamas atrodė valstybės ir institucijų galios naudojimas tramdant kitų įsitikinimų – „klaidų“ – plitimą.

Pozityvus ir brandus pasaulietiškas

Kokios turi būti viešosios valdžios ribos, koks turi būti santykis tarp valstybės ir religijų, kad būtų išlaikyta asmenų ir jų susivienijimų laisvė? Pakeliui į JAV Benediktas XVI kalbėjo apie pasaulietišumą, kuris yra „pozityvus“. Šį apibūdinimą Šventasis Tėvas daug kartų paminėjo kitomis progomis, kartais jį keisdamas kitais – „brandus“, „teisingas“ pasaulietiškas.

Kuo skiriasi pozityvusis pasaulietiškas nuo negatyviojo? Leiskime į šį klausimą atsakyti šalies, kuri buvo ir tebėra pasaulietiško tvirtovė, vadovui. „Norėčiau pozityvaus pasaulietiško iškilimo, tokio pasaulietiško, kuris, saugodamas mąstymo, kaip ir tikėjimo arba netikėjimo laisvę, nelaikytų religijų pavojumi, bet greičiau resursu <...> ir dialoguoti su pagrindinėmis religinėmis tradicijomis“, – 2007-ųjų gruodį Romoje pareiškė Prancūzijos prezidentas Nicolas Sarkozy, smarkiai įpykinęs kai kuriuos savo bendrapiliečius, kurie pasijuto užgauti, kai „tarp eilučių“ buvo priskirti nebrandaus pasaulietiško išpažinėjams.

Prancūzijos prezidentas nesiūlė keisti jo šalyje nuo 1905 m. galiojančių valstybės ir Bažnyčios atskyrimo įstatymo nuostatų. Pasiūlė jas interpretuoti kitoje, „pozityvioje“ perspektyvoje: ne kaip programą prieš religiją, tačiau, priešingai, kaip juridinę sistemą, kuri su palankumu užtikrina visokių įsitikinimų turėjimą ir jų raišką.

Prancūzijos prezidentas čia deda tikrai svarbų akcentą: jei valstybė ir Bažnyčia turi būti juridiskai skiriamos

ir turi gerbti viena kitos autonomiją, tai nereiškia politikos ir religijos atskyrimo. Tarp valstybės ir religijos gali būti dialogas ir bendradarbiavimas.

Tai labai erzina negatyviojo pasaulietiško šalininkus, kuriems valstybės ir Bažnyčios skyrimas sutampa su politikos ir religijos atskyrimu. Kaskart viešai girdėdami religiniu įsitikinimu grįstą nuomonę apie dirbtinio apvaisinimo įstatymą arba apie šeimą, jie labai sunerimsta – esą grįžkit į savo bažnyčias ir kalbėkit jose, o mums savo nuomonių neprimeskite.

Į tai galima atsakyti – jei pasaulietinė valstybė neteikia juridinės pirmenybės kuriems nors religiniams įsitikinimams, tai ji negali teikti pirmenybės ir nereliginiams. Pasaulietiškos valstybės

akyse religiniai ir nereliginiai įsitikinimai yra vienodai teisėtos pasaulėžiūros. Valstybė nesiima nustatyti, kuri iš jų teisingesnė. Jei imtųsi, neišvengiamai pažeistų vienos ar kitos pusės sąžinės laisvę. Tačiau skirtingų pasaulėžiūrų grupės gali formuoti krašto politiką pagal demokratinio žaidimo taisykles. Religinių įsitikinimų asmenys yra piliečiai, laisvai ir teisėtai išreiškiantys savo įsitikinimus. Maža to, jie gali išsirinkti tiems įsitikinimams atstovaujančius delegatus į demokratinį parlamentą. O pastarieji per diskusijas, dialogą, kompromisą su kitų pasaulėžiūrinių grupių delegatais kurs tai, kas vadinama daugumos valia. Nei šios, nei pavienių delegatų nuomonių nereikia vadinti „primetimu“. Taip pat turi būti užtikrinta ir politinė mažuma likusios pusės galimybė tapti nauja dauguma.

Konfesinė arba ateistinė valstybės santvarka yra du idealai, kurie grimzta istorijoje. Tiek tikintys, tiek netikintys turi turėti drąsos tam netrukdyti. Tiek tikintys, tiek netikintys turi turėti drąsos būti „už“ – rinktis brandų pasaulietišumą. Galbūt šiek tiek panašų į tą, kurį praktikavo „Artumos“ skaitytojams gerai pažįstami don Kamilis ir Peponis.

Pasaulietiškas ne dėl priešiško religijai, o dėl meilės jai.

Aš net vorų nebijau!

Vaikai apie drąsą

Kristupas, 10 metų

– Kaip manai, ar reikia šiandien žmonėms drąsos?

– Manau, kad reikia. Kai atsiranda drąsių žmonių, kiti, gyvenantys ar būnantys kartu su jais, jaučiasi saugiau. Jeigu tas drąsus žmogus dar ir geras, o taip dažniausiai būna, jis visuomet padeda kitam žmogui arba vaikui, kai ištinka kokia nors bėda, kas nors atsitinka.

– O kaip drąsus žmogus gali padėti?

– Mūsų kaime yra toks didelis vaikas, gal kokių 18 metų. Kartą vasarą vaikas skendo ežere. Vaikinas pamatė ir niekieno neraginas puolė jo gelbėti. Ir išgelbėjo, nes vaikas jau visiškai skendo, nebeturėjo jėgų plaukti, o iki kranto dar buvo toloka. Jeigu jo nebūtų pamatęs tas vaikas, vaikas ežere galėjo ir nuskęsti. Paskui kaime labai ilgai žmonės kalbėjo apie tą drąsuolį, kuris išgelbėjo skendusį vaiką. Visi stebėjosi, kad jis toks drąsus, ir net dėkojo jam. Bet jis toks paprastas, visai nesigyrė ir nesimaivė, sakė, kad tiesiog taip atsitiko, kad jis pamatė skęstantįjį ir padėjo jam išplaukti į krantą.

– O tu pats ar esi drąsus vaikas?

– Net nežinau. Aš tik kartais drąsus būnu ir tik katiną nuo šunų esu išgelbėjęs. Kartą kieme pamačiau, kaip toks didelis šuo vejasi katiną. Nubaidžiau tą šunį, pagavau katiną ir saugojau, kad šuo jo daugiau neužpultų. Bet jei reikėtų gelbėti skęstantį vaiką, nežinau, ar man pakaktų drąsos. Aš ir pats dar nelabai moku plaukti. Gal drąsesnis būsiu, kai

užaugsiu, išmoksiu gerai plaukti. Man patinka drąsūs žmonės, bet tos drąsos reikia kažkaip išmokti.

Tomas, 12 metų

– Tomai, ar pažįsti drąsių žmonių?

– Pažįstu. Mano tėtis labai drąsus.

Jis turi tokį pusbrolių. Kartą jie užtruko svečiuose ir į namus sugrįžo labai vėlai, naktį. O iki namų reikėjo eiti per tokį tamsų ir didelį mišką. Mes su mama jų laukėme, mama net namuose jų laukdama bijojo, nerimavo, kad tuo mišku, gal kokius tris kilometrus, jiems reikės eiti naktį. O jie parėjo ir neatrodė išsigandę. Juokavo ir sakė, kad tik labai blogai matėsi, kur eiti, nes labai tamsu buvo. Niekas jų neišgąsdino ir jie kaip tikri drąsuoliai į namus parėjo.

– O gal dar kokių nors drąsių darbų yra padaręs drąsusis tavo tėtis?

– Taip. Kartą kaimynė užsitrenkė duris, tad jis žiemą įlipo į jos balkoną, pateko į butą ir atrakino duris iš vidaus. Aš atsimenu, kaip tėtis lipo į tą balkoną. Man buvo labai baisu, nes kaimynė gyveno ketvirtame aukšte. Pamenu, kai tėtis lipo, močiutė net melstis pradėjo, kad jis tik nenukristų, nes buvo pašalę ir balkono turėklai labai slidūs. O mama visai negalėjo žiūrėti ir labai prašė, kad jis neliptų į tą balkoną, bet mano tėtis labai drąsus. Jis užlipo ir padėjo vargšei moteriškei į namus patekti. Paskui kaimynė atėjo pas mus į svečius ir dar ilgai dėkojo tėčiui, kad ją išgelbėjo.

Ignas, 5 metai

– Ignai, o kaip tu manai, ar šiandien dar būna drąsių žmonių?

– Būna. Drąsūs būna policininkai, kareiviai ir ugniagesiai. Jie drąsiai šoka į ugnį, kai dega kieno nors namas, ir užgesina; policininkai vaikščioja naktį ir gauda visokius blogus žmones, o kareiviai gina mus nuo priešų ir vaikšto su šautuvais.

– Tai gal jie todėl ir drąsūs, kad šautuvus turi?

– Ne. Jiems šautuvą duoda tada, kai jie ateina ir pasako, kad yra drąsūs žmonės ir nori būti kareiviai.

– O tu pats ar drąsus žmogus esi?

– Aš drąsus vaikas. Aš jau nebijau vienas pasilikti namuose, tamsos nebijau ir net vorų nebijau. Aš turiu sesę. Ji už mane didesnė, bet labai bijo tamsos, bijo vorų ir net mažų pelyčių. Bet berniukai gi drąsesni negu mergaitės. Todėl ir aš jau bijoti nustojau. Kartą naktį, kai sesė norėjo nueiti į kitą kambarį ir bijojo išlipti iš lovos, aš drąsiai nubėgau ir uždegiau šviesą, kad ji nebijotų. Taip išgelbėjau sesę nuo tamsos. Bet kitą kartą ji mane išgelbėjo nuo bitės. Kai buvome kaime, prie manęs prikibo bitė. Kur tik aš ėjau, tai ir ta bitė iš paskos skrido, zyžė ir man įkąsti norėjo. Tada tą bitę pamatė sesė, paėmė močiutės rankšluostį ir nuvijo ją nuo manęs. Tai man net lengviau pasidarė.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Angela M. Burrin, Sue Doggett. MANO PIRMOJI KOMUNIJA

Iš anglų kalbos vertė Irma Milevičiūtė, iliustravo Maria Christina Lo Cascio

Pirmoji Komunija yra ypatinga šventė. Tu pirmą kartą priimi Jėzų. Ta diena visam laikui liks tavo atmintyje.

Šios nuostabios knygelės autorės kalba apie tai, kaip Jėzus džiaugiasi galėdamas tave aplankyti Švenčiausiąjame Sakramente. Kristus trokšta būti tavo geriausias draugas. Dažnai šv. Mišiose priimdamas Jėzų parodysi, kad ir tu nori to paties!

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Pylimo 27/14, Vilnius 01141, tel. +370 5 212 24 22, faks. +370 5 262 64 62, www.katalikuleidiniai.lt

Šeima išgyvena išbandymą*

Išminčiams iškeliavus, štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti.“ Atsikėlęs nakčia, Juozapas pasiėmė kūdikį ir motiną ir pasitraukė į Egiptą. Ten jis prabuvo iki Erodo mirties, kad išsipildytų Viešpaties žodžiai, pasakyti per pranašą: *Iš Egipto pašaukiau savo Sūnų*. Erodiui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodo per sapną Juozapui Egipte ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir keliauk į Izraelio kraštą, nes jau mirė tie, kurie tykojo kūdikio gyvybės.“ Tuomet Juozapas atsikėlė, pasiėmė kūdikį ir motiną ir pargrįžo į Izraelio žemę. Išgirdęs, jog Archelajas valdo Judėją po savo tėvo Erodo, pabūgo ten vykti. Įspėtas sapne, nukeliavo į Galilėjos sritį ir apsigyveno Nazareto mieste, kad išsipildytų pranašų žodžiai: *Jį vadins Nazariečiu* (Mt 2, 13–15. 19–23).

Juozapui sapne pasirodė Viešpaties angelas

Anksčiau ar vėliau įvairiais būdais šeimos gyvenimas susiduria su išbandymais. Tuomet prireikia išminties, įžvalgos ir vilties, didžiulės vilties, kuri kartais viršija tai, kas žmogiškai akivaizdu. Kančia, ribotumai ir nesėkmės yra mūsų būvio dalis, – būdami kūriniai, esame paženklinti nuodėmės patirtimi, kai sugriaunama visa, kas gražu, ir sugadinama visa, kas gera. Tai nereiškia, kad mums skirta pralaimėti; priešingai, šios būklės priėmimas ragina pasitikėti geranorišku Dievo buvimu, kuris gali padaryti visa nauja.

Evangelijos ištrauka dramatiškai aprašo vienos šeimos kelionę – Jėzaus šeimos, kuri atrodo panaši į daugelį kitų: kūdikiui gresia pavojus, todėl nedelsiant naktį reikia iškelti į svetimą šalį. Jauna šeima priversta rengtis į netikėtą, sudėtingą ir grėsmingą kelionę. Šiandien taip atsitinka daugeliui šeimų, kurios verčiamos palikti savo namus siekdamas savo vaikams geresnių gyvenimo sąlygų ir atitolinti juos nuo aplink tykančių pasaulio pavojų. Tačiau pasakojimas apie bėgimą į Egiptą gali nurodyti dar universalesnę patirtį, tenkančią visoms šeimoms: poreikį leisti į kelionę, kuri tėvus veda į brandą, o vaikams leidžia suaugti, suvokti savo pašaukimą. O tai neretai įvyksta skausmingų sprendimų kaina. Tai kelionė kuriant šeimą, gimdant ir auklėjant vaikus, tai nelengvas ir reiklus kelias – jame yra daug sunkumų, nuo kurių neapsaugota jokia šeima ir dėl kurių kartais nusimenama.

Evangelijos pasakojime Jėzus išvyksta vaikystėje, po to grįžta ir įgyja suaugusiojo vardą: „Jį vadins Nazariečiu“ (23 eil.). Tai titulas, iš anksto nurodantis jo lemtį ant kryžiaus. Taip kiekvienos šeimos kelionėje tėvai taip pat bręsta, o gimę vaikai suauga ir patys gali priimti savo pašaukimą. Šioje šeimos kelionėje pagrindiniai veikėjai yra gimdytojai, ypač tėvas, kuris pašauktas pasirūpinti

geromis vaikų gyvenimo sąlygomis. Reikalas iškelti Juozapui pranešamas sapnų kalba. Per sapną jam taip pat pranešama apie Marijos nėštumą ir jis raginamas priimti ją pas save (Mt 1, 20–21). Apie Juozapą žinoma nedaug, tačiau vienas dalykas yra tikras: „jis buvo teisus“ (plg. Mt 1, 19). Teisumas – tarpasmeninių santykių dorybė, teikianti pirmenybę artimo apsaugai. Kadangi Juoza-

pas buvo teisus, jis nusprendė slapta atleisti Mariją, o ne išstatyti ją viešam teismui. Savo širdies paprastumu jis gali įžvelgti Dievo planą ir atpažinti Dievo ranką šeimos gyvenimo įvykiuose. Esmingai svarbu mokėti „klausytis angelų“ ir dvasine prasme atpažinti šeimos gyvenimo įvykius bei momentus, idant santykiai visuomet būtų puoselejami, plėtojami ir gydomi. Iš tikrųjų šeima yra gyva gerai santykių, dalydamasi pozityviu dėmesiu, tarpusavio pagarba ir užtikrinimu, apsauga ir globa. Šioje aplinkoje atsiranda dėmesinga įžvalga ir daromi greitai sprendimai,

kuriais išgelbėjama vaiko gyvybė. Tai galioja kiekvienai šeimai: toms, kurios susiduria su konkrečiais pavojais ir toms, kurios gyvena iš pažiūros saugesnėse situacijose. Tėvai turi nuolat rūpintis geru gyvenimu vaikams siekdami apsaugoti juos nuo grėsmių bei pavojų.

Angelas kviečia Juozapą keltis, viską pasiimti, susidėti, bėgti... ir pasitikėti pasiliekančios svetimoje šalyje, kol ten likti liepia Viešpats. Juozapas imasi atsakomybės, jis yra pagrindinis veikėjas savo reikaluose, tačiau *nestijaučia vienišas, nes pasitiki žvilgsniu To, kuris rūpinasi žmonių*

* Tęsiame 2012 m. kovo „Artumoje“ pradėtą spausdinti Popiežiškos šeimos tarybos parengtų katechezų ciklą, skirtą pasirengti š. m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane vyksiančiam VII Pasauliniam šeimų susitikimui, kurio tema „Šeima: darbas ir šventė“ (daugiau informacijos rasite www.seimos2012.lt).

gyvenimu. Pasitikėjimas Dievu neatpalaiduoja mūsų nuo apmąstymų, situacijų įvertinimo ar sudėtingo apsisprendimų proceso. Priešingai, jis leidžia išgyventi visas situacijas nenusimenant ir neprarandant vilties. Juozapas yra budrus, jis gali stoti įvykių akivaizdon ir apsaugoti motinos ir kūdikio gyvybę; drauge jis veikia visiškai suvokdamas, kad jam veiksmingai padeda Dievo apsauga.

Imk kūdikį su motina

Juozapas paklūsta, ima kūdikį ir jo motiną ir veda juos tolyn nuo pavojingos situacijos. Karalius Erodas, turėjęs užtikrinti savo tautos gyvenimą, tampa persekiotoju, nuo kurio reikia bėgti. Šiandien šeima taip pat susiduria su *pavojingomis, iš pasaulį kylančiomis grėsmėmis*: kentėjimais, skurdu, pasiūteliskumu, pernelyg intensyviu darbo ritmu, vartotojiškumu, abejingumu, apleistumu ir vienišumu. *Visas pasaulis gali atrodyti svetimas* ir daugeliu aspektų priešingas vaikų gyvybei. Visi tėvai savo vaikams norėtų padaryti pasaulį priimtinesnį ir labiau pritaikytą gyventi, parodyti jiems, jog gyvenimas yra geras ir vertas gyventi.

Klausimai sutuoktinių porai:

- Kokie yra dabartiniai mūsų šeimos „išbandymai“? Kaip mes juos išgyvename?
- Koks vyras esu savo vaikų motinai? Kokia žmona esu savo vaikų tėvui? Kokie tėvai esame savo vaikams?
- Kaip poroje gali augti mūsų pasitikėjimas bei viltis susidūrus su varginančiomis situacijomis ir kentėjimais?
- Kokius sprendimus – kad ir mažiausius – galime priimti?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

- Kokios pagrindinės grėsmės šeimoms kyla mūsų visuomenėje ir kultūroje?
- Kaip galime padaryti pasaulį labiau vertą gyventi mūsų vaikams?
- Kaip galime padėti mūsų bendruomenei stiprinti viltį ateitimi?

jų skausmą. Jie daro visa, ką gali, kad gyvenimas jų vaikams būtų gražus, kad tai būtų dovana ir palaiminimas Dievo vardu. Tokia kelionė į Egiptą prasmė: tai paieška saugios vietos anapus nakties, vietos, kurioje galima apsaugoti nuo grėsmių ir smurto, kurioje vėl galima viltis ir įmanoma išlaikyti *gerą Dievo ir gyvenimo sampratą*.

Atrodo, kad tėvas pirmiausia pašauktas vykdyti šią užduotį: būtent jis pažadinamas ir imasi iniciatyvos. Kū-

dikis ir jo motina patikimi Juozapui. Jis žino, kad turi atvesti juos abu saugiai į Egiptą. Angelas dusyk pakartoja: „Imk kūdikį su motina“, o tekste šie žodžiai ištariai dar du kartus. Jie skamba kaip padaršinimas tėvams įveikti netikrumus, imtis iniciatyvos ir rūpintis vaiku ir jo motina. Šiandien socialiniai mokslai iš naujo atranda, kokia lemtingai svarbi tėvo figūra visuminiam vaiko vystymuisi. Tėvas – kaip galime suprasti iš teksto – randa savo tapatybę ir vaidmenį, apsaugodamas motiną, kitaip tariant, rūpindamasis poros santykiu. Mes visi gerai žinome, kokia lemtingai svarbi tėvų santarvė *siekiant apsaugoti, globoti ir drąsinti savo vaikus*. Taip pat suvokiame, kaip sudėtinga vyrui apsaugoti moterį nuo nesuskaitomų vienišumo, tylos ir nebendravimo naktų. Įdėmiau pažvelgus, šios grėsmės „apsunkina“ ir vaikų gyvenimą.

Jis pasitraukė į Egiptą

Tai šeimos kelionė: išvykti iš priešiškos šalies į tinkamesnę gyventi Egiptą, kuris kažkada buvo vergystės ir kentėjimų šalis, bet ir ta vieta, kur buvo apreiškta Viešpaties meilė savo tautai Izraeliui.

Egiptas Izraelio vaizduotėje kelia daugybę minčių: tai šalis, kurioje rado prieglaudą Jokūbas ir jo vaikai, o dar anksčiau – jo sūnus Juozapas, parduotas ten savo broliui. Tai šalis, kurioje tauta išgyveno vergovę ir patyrė išlaisvinimą. Mozė taip pat pabėgo iš šio krašto, kuris teikė jam prieglaudą. Angelas ragino Juozapą apsaugoti vaiką būtent ten, tarsi sakydamas, kad *net mirties vieta gali tapti gyvybės lopšiu*, kai ji iš naujo aplankoma ir apgyvendinama su viltimi bei pasitikėjimu. Tačiau, kad tai įvyktų, – reikia drąsos ten sugrįžti ir, pasitikint gyvenimo Dievu, apsispręsti gyventi tokioje sudėtingoje vietoje. Tikėjimas Dievu gali visa daryti nauja ir grąžinti šeimoms gyvybingumą.

Juozapas išvyksta „naktį“. Naktį nieko nematome, esame tarsi akli, tačiau galime girdėti mus palaikančią ir drąsinančią balsą. Šeimai tenka patirti daug tamsių „naktų“: kai jos pilnos blogų ir gerų svajonių; kai pora keliauja per tamsą, nes tarpusavio santykiai tapo sudėtingi; kai vaikai išgyvena krizę ir nebekalba, atitolsta, net ima kaltinti ar maištauti ir tampa beveik neatpažįstami. Visos šios naktys – kaip moko pasakojimas apie bėgimą į Egiptą – gali būti išgyvenamos vedant vaiką į saugią vietą, jei dėmesingai bei su pasitikėjimu klausomasi Viešpaties žodžio.

Tėvai raginami *apsaugoti savo vaikus nuo daugybės tamsių, jų santykius aptemdančių naktų*, jų problemų, taip pat apsaugoti vaikus nuo jų pačių tamsių naktų, kurios kartais dar skausmingesnės dėl priešingų gėriui pasirinkimų. Ypač tais momentais tėvas rūpinasi vaiku, taip pat sielvartaujančios motinos akyse užtikrindamas, kad suras jam prieglobsčio vietą. Neretai šis prieglobstis yra tėvo ir motinos širdis, kur išsaugomas nepaliestas vaiko paveikslas ir kur tėvai gali rasti kantrybės ir vilties nepaliaudami mylėti savo vaiką.

Jėzui teks mirti Jeruzalėje, toje pačioje žemėje, iš kurios jis buvo paimtas siekiant apsaugoti, teks mirti nuo tos pačios valdžios rankos, nuo kurios jo tėvai jį išsaugojo. *Šeimos gyvenime ateina momentas, kai tėvai turi atsitraukti*. Kai jie užbaigia savo tarnystę palydėdami savo vaiką ir padėdami jam atpažinti savo pašaukimą, jiems gera atsitraukti ir leisti, kad įvyktų Dievo valia. Šeima nėra amžina ir, palydėjusi savo vaiką į gautojo gyvenimo gėrio viltį, turi jį padarinti leisti toliau eiti savo keliu. Tėvai parodo išmintį savo diskretišku dalyvavimu atsitraukdami nuo šalėn, o tai anaipol nėra apleidimas, veikiau pagarbumo ir laisvės forma parengiant kelią pasaulio ateičiai.

Vėl per sapną Juozapas suvokia, kad atėjo laikas grąžinti savo šeimą į Izraelio šalį. Jis išmintingai imasi žingsnių, vertina situaciją ir – nušviestas slėpiningos pranašystės – nusprendžia apsigyventi Nazarete – saugesnėje vietoje negu Judėja. Dar kartą sapnas tampa apreiškimo ir pergalės prieš priešiškus ir smurtą vieta. Ir nors tai yra neregima ir beveik neapčiuopiama, tai tampa vieta *įdėmiai ir drąsiai įžvalgai* įveikiant akivaizdesnį ir galingesnį valdžios ginklą.

Niekas negali įveikti Dievo apvaizdos, kuri visus ją pasitikinčius gali išgelbėti iš pačių sudėtingiausių ir pavojingiausių situacijų. Dievas dalyvauja mūsų šeimų tamsiose naktyse ir paslėptoje, dažnai nepermatomoje įvykių sampnyoje audžia išganymo planą.

Sulietuvino „Bažnyčios žinių“ redakcija

Šeimų akademija Gyvenimas kaip žydintis sodas

Sausio ir vasario „Artumoje“ pradėtą ciklą apie tėvo J. Ken-tenicho šeimos pedagogikos (dar vadinamos Šionštato šeimų akademijos) nuostatas tęsia Ramunė ir Arūnas MAZIUKAI. Jie dalijasi, kaip kasdienybėje galime atrasti gyvenimo džiaugsmą.

Dažnai mes, tėvai, savo vaiko prašome valgyti, siūlydami jam skaniausius kąsnelius. Atrodo, viską atiduotum, kad tik vaikas paragautų. O vaikas tik suraukia nosytę ir pasako: „Fe, kaip neskanu, nevalgysiu.“ Džiaugiamės, kad kai mums pasiūlė ateiti į šeimų akademiją, nesuraukėm nosyčių. Neatsisakėm ir neapsirikom. Šiomet antri metai, kai dalyvaujame šeimų akademijos savaitgaluose. Poros pokalbiai, gėrio pastebėjimas, įvardijimas ir gyvenimas juo mums tapo prioritetu.

Visi žmonės siekia būti laimingi. Taip ir mudu, kurdami šeimą, buvome laimingi ir nerūpestingi, kupini svajonių, nepasiruošę jokiems sunkumams. Buvo balandžio mėnuo. Mūsų santuokos savaitgalis pasitaikė ypač šiltas, kvėpėjo pavasariu. Negalvojome nei kur gyvensime, nei kaip. Tiesiog mėgavomės ir tiek.

Gyvenimo realybė ir sunkumai visu svoriu užgulė palengva. Mudviejų bendras gyvenimas sulėtėjo, lyg pasiruošdamas artėjantiems šalčiams...

Ramunė pasakoja: „Tryliktais santuokos metais persikėlėme gyventi į namą. Norėjome, kad jis būtų jaukus. Savo iniciatyva susitariau su užuolaidų salonu, kad neskubiai pasius užuolaidas; mokėsiu dalimis. Mokėjimas užsi-tęsė, tai mane be galo vargino, kėlė daug nepasitenkinimo ir nerimo. Tada atvirai viską papasakojau Arūnui ir paprašiau pagalbos... Tai buvo pamoka – niekada nesiimti atsakomybės vienam, gyvenant dviese. Suprato, kad elgiausi neišmintingai. Būtina pasidalyti atsakomybe ir, tik pritarus artimam žmogui, veikti“.

Santuokoje gyvename jau dvidešimt pirmus metus. Turime keturis vaikus. Ne kiekviena diena mums lengva. Stengiamės nugalėti iškilusius sunku-

mus, spręsti susikaupusias proble-mas, kalbėtis, bendrauti, girdėti vienas kitą širdimi.

Kartą aplankėme savo senus draugus. Jų padėtis niekuo nesiskiria nuo eilinės šeimos: vyro verslas sekasi prastai, žmoną prieš metus atleido iš darbo (vis dar tęsiasi teismai su darbdaviu dėl neišmokėto atlyginimo). Vos įėjus į jų butą, mūsų dėmesį patraukė ant sienų pakabintos nuotraukos su matomos pro langą bažnyčios vaizdais ryte, dieną, vakare, kai saulė leidžiasi, apsiniaukę, lyja. Vyras paaiškino, kad jam patinka pro langą stebėti bažnyčios vaizdą. Anksčiau jis to nedarydavo – nebuvo laiko. Dabar jis mato dangų, saulę, debesis, lietų ir šventovę. Ir ką jūs pasakysit, mielieji, ką tai suteikė? Šeimoje įsivyravo ramybė, supratimas.

Vilniečiai tikriausiai gerai žino dešiniajame Neries krante, netoli Baltojo tilto, esantį Sakurų parką – japoniškų vyšnaičių sodą. Šiaip ištisus metus jis niekuo neišsiskiria – auga maži, pilki medeliai ir tiek. Tačiau vieną gegužės savaitę jis sužysta. Ir tada įvyksta stebuklas. Ta vieta tampa viso miesto traukos centru. Ten renkasi šeimos su vaikais, įsimylėjėlių porėlės, paaugliai. Visus užburia ta žydinčio sodo pasaka. Tai trunka vos savaitę – bet kokia ji nuostabi! Trumpa ir nepakartojama. Kaip mūsų gyvenimas. Džiaukimės juo.

Nenutylėti apie mumyse gyvenančią VILTĮ

Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ-KNEIŽIENĖ

Dievas uždega mūsų širdis pačiais įvairiausiais dalykais, kad būtų atlikta tai, kas jam svarbu. Šį mėnesį norėtusi paklausti kiekvieno – ar Tavo širdis dega dėl Jėzaus, dėl to, kad kuo daugiau žmonių pažintų ir apsispręstų gyventi su juo? O keliai ir priemonės, kaip tai daryti, tegul atsiskleidžia pagal mūsų turimas dovanas ir gyvenimo būdą.

Apie tai kalbamės su jaunais žmonėmis, kurių širdys dega, kurie tiki, kad Dievas juos myli, kurie ne tik apsisprendžia gyventi su juo, bet ir dalijasi tuo su kitais.

Padėti būti laimingam

Klausdama Linos Jonynaitės, kas jai yra *evangelizacija*, išgirstu paprastą atsakymą: „Tai būdas, kaip padėti kitiems žmonėms būti laimingiems. Tai atliepas į Jėzaus mintį, kad „nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko nuveikti“ (*Jn 15, 5*). Pasaulyje yra daug nelaimingų žmonių, tad norisi padėti jiems surasti tikrą kelią, kuriame jie atrastų viltį ir gyvenimo pilnatvę.“ Gal ne visada reikia *rėkti nuo stogų*, kartais pakanka liudyti gyvenimu, būnant krikščioniškoje bendruomenėje, asmeniniu pokalbiu prie puodelio arbatos, ruošiant vaikus sakramentams ar tiesiog būnant su jaunuimu.

Emilio Vasiliausko tikėjimo kelionę žino ne vienas šimtas jaunuolių. Jis drąsiai liudija savo patirtį eidamas į mokyklą, važiuodamas į parapijas pas jaunimą. Klausiu jo paties, kuo jo istorija išskirtinė? „Kiekvieno istorija yra unikali ir išskirtinė, manoji prasidėjo Taizė vienuolyne, į kurią papuoliau tiesiog norėdamas nuvykti į Prancūziją. Bet kai pamačiau besimeldžiantį jaunimą, savo bendraamžius, supratau, kad Dievas mane myli tokį, koks esu, ir mano gyvenimas pradėjo keistis. Anksčiau atrodė, kad Dievas myli tik labai gerus žmones, o aš toks nebuvau. Tas supratimas leido išdrįsti ne tik bendrauti su Dievu kaip geru draugu, bet ir patikėti jo meile ir iš-

gelbėjimu“, – dalijasi Emilis, iš tiesų atrodydamas laimingas, kad turi tokį draugą, kaip Jėzus.

Tiki, o pasakyti nelengva

Jėzus kviečia ne tik ateiti pas jį, bet ir padėti kitiems jį atrasti. Atradus santykį su Dievu, ne visada yra lengva sugrįžti pas savo draugus. Kiekvieno

pašnekovo atsakymai buvo labai panašūs – tikėti pačiam daug lengviau, nei pasakoti apie tai kitiems. „Artimiems draugams nebuvo labai keista, kad pradėjau vaikščioti į bažnyčią, kai kurie iš jų per laiką atkrito, o dalis patys išvažiavo į Taizė vienuolyną ieškodami Dievo. Pradėjęs lankytis bažnyčioje, draugams ne visada išdrįsdavau pasakyti, kur iš tiesų važiuoju“, – prisimena Emilis.

Kitokia patirtis – Donato Grigaliaus, Kauno kunigų seminarijos V kurso studento. „Augau šeimoje, kur nuo mažų dienų gyvenau maldos aplinkoje. Jau stovėdamas vaikiškoje lovelėje matydavau, kaip tėvai melddavosi. Kai pirmą kartą brolis nusivedė į bažnyčią, atrodė nuobodu, bet kažkas traukė sugrįžti. Paauglystėje buvo sunkiau, ne visada norą eiti į bažnyčią suprasdavo draugai ir draugės. Bet širdyje buvo ramu; net ir tada, kai nutoldavau nuo Dievo, netrukus kildavo noras pareiti į Tėvo namus, sugrįžti į bažnyčią, nes ten jausdavausi kaip namie, ten galėdavau būti savimi. Natūralu, kad taip gyvenant išėjimas studijuoti į seminariją nebuvo kažkas labai nuostabaus, nes atrodė, kad pašaukimas jau buvo suplanuotas širdyje“, – savo pašaukimo istoriją dalijasi Donatas.

Kelionė – savanorystė – bendruomenė

Vitalija Stanislauskaitė ieškoti Dievo pradėjo labiau protu nei širdimi. Nors vienuolliktoje klasėje jos gyveni-

me Dievo dar nebuvo, šiandien, praėjus ketveriems metams, ji studijuoja teologiją. „Kai klasiškai sužinojo, kad pradėjau eiti į bažnyčią, nepatikėjo. Vėliau jiems pasidarė įdomu, kad bent vienas iš klasės eina, ir vis klausinėdavo visokių klausimų apie Bažnyčią ir kunigus. Dalis draugų atkrito, jiems buvo sun-

ku patikėti, kad aš iš tiesų pasikeičiau“, – pasakoja Vitalija. – „Savo draugus dar ne visus ryžtuosi evangelizuoti, bet džiaugiuosi, kad kai kurie iš jų ateina į bažnyčią bent per šventes ir pamato, kad ji ne tokia ir pasenusi, kaip atrodo, kad joje yra jaunimo, kuris sugeba priimti tavo tokį, koks tu esi. Tai labiausiai ir nustebino atėjus į Jonavos parapijos jaunimo grupės susitikimus – pasijauti savas, apglėbtas meile, niekas iš tavęs nesityčioja. Po kurio laiko pakvietė į Šv. Rašto studijų grupelę, ją vedė kunigas, grojantis visais įmanomais instrumentais. Jis iš karto tapo autoritetu; klausydama jo vedamų Biblijos studijų, atradau maldą, norą daryti gera, savanoriauti. O viskas prasidėjo nuo domėjimosi filosofinėmis knygomis, noro studijuoti religijotyra, o paskui klausimo sau pačiai – kaip galiu studijuoti, jei pati nepraktikuoju?“

Mantas Kuraitis, išvykęs į Taizė vienuolyną tiesiog šiaip sau, ten ne tik pamatė, kad Bažnyčia yra jauna ir gyva, bet ir išdrįso pasiryžti keliauti su Dievu. Tais pačiais metais Mantas buvo pakviestas į Šiluvos atlaidus savanoriui. „Buvimas gyvoje bažnyčioje, mokymų klausymasis, galimybė padėti kitiems leido augti tikėjime. Kelionės, savanorystė, bendruomenė – tai man padėjo ir nuolat padeda pasilikti Bažnyčioje. Piligrimystė yra vienas iš stipriausių evangelizacijos įrankių, nes eidamas liudiji, meldiesi, keli klausimus kitiems“, – tvirtina Mantas. Panašiai piligrimystę apibūdina ir Vitalija: „Kai užėjau pas žmones piligriminiame žygyje ir pasisveikini: *Garbė Jėzui Kristui* arba *dėl Dievo meilės* paprašai maisto ar nakvynės, iš karto jiems kyla klausimų, kodėl taip darome, o tai puiki proga liudyti savo tikėjimą.“

Eini kovoti dėl Dievo

Paklaustas apie savo atsivertimo ir pašaukimo istoriją, Kauno kunigų seminarijos V kurso auklėtinis Darius Vasiliauskas atvirai prisipažįsta, kad ilgą laiką į bažnyčią neidavo, nebūdavo tokio poreikio, bet mama nuolat sakydavo: „Persižegnok ir pasimelsk prieš miegą.“ „Pirmasis, kuris pagavo savo

dalijimusi apie Dievą, jo daromus stebuklus, buvo tikybos mokytojas vidurinėje mokykloje. Kai šeimoje tau kažko trūksta, užkabina toks paprastas žodis, pradedi

laukti pokalbio apie Dievą. Baigiant vidurinę mokyklą norėjosi būti ir žurnalistu, ir policininku, bet parapijos kunigo – atrodo, kito tokio žmogaus nėra: jis nuolat pasninkaudavo, gyveno tiesoje, neapleido maldos, – pavyzdys padėjo apsispręsti savo gyvenimą pasukti ta linkme, kad ieškotum kažko, kas tarnautų ne tik šiam pasauliui. Dievas yra didelis romantikas. Kaip vaikinai kovoja dėl mylimos merginos, taip, atrodo, eini kovoti dėl Dievo, tarsi būtų nuotykių filmas“, – šmaikštuoja Darius.

Skelbti Jėzų, ne save

Evangelizacijos dažniausiai reikia mums patiems, nes tai augina mūsų tikėjimą, teikia viltį ir moko mylėti. „Seminariai jau keletą metų išeina į gatves dalytis Gerąja Naujiena, vaikščioja nuo durų prie durų, eina į mokyklas liudydami Jėzaus darbus savo gyvenime. Tokie būdai kartais patraukia žmones susimąstyti, bet labai dažnai jie reikalingi ir mums patiems, nes tai lauko, keičia, moko; per tikėjimą ir dalijimąsi juo ateina laisvė“, – projektą „Iš-eikim į gatves“ primena Donatas. „Labiausiai evangelizacijos reikia mums patiems, nes dėl to, kad eini, supranti savo tapatybę, kam esi pašauktas. Supranti, kad žmonėms reikia tavęs, reikia Dievo“, – tikina Darius.

O kaip skelbiant Jėzų nepradėti skelbti savęs, pasakojant savo istorijas? „Evangelizacijoje liudijimas labai svarbus, ir jis turi būti autentiškas, o kaip Dievas pakreips jį, tai jau jo reikalas. Sudėtinga nukreipti kitų žvilgsnius tik į Dievą. Reikia bendruomenės, kuri išdrįstų pasakyti, kad jau skelbi save, o ne Jėzų“, – mano Emilis. „Liudydamas savo gyvenimu, gali pasipasakoti, koks tu *fainas*, bet kartais reikia išdrįsti pasakyti, kad gyventi su Jėzumi nėra lengva, tačiau kad ir kas nutiktų, jis išveda tai į gera, – o tai teikia nepalaužiamą viltį“, – neabejoja Mantas. Jis džiaugiasi, kad skelbti Evangeliją – tai privilegija ir Dievo dovana, kuri augina tikėjimą. Drauge pamatai ir savo ribotumą, supranti, kad be Šventosios Dvasios vedimo evangelizacija visai neįmanoma.

Visa, ką darome, gali būti Dievo buvimo ir jo darbų mumyse liudijimas. Kartais reikia tiek nedaug. Pasak Taizė brolių, evangelizuoti – tai nenutylėti apie manyje gyvenančią viltį, kurią aš turiu Jėzuje Kristuje. Žmonės gali atstumti tai, ką sakome, bet negali pabėgti nuo mūsų maldų, mūsų liudijimo tuo, kaip gyvename. Tad reikia tik trupučio drąsos ir daug meilės bei maldos už tuos, kurie dar nepažino Kristaus. Tada savo aplinkoje pamatysime, kiek daug žmonių giliai širdyje trokšta pažinti Išgelbėtoją. Tad drąsos! ■

Paauglystės KRIZĖ

Ugdymo menas įsiklausant į vaiką

Paul LEMOINE

Nepastovumas paauglystėje reiškiasi visais atžvilgiais: fiziniu – rezultatų netolygumu; charakterio – nuotaikų svyravimu nuo pakiliausios iki niūriausios; dėmesio – mokymosi sunkumais, užsisvajojimu...; emocijų – elgiasi su tėvais tai švelniai, tai įžūliai, susižavi koku nors draugu, paskui jį palieka; pomėgių; moralinio vertinimo – iš pradžių griežtai save nuteisia, paskui stengiasi lengvai pasiteisinti, graužiasi dėl neryžtingumo, dvejoja dėl savo atsakomybės dydžio.

Poreikis įsitvirtinti

Kai vyrauja toks nenuoseklumas, paauglys išgyvena jį žeminantį nebrandumą ir pajunta *poreikį įsitvirtinti* savo ir kitų akivaizdoje; to jis siekia prieštaraudamas ir elgdamasis neįprastai.

Ypač išryškėja stiprus noras *prieštarauti*, siekiant bet kokia kaina išsilaisvinti iš paklusnumo suaugusiesiems ir savo vaikiškų įpročių. Paauglys nelabai gerai žino, ko nori; jis tiesiog nori kažko kito ir ypač nebenori būti laikomas vaiku. Tad elgiasi priešingai nei mažas berniukas ar mergaitė: atsisako, kaip darydavo anksčiau, per gerai vertinti savo tėvus; mergina, kuri buvo be galo prisirišusi prie mamos, ima ją kritikuoti, be gailėsčio stebėti jos žingsnius, stengtis ją suerzinti, nuvertinti; berniukas, kuris lig šiol draugiškai su tėvu meistraudavo, jaučia pasitenkinimą jam prieštaraudamas, elgdamasis priešingai. „Mums patinka nesutarti su tėvais.“ Paauglys nebenori niekur eiti su šeima, kritikuoja namų tvarką, pervertina tai, kas yra kitur. Mokykloje su malonumu susiburia į daug rūpesčių keliančią sąjungą prieš mokytojus.

Tačiau dažnas ir *neįprastas elgesys*: triukšmingumas, akiplėšikumas, keisti drabužiai. Kartais imamasi vagysčių, kuriomis visiškai nesiekama pasisavinti kito daikto, o tiesiog norima paerzinti savo šeimą arba įrodyti draugams ir ypač sau pačiam, kad gali atlikti „skandalingą žingsnį“. Pasitaiko ir pabėgimų iš namų: paauglys tai daro be jokio sąžinės graužimo, bet tai jį truputį nuramina (jis gauna progą dvidešimt keturias valandas kvėpuoti laisvės oru).

Konfliktai reikalingi asmenybės raidai

Susidūrę su tokiais ūmiai krizės reiškiniais, *tėvai*, kurie buvo pripratę prie savo gerai išauklėto vaiko, *nieko nebesupranta*: „Mes jo nebeatpažįstame“, „Neįmanoma jo suprasti“, „Jis pats nežino, ko nori“, „Neįmanoma juo pasitikėti“.

Paauglys tvirtina tą patį: „Tėvai nieko nesupranta“, tačiau kartu daugelis jų manęs klausė: „Bet kodėl aš taip elgiuosi?“

Vis dėlto šie konfliktai – normalus dalykas. Reikėtų nerimauti, jei jų nebūtų. Neįmanoma per dvejus me-

tus pereiti iš vaikystės į brandą neišaugus senų drabužių, kartu išaugama ir iš gerų santykių šeimoje; tai reikalinga asmenybės raidai: turi būti nutrauktas pernelyg stiprus prisirišimas prie tėvų, o kita vertus, tasai paauglio „aš“ išmoksta save teigti kovodamas.

Taigi, kaip ir trečiųjų metų krizėje, venkite dviejų perlenkimų: visiško nusiramimo – toks elgesys šiuo atveju būtų nelogiškas ir krizę prarastų savo prasmę – bei kieto griežtumo, kuris stiprina paauglio maištingumą, o jei jį palaužia, tai kartu palaužia ir asmenybės brandimą.

Svarbiausia, kaip ir medicinoje, – *prevencinis elgesys*. Konfliktai atėjus paauglystei neišvengiami, ir tai puiku!

Tačiau jie gali būti labai skirtingo stiprumo, o tai priklauso nuo to, kokie etapai išgyventi prieš paauglystę.

Jei vaikas visuomet jautėsi mylimas, išklašomas, gerbiamas kaip asmuo, tuomet jis bus įgijęs pakankamai pasitikėjimo ir tėvais, ir savimi pačiu.

Šis savosios asmenybės įsisąmoninimo etapas praeis be skaudžių konfliktų.

Tačiau jei jis buvo laikomas žemesniu, priklausomu asmeniu (tarsi tėvams priklausantis daiktas, o ne pašnekovas), paauglystė pasireikš skausmingai.

Ką daryti?

Kai prasideda *paauglystės krizė*, stenkimės siekti *abipusio supratimo*.

Paaugliai irgi stengiasi suprasti ir, visų pirma, save: „Kas man darosi?“, „Kada mano charakteris pasikeis?“, „Kada elgsiuosi tik savo nuožiūra?“, „Kodėl mums patinka prieštarauti suaugusiesiems?“ Buvau labai nuste- bintas tų daugybės „kodėl?“, kuriuos išgirdau iš paauglių, atskleidusių man savo sunkumus!

Jie taip pat norėtų suprasti suaugusiuosius, savo ryšį su jais: „Kaip jiems paklusti?“, „Kaip juos suprasti?“ Jiems kyla klausimas, kiek čia kalti jie patys. Tačiau bet koku

atveju prieinama prie tokios galutinės išvados: „Tėvai nieko nesupranta.“ Į šį teiginį jiems atsakydavau: „Taip, nesupranta, dėl dviejų priežasčių.“ Pirmoji priežastis susijusi su pačiais tėvais – jiems sunku pripažinti, kad jų vaikas taip greitai užaugo: tėvai ne iš karto tai suvokia, be to, bijo, kad vaikai ištrūks iš jų, baiminasi, kad susidurs su visokiais pavojais. Antroji priežastis susijusi su pačiu paaugliu: nelengva suprasti paauglį, nes jam pačiam dar sunku save analizuoti, kartais jis nori laisvės, kartais – suaugusiųjų pagalbos, priekaištuoja, jei jos nesulaukia, bet pats vengia jos paprašyti.

Vis dėlto krizės baigtis labiausiai priklauso nuo *suaugusiųjų laikysenos*. Jie turi pripažinti, kad vaikas auga ir trokšta išsilaisvinti; būtent šio tikslo ir turime siekti auklėdami – išugdyti laisvą žmogų, suvokiantį savo atsakomybę ir savo laisvės ribas, sugebantį mylėti ir duoti. Tad reikėtų tėvus visų pirma nuraminti: jų vaikas normalus, prasidėjusi paauglystės krizė naudinga! Žinoma, tai ne visuomet lengva, tačiau neišvengiama; tai svarbus laikas, kai *suaugusieji turi priderinti savo laikyseną prie naujų normalių paauglio poreikių*:

- ▶ poreikio būti rimtai vertinamam: negalima su paaugliu elgtis kaip su vaiku, negalima kartoti vaikams skirtų patarimų: „Nusivalyk batus“, „Parodyk man savo rašto darbų sąsiuvinį“;
- ▶ poreikio jaustis vis laisvesniam;
- ▶ poreikio būti padrąsintam, atgauti pasitikėjimą savimi, žinoti, kad ir fiziškai, ir protškai yra normalus, kad kiti paaugliai išgyvena tą patį nerimą, kad ir tėvai, būdami jo amžiaus, patyrė tą patį;
- ▶ poreikio jausti tėvų pasitikėjimą kaip kompensaciją už pasitikėjimo savimi stygių; turiu galvoje šiuo laikotarpiu ypač dažną mokymosi sunkumų atsiradimą, lengvai paaiškinamą paauglystės krize, tačiau labai apsunkinantį situaciją: sustiprėja pasipriešinimas tėvams ir mokytojams, išauga apmaudas, nusivylimas, nepasitenkinimas gyvenimu. Todėl labai svarbu grąžinti paaugliui pasitikėjimą!
- ▶ poreikio būti padrąsintam įgyvendinti savo sumanymus: idealu, kai paauglys, jaučiantis tėvų pasitikėjimą, drįsta leisti nepriklausomo gyvenimo, kurio taip baiminasi, link;
- ▶ kartu – ir poreikio jausti tėvų autoritetą, apsaugantį nuo per didelių išsišokimų ir nusivylimų (pvz., noro mesti mokslus), bet autoritetas turėtų reikštis ne žodžiais ir jėga, o būti įkvėptas pasitikėjimo;
- ▶ poreikio mylėti ir būti mylimam.

Rodyti meilę

Meilės poreikis yra trečias pamatinis dalykas paauglystės laikotarpiu.

Visų pirma paauglys jaučia poreikį būti mylimas – stipriai trokšta draugauti, turėti draugą, kuriam būtų galima patikėti paslaptis. Tikra drama išgyvenama, kai dėl savo nepastovumo, nuotaikų svyravimo neretai paauglys nesusieja susirasti tokio draugo arba kai šis palieka būtent tada, kai tenka labiausiai kovoti su tėvais. Pastarieji dažniausiai neįtaria, koks vienišas yra jų vaikas. Kiek įžvalgumo jiems prireikia, kad sugebėtų kuo nepastebimiau išreikšti savo meilę ir padėti vaikui suprasti, kad jis nėra nereikalingas, kad yra mylimas ir vertinamas. To reikia, kad paauglys atgautų pasitikėjimą savimi ir kaip asmenybė išmoktų išlaikyti tinkamą pusiausvyrą.

Romualdo Rakausko nuotrauka

Tai padės jam išeiti iš šios krizės praturtėjusiam. Juk ir pats paauglys jaučia poreikį mylėti, jau sugeba elgtis kilniaširdiškai, iš tikros meilės dalytis, duoti kitiems. Tai pavyks, jei vaikas visais ankstesniais raidos etapais jautė meilę. Ir ypač svarbu, kad paauglystės laikotarpiu jis jaustųsi mylimas tikra, nesavanaudiška meile, į kurią turi teisę. Jis pats galės atiduoti tiek meilės, kiek jos gavo.

Be to, reikia nepamiršti, jog tas prieštaraujantis, tėvus stebintis ir be gailėsčio kritikuojantis paauglys drauge juos ir mėgdžioja... bei siekia juos pranokti.

Tęsinys. Pradžia 2011 m. sausio „Artumoje“.
Iš knygos „PERDUOTI MEILĘ. Ugdymo menas“ (Transmettre l'amour. L'art de bien éduquer, © Nouvelle cité, 2007)
Vertė Ilona VALUJEVIČIENĖ

Švento Antano gundymas. *Paveikslo fragmentas. Hieronimo Boscho sekėjas, tarp 1500 ir 1510 m.*

Jaunystė ir pašaukimas

Antanas gimė Vidurio Egipte apie 251 m. Jo tėvai buvo turtingi žmonės. Be to, labai religingi, giliai tikintys. Kokį išsilavinimą gavo jaunuolis, patikimų žinių nėra. Tik žinoma, jog buvo mokomas namuose. Neabejotina, kad mokytojų būta krikščionių. Deja, tėvai mirė gana anksti, ir dvidešimtmetis jaunuolis su jaunesne už save sesute turėjo rinktis gyvenimo kelią savarankiškai. Taip, tėvai jau patarti nieko negalėjo, bet jį į savo tarnystę pašaukė Dievas. Vadovaudamasis Evangelija, Antanas didelius turtus išpardavė ir gautus pinigus išdalijo vargšams. Bet kaipgi pasielgti su sesute? Jis atidalijo jos dalį ir mergaitę atidavė auklėti kilmingoms damoms. Taip sesuo liko materialiai aprūpinta visam gyvenimui.

O pats Antanas? Jis basas, vilkėdamas ašutine, patraukė į dykumą, plytinčią netoli nuo savo gimtojo miesto. Buvęs turčius pradeda dirbti sunkų fizinį darbą, melstis ir atgailauti. Jis duoda sau laikinus tylėjimo ir apsimarinimo įžadus. Toks staigus gyvenimo pasikeitimas sukelia piktojo įniršį ir šėtonas ima įkyriai gundyti Antaną. Jis rodėsi atgailautojui įvairiais pavidalais, stengėsi jį atplėšti nuo Dievo rafinuočiausiomis vilionėmis. Bet Antano būta tvirto, ir Viešpats jam padėjo, netgi siuntė regėjimus.

Griuvėsiai ir sekėjai

Dykumoje Antanas gyveno grotoje. Po ketverių metų persikėlė į Libijos dykumą, o dar po dešimties rado sau

Didysis šv. Antanas

Antanas – visais laikais ir visose šalyse populiarius vardas. Šventųjų Antanų taip pat ne vienas, net keturi. Šįkart prisiminkime pirmąjį šv. Antaną – ypatingai drąsų vyrą, kuris buvo itin gundomas piktojo, bet liko ištikimas Kristui, o jo maldos ir pasninkavimas galop išsekino net ir patį šėtoną, kuris it šūnytis inkštė skųsdamasis, kad niekaip negali įveikti Antano nei pagundomis, nei laukiniais žvėrimis ir šliužais, nei fantasmagoriniais vaizdiniais. Nusikelimė į labai tolimus laikus – III a. Maža to, ne į Palestiną, o į Afriką, patį Egipto vidurį.

prieglobstį senos tvirtovės griuvėsiuose dešiniajame Nilo krante. Šlovė apie jo išmintį ir šventumą pasklido labai plačiai. Šėtonas niekada nepaliko jo ramybėje. Antanas gyveno nuolatinų vidinių kovų draskomas, bet nepalūžo. Tai vėliau įkvėpė daug garsių dailininkų (pvz., H. Boschą, S. Dalį, M. Grünewaldą ir kt.) bei rašytojų (G. Flaubert'ą, A. France'ą) sukurti šia tema keliolika šedevrų.

Antanas tapo toks šventas, kad Dievas jam suteikė net aiškiaregystės dovaną. Žmonės juo žavėjosi ir stengėsi siekti šventumo, matydami prieš save gyvą pavyzdį. Toli nusidriekusi šlovė ir daromi stebuklai gausybę atsiradusių mokinių skatino siekti jo dvasinio vadovavimo. Ilgai dvejojęs Antanas juos priėmė, ir šie patraukė į Fajumo oazę. Apie 6 tūkst. sekėjų apsigyveno atsiskyrėlių celėse netoli nuo oazės. Jų bendruomenės imta vadinti lauromis. Pirmasis Antano mokinys buvo vėliau šventuoju tapęs Hilarionas.

Kelionės ir gyvenimo pabaiga

IV a. pradžioje imperatorius ėmė nepaprastai persekioti krikščionis. Sunkiausia buvo Aleksandrijoje. 311 m. Antanas patraukė pas Aleksandrijos vyskupą, kančinį, vėliau šventąjį Aleksandrą. Palaikė jį ir jo ganomuosius dvasiškai. Po metų nuvyko į Tebaidą, kur vėl apsigyveno grotoje. Šį kartą – atokesnėje, 30 km nuo Nilo. Iš ten išsiruošė į Tebus aplankyti šv. Pauliaus Atsiskyrėlio. Vėliau nuolat gyveno grotoje, skleisdamas šventumą ir tikėjimo šviesą. Tiesa, 334–335 m. dar kartą nuvyko į Aleksandriją, kur buvo pradėjusi skliti klaidatikystė. Vyskupas šv. Aleksandras sukviėtė sinodą. Jame dalyvavo apie 100 vyskupų. Antanas buvęs

ypač aktyvus jo dalyvis. Laimei, vyskupaip rado galingą užtarėją – imperatorių Konstantiną Didįjį ir jo įpėdinį.

Grįžęs į savo grotą, Antanas vėl uoliai meldėsi ir asketiškai gyvendamas sulaukė per 100 metų. Mirė 356 m. sausio 1 d. Jo kultas žaibiškai plito pirmiausia Rytuose, o paskui ir kitose krikščioniškose šalyse. Antanas buvo taip gerbiamas ir mylimas, kad mirusiojo palaikai keliavo iš vienos vietos į kitą. 561 m. imperatorius Justinianas iškilmingai pernešė šv. Antano relikvijas į Aleksandriją. 630 m., saugant nuo arabų antpuolių, jos buvo perkeltos į Konstantinopolį. XII a. kryžiuočiai palaikus pagarbiai pergabeno į Prancūziją, Mont Saint Didier, o 1491 m. relikvijos perkeltos į Saint Julien (netoli Arles), kur yra ir dabar.

Globėjas ir pavyzdys

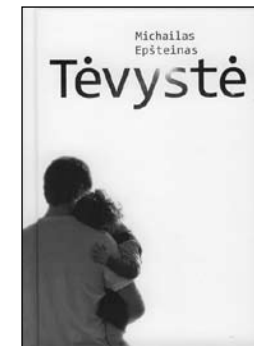
Šv. Antanas dar vadinamas Atsiskyrėliu, abatu, vienuolių tėvu, yra varpininkų, ligonių, gyvulių augintojų, mėsinių ir elgetų patronas. Jo šventė minima sausio 17 d. Gyvenimą išsamiai aprašė šv. Atanasas. Ypač šv. Antanu žavėjosi ir kitas garsus šventasis – Augustinas.

Šv. Antanas nepaliko storų mokslinių knygų. Jis mokė krikščionybės savo gyvenimo pavyzdžiu taip, kad tais laikais, kai nebuvo spaudos, radijo, televizijos, kompiuterių, apie jį žinojo visi krikščionys ir tūkstančiai sekė jo pavyzdžiu. Jo gyvenimas buvo ištisas didelis žygdarbis – kitaip nepavadinsi autentiško gyvenimo Kristuje ir su Kristumi. Jo kelrodė žvaigždė buvo Evangelija. Per ilgą savo amžių ėjo jos vedamas ir nė karto nenukrypo nuo tiesaus kelio.

Parengė Vanda IBIANSKA

Pusiau literatūra

Mažumėlę abejoju, ar esu kompetentinga rašyti tokios knygos, kuri tarsi skirta dalijimuisi asmenine patirtimi, recenziją. Bet su redaktorais nesiginčijama. O jei vis dėlto kurioje nors srityje esu kompetentinga, ta sritis yra literatūra. Ir viena svarbiausių išvadų, kurias spėjau padaryti per savo knygų skaitytojos ir tyrinėtojos karjerą, yra ši: niekada neverta rašyti „pusiau literatūros“. Ji dažniausiai nebūna gera literatūra (su keletu labai retų išimčių), ir drauge tai paprastai yra nesėkmingas būdas pasakyti lengviau išreiškiamas mintis. Iš tikrųjų esama dalykų, pavadinkime juos „neapsakomais“, kurių išreikšti neįmanoma niekaip kitaip, tik meno priemonėmis. Dėl to menas mums ir reikalingas. Ne „dėl grožio“ ir jokių būdu ne „dvasingumui“ – menas daro tai, ko neįstengia padaryti niekas kitas.

centras ir *VšĮ Bernardinai.lt*, 2011). Jis mėgina aprašyti giliausią, iš tikrųjų neapsakomą tėvystės patirtį, o sykiu analizuoti ją tiesmukai, asmeniškai ir šitaip beviltiškai suplaka kasdienę ir poetinę kalbas. Net jei nemaža dalis jo įžvalgų atrodo gilios ir vertingos, knygos beveik neįmanoma skaityti dėl to, kad iš tikrųjų tai yra labai prasta literatūra – nepakenčiamai sentimentali, egzaltuota ir, tiesą sakant, įkyriai egocentriška. O klaida, kurios mano profesinė garbė jam niekaip negali atleisti, yra tokia: „Visą literatūrą baigia į skutus sudraskyti beprotiškos įsimylėlių aistros, tarp kurių tik žiūrėk – ryškiuose psichoanalizės spinduliuose vis blyksteli sėlinančios kraujomaišos figūrėlės. Kur dingio švelniausia kūno būseną – tėviš-

ka-vaikiška, veržli, tačiau be drumzlių, tyra ir nelėkšta?“ (p. 97). To nepavadinasi niekaip kitaip, kaip išsilavinimo spraga. Visa vaikų literatūra yra parašyta apie tyrą meilę vaikams, tik norėdama būti „nelėkšta“ ji vengia tokio tiesmukumo, kaip M. Epšteino. Tokių žodžių autorius aiškiai neskaitė Henry'o Wardswortho Longfellow eilėraščio „The Children's Hour“ („Vaikų valanda“):

*I have you fast in my fortress,
And will not let you depart,
But put you down into the dungeon
In the round-tower of my heart.*

*Įkalinau aš jus savojoje tvirtovėje
Ir neišleisiu jūsų,
Tačiau įkišiu jus į požemę
Į apskritąjį bokštą savo širdies.*

Turbūt skamba per žiauriai, ypač turint galvoje vieną kitą mano pažįstamą mažų vaikų tėvelį, kuriam ši knyga atrodo labai svarbi ir brangi. Bet iš tikrųjų svarbu yra ne perskaityti, ką apie tėvystę rašo svetimas žmogus, o pačiam ją patirti, brangus yra pats – būtent, neapsakomas – jos išgyvenimas. Aš nuoširdžiai

Gabrielė GAILIŪTĖ

tikiuosi, jog dar nesame tokie sulaukėję ir susvetimėję, kad – su tuo nesiginčysiu – tikriausiai labai panašius jausmus išgyvenantys naujagimių tėvai negalėtų apie tai pasikalbėti su savo žmona, draugais, galbūt net patiriančiais tą patį, ar galų gale, su savo pačių tėvais, kuriuos staiga išvysta naujoje šviesoje ir pasijunta tik dabar pradedantys juos suprasti.

O jei to vis dėlto nepakaktų, štai privalomų skaitinių ką tik iškeptiems tėvams (ir motinoms) sąrašo pradžia – tai knygos, parašytos iš grynos, nesuvaldomos, neapsakomos meilės vaikams ir vaikystei:

- A. Lindgren. *Beveik visos knygos, ypač „Mijo, mano Mijo“*, „Broliai Liūtaširdžiai“, „Pepė Ilgakojinė“, „Emilis iš Lionebergos“.
- L. Carroll. „Alisa Stebuklų šalyje“ ir „Alisa Veidrodžio karalystėje“.
- E. T. A. Hoffmann. „Spragtukas“.
- T. M. Jansson. *Visos knygos apie trolius Mumius*.
- J. R. R. Tolkien. „Hobitas“.
- A. M. G. Schmidt. „Otutė“.
- C. S. Lewis. „Narnijos kronikos“.
- V. Žilinskaitė. „Kelionė į Tandadriką“.
- Janosch. „Panama labai graži“.
- E. Kästner. „Emilis ir sekliai“, „Dvynukės“.
- A. A. Milne. „Mikė Pūkuotukas“ (atkreipti dėmesį į originalo dedikaciją: *You gave me Christopher Robin, and then / You breathed in new life to Pooh...* („Padovanojai man Kristoferį Robiną [knygoje Jonuką] / Ir įkvėpei naujos gyvybės Pūkuotukui...“))

GYVENIMO IR TIKĖJIMO INSTITUTAS kviečia

„PER JUOKUS Į GERESNĘ SANTUOKĄ“

Balandžio 13–14 d. Registracija iki balandžio 10 d.
Gegužės 25–26 d. Registracija iki gegužės 22 d.
Seminaras vyks viešbutyje „Daniela“ (Mickevičiaus g. 28, Kaunas)

„JĖZUS VĖL GYDO ŠABO DIENĄ“ (Lk 13, 10-17)

Pradžią balandžio 17 d.
Kiti susitikimai – balandžio 24 d. gegužės 8 ir 15 d.
Susitikimai vyks Jėzuitų vienuolyno salėje (Rotušės a.7, Kaunas)

Savaitygalis moterims ir merginoms

„BŪTI MOTERIMI – TAI LAIMĖ?“

Balandžio 27–29 d.
Registracija iki balandžio 17 d.
Palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio namuose (Žeimenos g. 6, Kaunas)

Informacija ir registracija:

Rotušės a. 7, LT-44280, Kaunas; tel./faks. (8 37) 322573; mob. 8 686 77824; el. paštas gti@lcn.lt

www.gtinstitutas.lt

Katarakta: operuotis ar ne?

Gydytojo Petro patarimai

Jauni gali šio straipsnio ir neskaityti, nes juos kataraktos bėda ištinka retai. Nors pasitaiko, pasitaiko. Antra vertus, nelygu amžius, iki kokio save laikome jaunais... Tačiau nušuočius pusšimtį metų dauguma pajunta, jog erelio regėjimas išnyko kaip sapnas ir jį jūrininkus jų nebeimtų. Metai vis bėga, o mes matome vis prasciau ir prasciau. Galvojame maždaug taip: senstu, ko norėti, ne jaunystė gi. Ir nueiti pas gydytoją laiko vis pristinga, be to, būtino reikalo lyg ir nėra... O liga įsibėgėja smarkyn. Vystosi akies lęšiuko drumstumas – katarakta. Visų priežasčių, dėl kurių lęšiukas praranda skaidrumą, iki šiol išaiškinti nepavyko, bet kelios žinomos. Visų kalčiausia yra senstant lėtėjanti medžiagų apykaita ir žalinga aplinka, įpročiai.

Ką gi pasakoja susirgusieji katarakta?

Ogi labai džiaugiasi, kad vėl nebereikia akinių skaitymui! Nesidžiaukite, mielieji, nes tai dažniausiai reiškia, jog prasideda lęšiuko drumstėjimas. Jei pradėjote skaityti be akinių (nors anksčiau jie buvo būtini), tačiau blogai ėmėte matyti į tolį, akina ryški šviesa, viena akimi žiūrint dvejinais vaizdas, sunkiai įskaitote tekstą blausioje šviesoje, vadinasi, lęšiukas jau drumstas. Ir koks čia gyvenimas, jei akys nebetarnauja taip uoliai, kaip iki šiol? Gyvenimo kokybė suprastėja, dirbti sunkiau ar visai neįmanoma. Tada laukti nebegalime ir žygiuojame pas oftalmologą. Tie, kurie nežygiuoja, sulauks lęšiuko tirpimo, vadinamosios perbrendusios kataraktos, o toji prives prie sudėtingos operacijos, neretai – ir visiško apakimo. Taigi, atidėlioti ir laukti yra visiškai paikystė.

Vienintelis išsigelbėjimas nuo kataraktos yra mikrochirurginė operacija, be to,

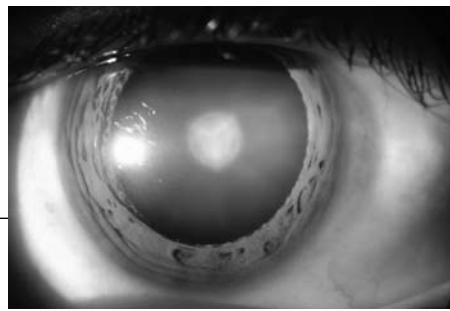
atlikta laiku. Vaistų nuo šios bėdos (bent jau veiksmingų) iki šiol nėra ir vargu ar kada bus. Gal... kai mūsų nebebus.

Kokia tai operacija?

Pirmiausia apie patį lęšiuką. Tai kapsulės maišelis, o jame žieviniai sluoksniai ir branduolys. Štai ir visas „mechanizmas“. Per operaciją kapsulėje padaroma angelė ir per ją ultragarsu suskaldomas branduolys. Tada jis išsiurbiamas, išvalomi žieviniai sluoksniai ir maišelis lieka tuščias, švarus. Tada per minėtą angelę implantuojamas lęšis. Pasibaigus sveikimo periodui jūs vėl puikiai matysite!

Dirbtinio lęšiuko pakanka visą likusį gyvenimą. Tik labai retais atvejais, praėjus porai metų, išsivysto antrinė katarakta. Jos simptomai tokie patys. Padeda procedūra, atliekama lazeriu.

Tačiau stop! Po operacijos rezultatai priklausys tik nuo jūsų! Sakau griežtai ir kategoriškai:

- ne mažiau kaip mėnesį – jokio sunkaus fizinio darbo;
- nevalia lankstytis;
- negalima trinti akių;
- būtina nešioti „juodus“ akinius;
- negulėti ant operuotos akies šono;
- neperšalti; nebūti lauke pučiant stipriam vėjui;
- pamiršti pirtis ir baseinus;
- neskaityti;
- nespoksoti į televizorių.

Dėl televizoriaus kai kas ginčijasi, bet, manau, sviestu košės nepagadinsi. Jei geras oras, eikite pasivaikščioti, klausykitės radijo, iš grotuvo sklindančios muzikos. Beje, radijas puikiai ir naudingai užpildo laiką, tai kur kas geriau už muilo operas ar rungtynių transliacijas. Kad ir kaip būtų, mėnesį tokį režimą ištvirti tikrai galima. Gyvenime nutinka blogesnių dalykų ir mes su jais susidorojame. Akių šviesa per daug brangi, kad būtų galima leisti sau kvailioti ir grįžus namo, pulti prie sunkių darbų ar abejotinių televizijos pramogų.

V. I.

Malda

Vanda IBIANSKA

Mes, pakrikštytieji, meldžiamės. Ne visi ir ne visuomet. Nuolatos – gal kas dešimtas. Bet kaip tai darome ir kada? Nuolatiniai poteriautojai, deja, šnabžda vaikystėje išmoktas maldas mechaniškai, negalvodami apie ištariamų žodžių prasmę, mintimis nesikalbėdami su Dievu. Įprastas vaizdas – per šv. Mišias rožinį kalbanti moteriškė. Niekas jai nepaaiškina, kad taip elgdamasi ji šv. Mišiose nedalyvauja ir Komunijos priimti negali. Kodėl niekas neaiškina? Galvoju, kad mūsų ganytojai per pamokslus turėtų ne tik Evangeliją aiškinti, bet ir kalbėti apie elementarius dalykus, kurių dauguma žmonių nežino. Komunijos eina visi urmu. Bet juk taip nevalia! Tik su smulkiais nuodėmėmis sąžinėje, sužadinęs savyje atgailą ir atsiprašęs Viešpatį, gali eiti prie Dievo stalo. Bet dauguma mano, kad atlikę velykinę išpažintį gali visus metus priimti Dievo Kūną, per tą laiką prikėsdami visokios bjaurasties. Apmaudu, bet tokia yra liūdna tiesa. Juk niekas jiems nuolat neprimena, kad tik tyra širdimi ir švaria sąžine galima prisiliesti prie Viešpaties. Gal ir paprastus, nuobodžius dalykus rašau, bet kasdien matau, kaip vyksta ne visai tvarkingi dalykai.

Bet grįžkime prie maldos. Apie ją daug prirašyta, dideli žmonės apie tai kalbėjo ir ne man, kukliai moteriškai, ilgai šia tema samprotauti. O vis dėlto pasamprotausiu – paprastai, elementariai, bet nuoširdžiai, nes priklauso Bažnyčiai, tikiu į Dievą, tad manau turinti tam teisę savo galimybių ribose.

Ateina rytas, nubundu. Padėkoju Viešpačiui už naktį, kad ir kokia ji buvo. Dažniausiai pažymėta nemigos, sutrikusio širdies darbo ir kraupių sapnų, per kuriuos braute braunasi mano rūpesčiai, nerimai, negandos. „Mane Viešpats gano: man nieko nestinga“, – sakoma psalmėje. Bet Viešpats siunčia ir išbandymų... Paskui įprastiniai rytiniai darbai ir kelionė į redakciją. Kol įkaista variklis, sėdžiu automobilyje ir savais žodžiais prašau Dievą vesti mane už rankos, kad nepadaryčiau klaidų, nusižengimų, prašau numirusį už mane ant kryžiaus Kristų atleisti nuodėmes, maldauju jo Motiną melstis už mane ir artimuosius mirties valandą, šaukiu Šventąją Dvasią apglėbti mane, meldžiu mirusiems atilsio, ypač tiems, už kuriuos niekas nesimeldžia, ir kančių palengvinimo dabar, šią akimirką iš-

keliaujantiems, primenu savo patronams šv. Jonui Krikštytojui ir šv. Barborai bei šv. Kristupui (nes važiuosiu!) apie save, šaukiuosiu angelo sargo ir dar prašau gailestingumo, pagalbos vienam paklydėliui, kuriam jau niekuo padėti negaliu, tik melstis už jį. Kai baigiu, žiūrėk, variklis jau ir įsilęs. Suprantu, kad nei šis, nei tas melstis automobilyje, bet, antra vertus, o kuo gi blogai? Kadaise į Vilnių komandiruotėn važiuodama autobusu kalbėdavau rožinį. Ir susikaupti lengva, kai ne pati vairuoji, ir laikas „neišpustytas“. Mano galva, maldai tinka visoks laikas.

Eidama pietauti užsuku į baziliką, kur vyksta Švenčiausiojo Sakramento adoracija. Niekas manęs nemokė, kaip reikia adoruoti, taigi, tik meldžiuosi. Užtai labai nuoširdžiai ir giliai. Bet kad trumpai! O kaip tas „ilgai“ – kas mane pamokys? Juk mintys tuoj ima lėkti į šalį, gal piktasis dirba? Bet negi išdrįstų Švenčiausiojo akivaizdoje?! Turbūt yra kokių nors maldos technikų, bet aš jų nežinau.

Vakare meldžiuosi vėl, dėkoju Viešpačiui už viską, ko nesu verta, o jis man dovanojo. Kartais susigėdusi apsišaroju. Evangeliją skaitau ne kasdien, o priešokiais. Blogai? Aišku. Kaip katalikiškos spaudos darbininkei mažoka. Tai tiek tos išpažinties apie mano asmenines maldas. O tau, mielas skaitytoja, kaip sekasi šiuose dirvonuose? Suprantu, tai labai asmeniškai, bet jei gebu apsinuoginti aš, tai kodėl turėtų gėdytis ir kiti? Visi juk esame to paties Dievo vaikai, taigi, vienodi.

Žinau, kad daugelis maldose vis prašo Dievą sau žemiškos sėkmės. Veltui, gerieji mano, veltui. Prieš porą dešimtmečių užsimojau padaryti didžiulį nesavanaudišką, kilnų darbą. Buvau pojaunė, apysveikė, energija ir darbštumas liejosi per kraštus. Atrodė, įveiksiu visas kliūtis. Labai daug ir nuoširdžiai meldžiausi, prašydama Dievo pagalbos. O nesisekė. Vos galvos į sieną nedaužiau, bet reikalai nejudėjo. Galiausiai supratau: Dievas nepadeda, nes nesu tam skirta. „Nesi motina Teresė, tai ir nešok aukščiau bambos“, – pasakiau sau. Kiekvienam pagal jo jėgas ir sugebėjimus – toks Dievo „komunizmas“. O mano noras tebuvo pačios nesuprasta puikybė. Baisioji superbija. Jei esi paprastas nuodėmingas žmogus,

Sheila M. Kippley MAITINIMAS KRŪTIMI ir katalikiška motinystė

Iš anglų kalbos vertė Ieva Venskevičiūtė

Kad vaikas augtų ir vystytųsi sveikas, svarbus artimas motinos ir kūdikio ryšys. Žindymas kuria artimą meilės ir pasitikėjimo kupiną ryšį, kuriuo remiasi visa krikščioniška bendrystė. Jis pažadina švelnumą ir skatina stebėtis kūrinija, ypač glėbyje laikomu stebuklu – mažyčiu kūdikėliu.

Knygoje autorė siekia atskleisti dvasinį maitinimo krūtimi pagrindą ir parodyti, kad krikščionei motinai ir žmonai žindyti yra sveika, natūralu, tai duota prigimties.

Daugiau nei keturiasdešimt metų Sheila Kippley propaguoja žindymą, motinos ir vaiko buvimą kartu ir natūralų šeimos planavimą. Dvi jos knygos *Breastfeeding and Natural Child Spacing* („Žindymas ir natūralus tarpas tarp gimdymų“) ir *The Art of Natural Family Planning* („Natūralaus šeimos planavimo menas“; parašyta su vyru Johnu) jau tapo šių temų klasika.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Pylimo 27/14, Vilnius 01141, tel. +370 5 212 24 22, faks. +370 5 262 64 62, www.katalikuleidiniai.lt

kasdien daryk mažus gerus darbus, kaip skautas. Ir klausykis, ką tau kužda gyvenimas, nes per jį ir žmones kalba Dievas.

Eina toks gražus ir labai geras mėnesinis leidinys „Magnificat“. Man jis labai patinka. Tačiau kaip suderinti visas maldas ir pripliusuoti tai, kas jame siūloma? Turiu galvoje dirbantį, labai užsiėmusį žmogų. Juk darbas ir buitis lyg *smakas* praryja visą laiką! Iš kur jo paimti? Aišku, galima gyventi apgliaumijusiuose, purvu aptekusiuose namuose ir toje nešvaroje melstis. Bet man išorinė, fizinė nešvara visada siejasi su vidine ir kelia pasišlykštėjimą. Viliuosi esanti teisi, nes juk ne veltui Šventojo Rašto Senajame Testamente taip smulkiai yra reglamentuotas valyvumas ir švara.

Tai ką gi daryti? Čia aš nekalbu apie tuos, kurie prisimena Dievą ištikus bėdai, ligai ar kitai negandai. Kalbėti Dievui, jam dėkoti ir stengtis permaldauti reikia kasdien. Jei tai darai iš širdies gelmių, jis girdi. Jei mechanškai bubeni, – galvoju, kad ne. Vaikystėje mane Mama mokė:

„Jei nori išvirti kiaušinį minkštai, kol verda, sukalbėk tris „Sveika, Marija“, jei kietai – penkias. Bet žinok, kad tai nebus malda, nes Dievo Motina tavęs negirdės, tik kiaušiniai tinkamai išverda.“ Deja, daugelis mūsų tik bubena, nelyg tuos kiaušinius virdami. O ir sekmadienio šv. Mišių lankymas (ne dalyvavimas, o būtent lankymas!) daugybei žmonių tėra garantinė priemonė „patogiai“ Amžinybei; taip jie įsitikinę.

Tai tada kiek gi mūsų, tikrųjų katalikų, tėra?! Meldžiuosi akivaizdžiai per mažai, vadinasi, irgi nesu tikra? Vis prisimenu natūralų baptisteriumą (krikštyklą) Jordano upėje Šventojoje Žemėje ir Krikšto sakramento atnaujinimą. Stovėjau įbridusi į tą Jordaną, o ašaros plūdo pačios, klausiausi kunigo žodžių ir atrodė, jog Dievas man šypsosi. Bet gi nesu nei verksnė, nei egzaltuota!

Kodėl taip nebūna kasdien, o tik kartais?

Kas gali išmokyti melstis, jei to išvis galima išmokti? Aš kalbu ne apie vienuolius, kunigus, o apie dirbančius pasauliečius, turinčius galybę darbų, rūpesčių ir įsipareigojimų.

Tik nesiūlykite skaityti ta tema parašytų knygų, nes bent manęs jos neįtikina. O gal tai duotybė? Bet maldos norisi kuo daugiau ir dar daug daugiau, tai gal jau čia nesaikingumas?

Ak, žinau, kad nuoširdžiai, nors ir trumpai pasimeldus širdis sušyla. Gal čia ir yra tai, ko man reikia? Na ir tegu šyla kartu su varikliu, žvakėmis koplyčioje ir vakaro tyloje. Dėkoju Tau, Viešpatie, jei kartais išgirsti mane, menkesnę už smiltelę Tavo didžiųjų darbų ir veiksmų neaprepiamoje didybėje. Amen.

Vido Venslovaičio nuotrauka

ŠYPSENOS BE RAUKŠLIŲ

* * *

Kelios minutės prieš Velyknakčio Mišias. Katedra sausakimša. Staiga įsiveržia dešimt kaukėtų smogikų su automatais ir šaukia:

– Katalikai – prie sienos, likusieji – laisvi!!!

Plačios katedros durys užsikemša nuo bėgančiųjų lauk, po akimirkos šventovė ištuštėja. Prie sienos lieka stovėti senutėlis klebonas, „pageriančio“ reputaciją turintis vikaras ir kelios drebančios iš baimės nuolatinės katedros lankytojos.

Įsiveržėliai nusiima kaukes ir pagarbiai sako:

– O dabar, tėve, galime pradėti Velyknakčio Mišias...

* * *

Liūdesio nepaskandinsi, jis moka plaukti.

* * *

Laikas – geriausias mokytojas. Nelaimei, jis užmuša savo mokinius.

* * *

Kaktusas – tai gyvenimu labai nusivylęs agurkas.

* * *

Kirpėjas klausia klientą:

– Jūs tikriausiai pas mus jau buvote?

– Ne, ausies netekau kare.

* * *

– Ar šis laikrodis eina?

– Ne, jį reikia nešioti.

* * *

Dėstytojas semestro pradžioje:

– Mieli studentai, lankykite mano paskaitas ir atidžiai konspektuokite, kad per egzaminą nebūtų tokių atsakymų: „Lietuvos kunigaikštis Vytautas buvo klierikas.“ Juk aiškiai pasakiau, kad jis buvo cholerikas.

Metinė Lietuvos šeimos centrų konferencija

KODĖL RENKUOSI ŠEIMĄ, SANTUOKĄ, GYVYBĘ

~

2012 m. balandžio 22 d.
VšĮ Vilniaus mokytojų namai, Vilniaus g. 39/6, Vilnius

~

VEIKS VAIKŲ TARNYBA.
VAIKAMS ORGANIZUOJAMA
ATSKIRA PROGRAMA.

Konferencijos mokestis (kava ir pietūs) –
10 Lt suaugusiam žmogui.

Prašome registruotis iki balandžio 18 d. el. paštu konferencijaseimoms@gmail.com, telefonu 8-37-208263 arba mob. 8 656 36661

PROGRAMA:

9.00-10.00 – Registracija	14.45 – 16.15 Darbas teminėse grupėse (Domus Maria, Aušros vartų g. 12)
10.00 – 10.30 Konferencijos atidarymas. Ganytojo žodis Šeimos centrų darbuotojams ir savanoriams	1 Šeima be santuokos? Antropologija, sociologija, psichologija. Už ir/ar prieš? (G. Vaitolka)
10.30 – 11.30 Politika šeimai Lietuvoje: viltys ir iššūkiai (N. Liobikiėnė, D. Chmieliauskas)	2 Ką Bažnyčia turi mintyti, kai sako, kad sutuoktinių meilė pakartoja Kristaus ir Bažnyčios meilę? (Tėvas Kūdikių Jėzaus Pranciškus)
11.30 – 12.00 Kavos pertrauka	3 Iššūkiai šeimai ir šeimų atsakymas į juos (A. Zaborska)
12.00 – 13.15 Šeima XXI a. Europoje? (A. Zaborska)	4 Skaistumas. Kokie argumentai veiksmingi kalbant su jaunais žmonėmis ir su opa- mentais? (L. Marcinkevičiūtė ir liudijimas)
13.15 – 13.30 Klausimai ir atsakymai	
Pietų pertrauka (1 val. 15 min.)	17.00 Šv. Mišios

Organizatoriai:
Vilniaus arkivyskapijos šeimos centras
Lietuvos šeimos centras, www.šeimoscentrai.lt

Globėjai:
Lietuvos vnišų
konferencija

Rėmėjai:
Valstybinis solidarumo akcija RENOVABIS
ir katalikiškas misioneris šeimai „Artuma“

Renovabis
Artuma

Bažnyčios
žinios

katalikai.lt
KATALIKŲ BAŽNYČIA LIETUVOJE

Bernardinai.lt
Interneto dienraštis

seimoms.lt

Naujasis ŽIDINYS
AIDAI

KATALIKŲ RADIJO
Mažoji studija

MARIJOS RADIJAS

XXI Amžius

1 m. ateitis
LIEPŲ, VILNIAUS, KAUNO, ŠILUTĖS, VILNIAUS

Bitutė
LIEPŲ, VILNIAUS, KAUNO, ŠILUTĖS, VILNIAUS

SALEZIEČIŲ ŽINIOS
LIEPŲ, VILNIAUS, KAUNO, ŠILUTĖS, VILNIAUS

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

2012 m. mūsų leidyklos tęstiniam projektui „Šeimos vertybių puoselėjimas
mėnraštyje Artuma“ paskyrė 30 tūkst. litų. Remiamos kai kurios šio numerio
skyrelių „Kronika“, „Didelės ir mažos kryžkelės“, „Akiračiai“, „Atokvėpio
valandai“ publikacijos.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

ŽODIS
tarp mūsų
LIEPŲ, VILNIAUS, KAUNO, ŠILUTĖS, VILNIAUS

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Nr. 4 (269) / 2012

Eina nuo 1989 metų spalio

ISSN 1392-382X

Steigėjas Lietuvos Caritas
Leidėjas Viešoji įstaiga Caritas
leidykla „Artuma“

Įmonės kodas 134460120
A. s. LT097300010002264553

Vyr. redaktorius Darius CHMIELIAUSKAS
Redaktorė Vanda IBIANSKA
Redaktorė stilistė Dalė GUDŽINSKIENĖ
Techninė redaktorė ses. Teresė ELSTERYTĖ MVS
Korektorė Rūta LAZAUSKAITĖ
Dailininkė Silvija KNEZEKYTĖ
Vyr. buhalteris Arūnas URNIEŽIUS

Redakcijos adresas:
Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas
Tel./faks. (8 37) 20 96 83
redakcija@artuma.lt www.artuma.lt

SL Nr. 340. Užsakymo Nr. 34998
Tiražas 10 700 egz.

REPRO
spaudos įmonių grupė

Spausdino UAB „Spaudos praktika“
Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas

Žurnalą galima bet kada užsisakyti
kiekviename Lietuvos pašte
Indeksas – 5010

Žurnalo kaina 3 Lt (atsimant redakcijoje – 2,9 Lt)

© Artuma

**KVIEČIAME PAREMTI NET NEATVERIANT PINIGINĖS
ir skiriant 2 procentus nuo gyventojų pajamų mokesčio!**

Iki gegužės 1 d. užpildykite ir pateikite Valstybinei mokesčių inspekcijai nustatytos formos FR0512 prašymą.

Blankus galite gauti apskričių valstybinėse mokesčių inspekcijose ir jų teritoriniuose skyriuose arba internete: <http://www.vmi.lt/formos>, nurodykite numerį FR0512

Katalikišką mėnraštį šeimai „Artuma“

VšĮ Caritas leidykla „Artuma“,
Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas
Įm. k. 134460120, a. s. LT097300010002264553

www.artuma.lt

Lietuvos CARITO vykdomą veiklą

Lietuvos Caritas, Aukštaičių g. 10, LT-44147 Kaunas
Įm. k. 92066334, a. s. LT227300010002247635

www.caritas.lt

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos veiklą ir plėtrą

„Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija“,
Aušros Vartų g. 12, LT-01303 Vilnius
Įm. k. 300560436, a. s. LT927300010092485960

www.mususeima.lt/nsta

Ateitininkų šimtmečio stovyklos vaikams kūrimą

Paramos ir labdaros fondas „Ateitininkų Fondas“,
Laisvės al. 13, LT-44238 Kaunas
Įm. k. 301589572, a. s. LT49730001011424 8878

stovykla.gtinstitutas.lt

**„Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės,
vienijančias žmones su proto negalia, jų tėvus ir draugus**

Asociacija „Tikėjimas ir Šviesa“,
Aušros Vartų g. 12, LT-01129 Vilnius
Įm. k. 193011091, a. s. LT107300010002447671

ts.lcn.lt

„Artumos“ žurnalus galite įsigyti redakcijoje, bažnyčiose
ir katalikiškuose knygynuose, visoje Lietuvoje!

Mes pasiekiami ir internetu:

užsiprenumeruokite „Artumą“ www.post.lt (indeksas 5010), www.prenumerata.lt;
įsigykite mūsų leidinius e. parduotuvėje www.xristos.lt

www.artuma.lt